

A MAGYAR NEMZETI TANÁCS TÁJÉKOZTATÁSI ÉS MÉDIAFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA 2024–2029

MAGYAR NEMZETI
TANÁCS

Szabadka, 2023 novembere

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	5
2. LEHETŐSÉGEK	9
2.1. A Vajdaság legnépesebb nemzeti kisebbsége a magyar	10
2.2. A tájékoztatás és a média jelenlegi jogszabályi helyzete Szerbiában	11
2.3. A Szerb Köztársaság 2020–2025. évi tömegtájékoztatási rendszerének fejlesztési stratégiája	12
2.4. Vajdasági magyar médiastratégia 2011–2016	14
2.5. A kisebbségi magyar média a Vajdaságban	15
2.5.1. A Magyar Szó Lapkiadó Kft.	17
2.5.2. A Hét Nap Lapkiadó Kft.	22
2.5.3. Pannon Rádió és Televízió	23
2.5.4. A Vajdasági Rádió és Televízió	31
2.5.5. Magánalapítású média	33
2.6. A vajdasági magyar média szempontjából fontos intézmények és szervezetek	38
2.6.1. Magyar Nemzeti Tanács	38
2.6.2. Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete (VMÚE)	40
3. ESÉLYEK ÉS FOLYAMATOK	43
3.1. Média és identitás	44
3.2. Média és szakmaiság	45
3.3. Média és technológia	46
3.4. Kisebbségi tájékoztatás a sajtószabadság és a kisebbségi jogérvényesítés közt	49
3.5. Média és fiatalok	50
4. A VAJDASÁGI MAGYAR TÁJÉKOZTATÁSI ÉS MÉDIAFEJLESZTÉSI STRATÉGIA PRIORITÁSAI	53
4.1. Közösség és tájékoztatás	54
4.2. A tájékoztatást és médiát szabályozó jogszabályi és intézményi keret	58
4.3. A vajdasági magyar nyelvű médiatér támogatása	61
4.4. Tájékoztatás és érték	64

4.5. A Magyar Nemzeti Tanács alapításában működő média infrastrukturális fejlesztése	70
4.6. Tájékoztatás határok nélkül	77
4.7. Tájékoztatás és szórvány	81
4.8. Összefoglalás	83
5. PÉNZÜGYI TERVEZÉS	87
6. OPERATÍV FELADATOK	89
7. A TÁJÉKOZTATÁS SZERBIAI JOGI KERETE	91
8. IRODALOM	93
9. RÖVIDÍTÉSEK	95
10. JEGYZETEK	97

1

BEVEZETÉS

Értelmezésünk szerint a vajdasági magyar kisebbségi sajtó sajátossága valójában abból a szerepéből fakad, amely nemcsak a tájékoztatásban jut kifejezésre. Társadalmi funkciója kulturális, identitásközvetítő és megerősítő célokat is szolgál. Mindez azonban a vajdasági magyar nemzeti közösség sajátos igényeitől függ: egyrészt különбözőségének tudatától, illetve kulturális autonómiájának mértékétől, másrészt a többségi társadalomba való integráltság fokától, harmadrészt pedig gazdasági helyzetétől is. Az elmúlt harminc év arról győzött meg bennünket, hogy közösségünk legfőbb törekvése, hogy maga határozza meg saját médiakínálatát, és hogy mind nagyobb mértékben törekedjen ennek az autonómiának és identitásnak a felmutatására.

Szerbia alkotmánya a kisebbségi tájékoztatást mint kisebbségi közösségi jogot szavatolja polgárainak. Ennek a kollektív jognak a gyakorlói és megvalósítói a szabadon megválasztott nemzeti tanácsok. A kisebbségi autonómai legfelsőbb szervének jogosítványait a tájékoztatás terén *A tájékoztatásról* és a médiáról szóló törvény részletesen szabályozza és ebben a kisebbségi tájékoztatás közérdekként szerepel. A kisebbségi média helyét és szerepét *A nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságjogainak védelméről* és *A nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól* szóló törvény valamint *A közszolgálati médiaszolgáltatókról* szóló törvény továbbá *Az elektronikus médiáról* szóló törvény is szabályozza. A Szerbia jogrendjébe beágyazott nemzeti tanácsokon múlik tehát, hogy milyen tájékoztatást kívánnak saját kisebbségüknek.

A Magyar Nemzeti Tanács célja, a vonatkozó törvények tiszteletben tartása mellett a keresztény értékrend mentén építkező médiatevékenység, amelynek az általános újságírói és etikai szabályok betartása mellett a legfontosabb feladata a vajdasági magyarság szolgálata. Kisebbségi helyzetben a média identitásformáló és identitásmegőrző szerepe egyik legfontosabb küldetése. A kulturális autonómia megvalósulásának mértékét jelzi egyebek mellett az is, hogyan tud a sajtónk ennek megfelelni. A világ és az ország hírei, történései mellett a legfontosabb feladata a közfeladatot ellátó médiának, hogy behatóan foglalkozzon a magyarság politikai érdekképvisletével és a Magyar Nemzeti Tanács munkájával, emellett a magyar vonatkozású történetekkel, a magyar emberek örömeivel, bánatával. A kisebbségi médiának közösségépítő szerepe van, éppen ezért jelentős hangsúlyt kap a kisebbségi tájékoztatásban minden olyan médiatartalom, amely erősíti a közösségünket, legyen szó aprócska rendezvényről avagy politikai megmozdulásról. Ezen túlmenően oktatnia, képeznie is kell a médiafogyasztót, ezzel is hozzájárulva ahhoz, hogy a magyar nemzetrész olyan, jól tájékozódott, a kor kihívásaival szemben küzdeni képes, erős nemzettudattal rendelkező egyénekből álljon, akik képesek közösségekben gondolkodni és cselekedni a felemelkedése érdekében.

Az ország alapokmánya által szavatolt jog azonban csak egy lehetőség, hogy élünk-e vele, az rajtunk múlik. Éppen ezért az alaptörvény nyújtotta lehetőség felelősséget ró a demokratikus úton megválasztott szerbiai magyar kisebbségi önkormányzatra, a Magyar Nemzeti Tanácsra. Ez a felelősség abban nyilvánul meg, hogy a testület képes-e alapítóként, társalapítóként vagy támogatóként olyan vajdasági magyar médiahálózatot létrehozni, annak működését segíteni, amely mindent

megtesz a nemzetrész fennmaradásáért és az egyetemes magyar nemzet határokon átívelő egyesítéséért. A vajdasági magyar médiahálózat sikeressége annak a függvénye, hogy az újságírók és a főszerkesztők képesek-e közösségben gondolkodni, hajlandók-e egymást tudósításokkal, információkkal, kép- és hanganyaggal segíteni, vagy nem. Számos pozitív példa van arra, hogy a vajdasági magyar sajtómunkás át tudja lépni a saját árnyékát és képes partnerként tekinteni az egyébként konkurenciának számító médiumnál dolgozó kollégájára. Ezen az úton kell minden belső energiát megmozgatva tovább haladni, mert az együttműködés, egymás segítése és az a tudat, hogy mindig van kire számítanunk, lélekben erősíti az embert, erősíti a közösséget és a nemzettudatot.

A vajdasági magyar sajtótörténet kezdetének 1848 őszét tekintik, amikor is Szép Ferenc Szabadkán megindítja a nép felvilágosítására szánt hetilapját, a *Honunk Állapotát*. Az azóta eltelt százhetvenöt év számos kihívásából és tapasztalatából fakad a vajdasági magyar média szerepének mai, a vajdasági magyar közösség által is legitimált és elfogadott értelmezése. Ez azt jelenti, hogy a nagy történelmi fordulatok (1849), tragikus sorsfordulók (1918), impériumváltások (1920, 1941, 1945), diktatórikus rezsimek kemény időszakai, mint az Informbiró vagy a miloševići rezsim (1948-1954, 1990-es évek) egyaránt azt erősítették, hogy a vajdasági magyar médiának az etnikai összetartozást és kohéziót, a kulturális fennmaradást kell szolgálnia. Ennek a közösség által támogatott szakmai- és politikai törekvésnek eredményeképpen alakult ki az elmúlt harminc év folyamatában a Magyar Nemzeti Tanács társalapításában, oroszánrészt vajdasági és magyarországi kormányzati támogatásból, valamint kisebbrészt szerb országos illetve vajdasági önkormányzati támogatásból működtetett vajdasági magyar médiahálózat, amely írott és elektronikus kisebbségi médiát foglal magába.

A Magyar Nemzeti Tanács létrehozásával a médiának a közösségépítő feladata tovább erősödött, ugyanakkor az is egyértelművé vált, hogy közönségének (olvasóinak, hallgatóinak, nézőinek stb.) a szélesebb társadalomba való integrálódását is segítenie kell.

A magyarság szolgálata mellett a délvidéki közmédia feladata államnyelven tájékoztatni az ország magyarságát érintő legfontosabb kérdésekről, ezáltal növelve identitásunk és kultúránk társadalmi elfogadottságát és megbecsültségét. Az idő múlása azonban azt is megmutatta, hogy a kisebbségi – így a vajdasági magyar – sajtó sem képes hosszú távon fennmaradni a többségi hatalom és az anyaország támogatása nélkül, mint ahogyan azt is, hogy az etnikai túlélés nemcsak a média függvénye, hanem az azt körülvevő politikai környezeté is. Sajátos küzdelem ez, amely a múlt században multikulturálisnak, ma pedig progresszívnek nevezett stratégia és a nemzeti kisebbségi stratégiák között folyik. Megfelelő színvonalon publikált tartalom szükséges ahhoz, hogy ez a fennálló küzdelem, ami a sajtó, mint a negyedik hatalmi ág területén fokozottan érvényesül, ne eredményezze ráadásként a kisebbségi sajtó hírfolyamának teljes kimaradását a többségi sajtóból. Ugyanakkor az is tény, hogy a média területén kisebbségben vannak azok, akik a sajtó szempontjából az első bekezdésben is megfogalmazott társadalmi funkciót tartják fontosnak (kulturális-, identitásközvetítő- és megerősítő szerep) ami oly módon

is visszahathat az általunk leginkább vizsgált kisebbségi médiára, hogy annak öncenzúra is lehet a következménye, amin a szakmai összetartozás erősítése segíthet. Ez a probléma azonban kettős: ugyanígy jelentkezhethet öncenzúra és részrehajlás a kisebbséget érintő minden téma esetében. Ezen a szakmai színvonal megtartása, emelése segíthet.

A kisebbségi erkölcsi értékek és az újságírói szakmai logika gyakran egymásnak is feszülhet, de a szakmai letisztulás semmiképp sem jelentheti azt, hogy a nyilvánosságot szolgáló újságírók körében megszűnne az a kisebbségi erkölcsiség, amely a kisebbségi magyar közgondolkodást születésétől fogva áthatja és élteni.¹

2

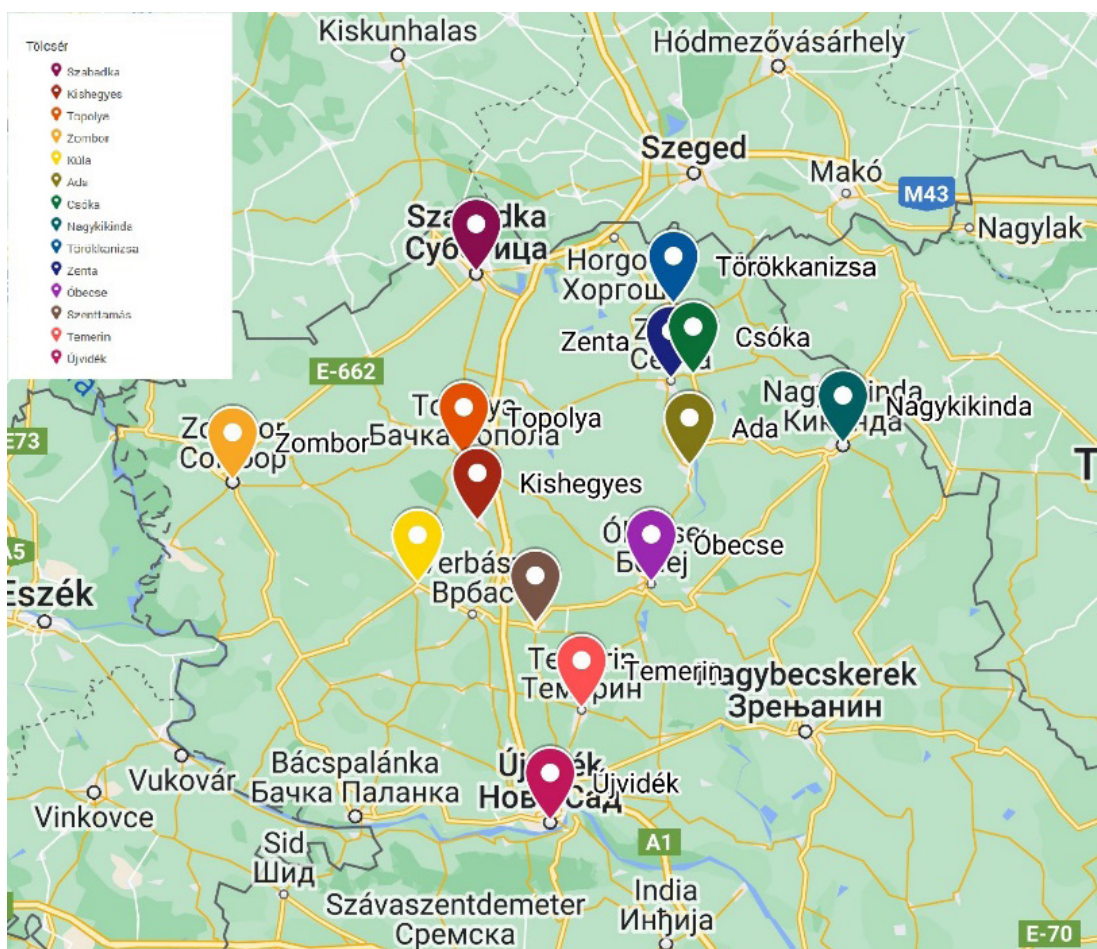
LEHETŐSÉGEK

2.1.

A Vajdaság legnépesebb nemzeti kisebbsége a magyar

Az elmúlt évtizedek Szerbiájában – és így a Vajdaságban is – demográfiai hanyatlás tapasztalható, ami leginkább a lakosság számának csökkenésében, a falvak és kisvárosok elnéptelenedésében, a természetes szaporulat csökkenésében és a demográfiai előregedésben jut kifejezésre.

Több felmérés is igazolta már, hogy az intézmények és szervezetek száma egy-egy körzet magyar nemzetiségű lakosainak számával, ha nem is pontosan, de arányosan nő: minél nagyobb egy körzetben a magyar nemzeti közösség, annál több ott a kulturális intézmény és a szervezet. Az észak-bácskai (Kishegyes, Szabadka és Topolya), nyugat-bácskai (Zombor, Kúla) az észak-bánsági (Ada, Csóka, Magyarkanizsa, Nagykikinda, Törökkanizsa és Zenta) és a dél-bácskai (Óbecse, Szenttamás, Temerin, Újvidék) körzetekben a kulturális kataszternek csaknem négyötöde található. Ezek a vizsgálatok azt mutatják, hogy hol vannak leginkább együtt a magyar köznyelvűsödés, a nyelvi felzárkózás feltételei, azaz melyek azok a települések, ahol még anyanyelvünk külső segítség nélkül is fenn tud maradni, és fejlődésre képes. Anyanyelvünknek ezt az életképességét, amelynek értelmében a vajdasági magyarság anyanyelvi körülményeit, lehetőségeit, kilátásait, kommunikáló szükségleteit, politikai jogait, közigazgatási és

anyanyelvhasználati mozgásterét tekintjük anyanyelvi készségünk meghatározójának, a Vajdaság térképén egy északon legszélesebb, majd kelet–nyugat felől (Óbecse és Topolya magasságában) hirtelen a Tisza bácskai oldalára szűkülő, ott hosszan lenyúló tölcseyszerű ábra szemlélteti, amelynek tűnyi csúcsát Újvidék jelenti. Ennek a térképnek a tanulmányozása azért is nagyon tanulságos, mert jól szemlélteti az itt élő magyarság tagoltságát, szétszórtságát, szigetsorsát. Ezzel a modellel szinte vonalszerűen megegyeznek a magyar lapok, hetilapok, folyóiratok olvasottsági, vásárlási adatai is.

2.2.

A tájékoztatás és a média jelenlegi jogszabályi helyzete Szerbiában

A Kárpát-medence más országaihoz képest, Szerbia alkotmánya és törvényei a legmagasabb szintű kereteket biztosítják a kisebbségi nyelveken való tájékoztatás megvalósításához. Ezek a jogok a múlt évszázad hatvanas éveiben kezdtek a gyakorlatban megvalósulni, amikor egy sor kisebbségi médiainstítút kezdett erőteljesen fejlődni, különösen a Vajdaságban. Ez a fejlődés a kilencvenes évek elején megtorpant, amikor a volt Jugoszlávia területén kirobbant véres háború margóján az akkori szerbiai hatalom lassan leépítette és egyre kilátástalanabb helyzetbe kényszerítette a kisebbségi nyelveken működő szerkesztőségeket. Mindez különösen érzékenyen érintette a vajdasági magyar médiát, ahonnan többek között a jó szakemberek tucatjai vándoroltak el rövid idő alatt. Bár a kétezres évek elején megteremtődtek az újjáépítés első feltételei, ezt az érvágást a mai napig nem hevertük ki.

A Szerb Köztársaság alkotmánya az anyanyelvű tájékoztatásra való jogot, mint közösségi (kollektív) nemzeti kisebbségi jogot, szavatolja polgárainak. Mint közösségi jog – az alkotmány értelmében – ez is elsősorban a polgárok által megválasztott nemzeti kisebbségi nemzeti tanácsok révén valósul meg.

A tájékoztatás témakörében Szerbia legjelentősebb törvénye *A tömegtájékoztatási és médiatörvény*, amely az alkotmányos alapelvek mentén részletesen szabályozza azt, így a nemzeti kisebbségekhez tartozó polgárok tájékoztatásának valamennyi kérdését is. A médiatörvény a nemzeti kisebbségek anyanyelvű tájékoztatását közérdekké nyilvánította, amely egyrészt a közszolgálati médiaszolgáltató munkája, másrészt a nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsai által alapított médiainstítutok és harmadrészt a nemzeti kisebbségi nyelvű vagy témájú médiatartalmak gyártására kiírt nyílt pályázatok útján valósul meg.

A nemzeti kisebbségek nyelvén történő tájékoztatás szempontjából a másik jelentős törvény *A közszolgálati médiaszolgáltatókról szóló törvény*, amely Szerbia és a Vajdaság közszolgálati adóinak jogállását és működését szabályozza. E törvény újfent megerősíti a nemzeti kisebbségi tájékoztatás közérdeki jellegét, és ennek megvalósítása érdekében meghatározza, hogy az ilyen médiumoknak tükrözniük kell egy-egy általuk lefedett régió lakosságának nyelvét is, továbbá olyan műsorokat szolgáltatni, amelyek hozzájárulnak a nemzeti kisebbségek kultúrájának megőrzéséhez és nagyobb

láthatóságához a teljes lakosságban. E törvény is szavatolja a nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsainak azt a kisebbségi jogát, hogy véleményükkel részt vegyenek azon közszolgálati médiaszolgáltató főszerkesztőjének kinevezésében, amely az adott kisebbség nyelvén is tájékoztat.

Az elektronikus médiáról szóló törvény létrehozza az Elektronikusmédia-szabályozó Testületet, amely tanácsának egy tagja a szerbiai nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsainak javaslatára kerül megválasztásra. A testület törvényben megszabott feladatai egyebek között odafigyelni a nemzeti kisebbségek tájékoztatásra való jogának megvalósulására az elektronikus médiában.

A nemzeti kisebbségi jogokat szabályozó törvények körében *A nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságjogainak védelméről szóló törvény* megerősíti az alkotmányban is szavatolt jogokat, míg *A nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvény* egy átfogó katalógust tartalmaz valamennyi nemzeti kisebbségi közösségi jogról: a nemzeti tanácsok jogáról, hogy médiaintézményeket alapítsanak; hogy véleményükkel részt vegyenek azon közszolgálati médiaszolgáltató főszerkesztőjének kinevezésében, amely az adott kisebbség nyelvén is tájékoztat; hogy javaslatukkal részt vegyenek a nemzeti kisebbségi nyelvű vagy témájú médiatartalmak gyártására kiírt nyílt pályázatok értékelésében, illetve hogy javaslatokat fogalmazzanak meg a közszolgálati médiaszolgáltató programtanácsának és igazgatóbizottságának, illetve véleményezzék a programtanács jelentését; valamint, hogy közösen egy tagot javasoljanak az Elektronikusmédia-szabályozó Testület Tanácsába.

A témakör további jelentős jogszabályai *A határokat átlépő televíziózásról szóló európai egyezmény becikkelyezéséről szóló törvény* és *A közérdeknek a tömegtájékoztatás területén való megvalósulását célzó projektumok társfinanszírozásáról szóló szabályzat*, amelyek a jogszabályok címében is szereplő specifikumokat szabályozzák részletesebben.

2.3.

A Szerb Köztársaság 2020–2025. évi tömegtájékoztatási rendszerének fejlesztési stratégiája

A középtávú stratégia általános célja: a tömegtájékoztatási rendszer előmozdítása olyan harmonizált pozitív jogi keret révén, amely szavatolja a véleménynyilvánítás szabadságát, a médiaszabadságot, az újságírók biztonságát, a média pluralizmusát, a fejlett médiapiacot, az újságírói szakértelem erősítését, a polgárok médiaműveltségét és a szabályozó rendelkezések végrehajtására alkalmas intézményeket. A dokumentum különleges céljai közé tartozik: (1) az újságírók és a médiában alkalmazottak biztonsági, társadalmi-gazdasági és szakmai munkakörülményeinek javítása; (2) olyan működőképes, fenntartható és tisztességes médiapiac létrehozása, amely védett a politikai befolyástól; (3) olyan működőképes, kompetens, professzionális és nyitott intézmények kialakítása, amelyek beépített mechanizmusaik által képesek a külső nyomásgyakorlás kivédésére és következtetések a közpolitika és az előírások alkalmazásában; (4) olyan színvonalas, sokszínű és szerteágazó médiatartalmak létrehozása, amelyek

kielégítik a különböző társadalmi csoportok tájékoztatási igényeit; (5) a polgárok, az intézmények, a média, az újságírók és a médiában alkalmazottak médiaműveltségének és digitális kompetenciáinak fejlesztése.

A Szerb Köztársaság 2020–2025. évi tömeg-tájékoztatási rendszerének fejlesztési stratégiája számos fontos kitételt tartalmaz az újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek, valamint általában a médiumok és maga a médiapiac helyzetének javítása érdekében, mint amilyen például a sajtószabadság vagy a médiapluralizmus megteremtéséhez szükséges feltételek szavatolása, az újságírók biztonságának és az újságírás szakmai színvonalának növelése vagy a lakosság tudatosabb médiafogyasztóvá válása érdekében kifejtett tevékenységek eredményesebbé tétele. Öröndetesnek tekinthető, hogy a stratégia kiemelt célkitűzésnek tekinti az újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek munkájához szükséges szakmai, szociális és gazdasági feltételek megteremtését, a politikai nyomásgyakorlástól védett, funkcionális, fenntartható és igazságos médiapiac megteremtését, a külső nyomással szembeni védekező mechanizmussal rendelkező, szakmailag felkészült, nyitott, az előírásokat következetesen betartó és végrehajtó intézmények kialakítását, a különböző társadalmi csoportok tájékozódási igényeit kielégítő, minőséges médiatartalmak létrehozását, valamint a lakosság, az intézmények, az újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek tudásának és digitális kompetenciáinak fejlesztését is. Mindez azonban korántsem terelheti el a figyelmünket a stratégia azon elemeiről és azon hiányosságairól, amelyek a nemzeti kisebbségek, ezen belül a vajdasági magyar nemzeti kisebbség tájékoztatáshoz fűződő jogainak szavatolásával kapcsolatosan problematikusnak tekinthetők.

A Magyar Nemzeti Tanács észrevételeit és kritikáit 2019 februárjában fogalmazta meg először a médiastratégia tervezetének közvitáján. Elvárásait a dokumentummal kapcsolatban nemcsak szóban, hanem írásban is eljuttatta a dokumentumot kidolgozó munkacsoportnak, de a válasz az észrevételekre elmaradt – ellentétben a közvita alapvető elvével, miszerint minden beérkezett javaslatot meg kell válaszolni. A Magyar Nemzeti Tanács aggályait a tervezet jogszerűségével kapcsolatban elmondta a Köztársasági Kisebbségi Tanács előtt is a jelenlevő kormányfőnek és minisztereknek, továbbá külön átirattal fordult a művelődési és tájékoztatási miniszterhez, sőt a tervezet kidolgozását támogató Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Szerbiai Misszióvezetőjének is kifejtette a dokumentummal kapcsolatos fenntartásait. Tekintettel arra, hogy a tervezettel kapcsolatos aggályokkal kapcsolatban teljes megegyezés volt a szerbiai nemzeti tanácsok közt, így a hiányosságok orvoslását nem csupán a Magyar Nemzeti Tanács, hanem a Nemzeti Tanácsok Koordinációs Testülete is célul tűzte ki, annak elérésén együtt, valamint külön-külön is dolgoztak a különböző nemzeti tanácsok. A Szerb Köztársaság 2020–2025. évi tömeg-tájékoztatási rendszerének fejlesztési stratégiájába végül nem került bele a rendelkezés, amely megfosztaná a nemzeti tanácsokat az alapítói jogok gyakorlásától a média területén.

A Magyar Nemzeti Tanács kiemelt fontosságú célkitűzése az alapítói jogok megtartása, az általa alapított médiumok működésének szavatolása és folyamatos fejlesztése, valamint egy olyan médiahálózat kialakítása, amely minden egyes szereplő számára rendkívül hasznos és előremutató, és amely megkülönböztetett figyelmet szentel a médiumok online térben való térhódításának.

Vajdasági magyar médiastratégia 2011–2016

A Magyar Nemzeti Tanács első médiastratégiáját 2011 októberében dolgozta ki és fogadta el. Ez a 46 oldalas dokumentum öt évre szól. Első részében felvázolta a vajdasági magyar média akkori helyzetét. Közvélemény-kutatásokra hivatkozva megállapította, hogy „a vajdasági magyarság zöme elsősorban televíziót néz és rádiót hallgat, esetleg napilapot olvas, de az írott sajtó és az internet mindenképpen háttérbe szorul az elektronikus média mögött... A megkérdezettek zöme a vajdasági magyar médiából tájékozódik. 65%-uk a magyarországi média rendszeres fogyasztója is. Ugyanakkor a vajdasági szerb médiából a megkérdezettek 32%-a tájékozódik gyakran. 2007-ben a megkérdezettek 28%-a válaszolta, hogy gyakran tájékozódik szerb médiából, tehát a szerb média felé fordulás tapasztalható. Erre feltétlenül reagálni kell, és megakadályozni, hogy tartósan elhódítsa a vajdasági magyar médiafogyasztók jelentősebb részét” – olvasható a dokumentumban. A folytatásban a stratégia elemzi a lapok példányszámának alakulását, a televíziók nézettségét, a rádiók hallgatottságát és az internetes hírportálok látogatottságát. Nem utolsósorban leltárba veszi azokat a sajtóorgánumokat, amelyek anyanyelvükön szólítják meg az itt élő magyarokat. Megállapítja, hogy „a vajdasági magyar médiát a rendkívül gazdag intézményrendszer és hagyományok, ugyanakkor a szétszórtság, a szakmai hanyatlás, és ebből eredően a piacvesztés jellemzi a leginkább. Több mint száz tartományi, regionális, községi, helyi médium van, amely teljes egészében vagy részben magyar nyelven, nyomtatott, elektronikus vagy internetes formában, különböző megjelenési dinamikával magyar nyelvű tartalomszolgáltatást végez”. A dokumentumból kiderül, hogy elsősorban a tulajdonjogi viszonyok hátráltatják a magyar nyelvű tájékoztatás kibontakozását, és hogy ezek nagy része káderhiánnyal küszködik. Az akkori stratégia szerint „globális jelenség, hogy minden egyes médiaszereplőnek újra kell definiálnia saját szerepét, funkcióját, küldetését, piaci elhelyezkedését”. Stratégiai fejlesztési célként határozza meg, hogy meg kell erősíteni a magyar szellemiségű, közösségépítő, megtartó és fejlesztő, közszolgálati tömegkommunikációt, növelni kell a vajdasági magyar írott sajtó színvonalát és olvasottságát, támogatni kell a Vajdasági Rádió és Televízió magyar szerkesztősegeit, biztosítani kell a folyamatos magyar nyelvű rádiós és televíziós műsorokat, továbbá a vajdasági magyar médiatársadalom szakmai színvonalát. Az akkori médiastratégia legnagyobb erénye, hogy leltárt készített az akkori állapotokról.

A 2011-ben íródott médiastratégia nem számolhatott az időközben beállt változásokkal, amelyek alapjaiban írták át a szerbiai médiahelyzetet. Ez különösen a 2014-es médiatörvényekre vonatkozik, amelyek nyomán megszűnt a helyi önkormányzatok lehetősége, hogy közvetlenül működtessék, finanszírozzák a helyi tömegtájékoztatási eszközöket. Ennek következményeként az előző médiastratégia több ponton sem valósulhatott meg: például nem jöhetett létre a vajdasági magyar televízió- és rádióhálózat, vagy a közös tudósítói hálózat. Ez nyilván olyan feladat, amely a megváltozott körülményekhez igazodva még mindig aktuális.

Ugyanakkor a 2011-es dokumentum számba vette az akkor fennálló, teljesen vagy részben magyarul tájékoztató médiainstítzményeket. Ez a lista már nyilván csak részben időszerű, hiszen számos helyi médium megszűnt, vagy a magánosítás miatt szűkített keretek között működik. A 2011-es dokumentum nem számolhatott a Magyar Médiaház felépítésével és a Pannon RTV jelentős fejlődésével, illetve a Szabadkai Rádió privatizációjával – átalakulásával (a többihez hasonlóan), és a Szabadkai Magyar Rádió létrejöttével.

A korábbi stratégiai célok közül nem sikerült megvalósítani az újságíróképzésre vonatkozó elképzelést, az etikai kódex kidolgozását, illetve a szerkesztőségek közötti szoros együttműködést sem. Egyértelmű, hogy az új körülmények időszerűvé teszik az új médiastratégia kidolgozását, amely útmutatóként szolgálhat a korábbi problémák megoldására, valamint a vajdasági magyar sajtó korszerű működési rendszerének felállítására.

2.5.

A kisebbségi magyar média a Vajdaságban

A kulturális autonómia, illetve a nemzeti tanácsok rendszerének létrehozása megteremtette a szerbiai kisebbségek számára az esélyt, hogy a korábbiakhoz képest nagyobb önállósággal viseljenek gondot az anyanyelvükön folyó tájékoztatásról és médiainstítzményeikről. A szerb állam mindebben partner, és lehetőségeihez mérten támogatja a kisebbségi nyelven történő tájékoztatást, úgy a Vajdasági RTV-t, mint a napilapokat és hetilapokat is. Tartományi szinten a támogatás nőtt, míg lokális szinten azonban az állami (önkormányzati) támogatások szintje az utóbbi öt évben jelentősen csökkent, és pályázatokra vagy más jellegű eseti finanszírozási formákra korlátozódik. A magánszféra kevésbé érdekelt a kisebbségi, közszolgálati jellegű tartalmak gyártásában.

Ezért a törvény adta lehetőségekkel elsősorban azok a közösségek tudnak élni, amelyek jól szervezettek, hatékony érdekképviseléttel rendelkeznek, megfelelő gazdasági és egyéb működési feltételeket tudnak biztosítani, illetve amelyek még ki tudják magukból termelni a szükséges szakembergárdát.

A felsoroltak alapján vitathatatlan mennyire fontos a közösségünk számára, hogy kiépítsen egy hatékony, a kor kihívásainak megfelelő médiarendszert. Lehetőségek vannak, de a gyakorlat ezt nem mindig tükrözi vissza.

A magyar közösség rendelkezik a tájékoztatás minden formájával, mégpedig írott sajtóval: napilappal (*Magyar Szó*), hetilappal (*Hét Nap*, *Családi Kör*); számos helyi és regionális kiadvánnyal; elektronikus sajtóval (Pannon RTV – Pannon TV, Pannon Rádió, Szabadkai Magyar Rádió; Vajdasági RTV – a televízió és a rádió magyar szerkesztősége; a magánkézben lévő kisebb rádiós vagy televíziós stúdiókkal és internetes médiával is.

A magyar médiainstítzmények helyzetének felméréséhez elengedhetetlen a pénzügyi szempont átvilágítása is. Szerbiában jelenleg több finanszírozási forma létezik:

- költségvetési támogatás (beépített és kiszámítható – például VRTV, *Magyar Szó*, *Hét Nap*),
- lakossági előfizetés (VRTV – részben),
- pályázatok (nemzetközi szervezeti, európai uniós, köztársasági, tartományi, önkormányzati, alapítványi),
- donációk (hazai és külföldi),
- a Magyar Nemzeti Tanács támogatásai,
- piaci bevételek (marketing, szolgáltatások, értékesítés stb.).

A vajdasági magyar médiában a finanszírozás szinte mindegyik formája jelen van: a *Magyar Szó* és a *Hét Nap* (költségvetési, pályázati, donációk, MNT-támogatás, piaci bevételek); Vajdasági RTV (költségvetési, előfizetési, pályázatok, marketing); Pannon RTV (hazai és anyaországi donációk, MNT-támogatás, marketing, szolgáltatások, pályázatok stb.); helyi írott és/vagy elektronikus média (donációk, MNT-támogatás, pályázatok, marketing stb.); civil média (donációk, MNT-támogatás, pályázatok, marketing stb.); magánintézmények (magántőke, pályázatok, piaci bevételek stb.).

Az utóbbi évek tapasztalata alapján egyértelmű, hogy a jelenlegi bevételek a médiainstítútmények többségénél csak részben fedezik a működési kiadásokat, és távol sem elegendőek a hosszútávú, kiszámítható működésre.

Különösen érzékeny téma a pályázati pénzek elosztási rendszere. Ki vesz részt benne, miként válogatják ki a pályázati bizottságokat, milyen kritériumok mentén osztják szét – az egyébként általában minimális összegeket? Jellemző, hogy az utóbbi években folyamatosan csökkennek az önkormányzatok pénzeszközei, amelyeket a helyi média pályázati vagy projektalapú támogatására szánhatnak.

A 2014-es médiatörvény nyomán jelentősen átrajzolódtak a szerbiai regionális és lokális médiaviszonyok. A privatizációs kényszernek számos esetben nem lehetett érvényt szerezni. A folyamat legnagyobb vesztesei főleg azok a helyi rádióállomások voltak, amelyek kisebbségi nyelven, így magyarul is sugároztak műsorokat. Több régió helyi tájékoztatás nélkül maradt, vagy az új tulajdonosok gazdasági érdekeinek, lehetőségeinek megfelelően az addig bevált tájékoztatási forma átalakult. Egyes adatok szerint, Szerbiában mintegy 1000 médiamunkás maradt munka nélkül 2014 után.

Hasonlóan járt a Szabadkai Rádió is, így az ottani Magyar Szerkesztőség nem tudta az addigi formában folytatni munkáját. A feltörekvésben lévő Pannon RTV jó-részt átvette a szerkesztőség embereit és feladatait, megalakítva a Szabadkai Magyar Rádiót, amely mára jelentős szerepet tölt be a magyar közösség tájékoztatásában.

Sajnos sem a SZMR, sem a Pannon Rádió sugárzási területben nem tudja minden esetben elérni az újonnan keletkezett fehér foltokat, főleg Nyugat-Bácskában és Délkelet-Bánságban, ami fontos célkitűzés lehet a jövőre nézve.

Hasonlóan nagy változásnak számít a tévéműsorok sugárzásának digitalizálása, amivel kedvező feltételek teremthődtek a csatornaelosztások újragondolására, mivel a digitális rendszerben sokkal több a szabad csatornahely a régi, analóg rendszerhez képest.

2.5.1. A Magyar Szó Lapkiadó Kft.

Forrás: Magyar Szó

A *Magyar Szó*, a vajdasági magyarság egyetlen napilapja 2024. decemberében ünnepli a 80. születésnapját. Kivételesen fontos szerepet tölt be közösségünk tájékoztatásában, kulturális, nyelvi, történelmi hagyományainak ápolásában, egy olyan szakmai generáció felnevelésében, amely jórészt alapját képezte több egyéb magyar sajtóorgánium kezdeti működésének (például Újvidéki TV). A kilencvenes években a *Magyar Szót* is érzékenyen érintette a szakemberek elvándorlása, és ez a mai napig nyomot hagyott az újság napi működésén. Mint minden más vajdasági sajtóterméknél, a *Magyar Szónál* is ez az egyik legnagyobb akadály a megújulásnak, a napilap gyorsabb átalakulásának. Komoly nehézséget okoz a nyomtatott sajtó olvasottságának általános csökkenése. Ettől eltekintve a *Magyar Szó* a vajdasági magyar közösség egyik szimbóluma. Mellékletei, kiadványai: a *Mézeskalács*, amely a legfiatalabbak havilapja (megjelenik a tanév folyamán), *Jó Pajtás*, amely a fiatalok hetilapja, és a *Képes Ifjúság*, amely a *Magyar Szó* ifjúsági heti kiadványa. Szakmellékletek: a *Gyógykalauz*, a *Kilátó*, a *Magvető*, a *Sportvilág*, a *Tarka Világ* és az *Üveggolyó*. A *Magyar Szó* Filkó című melléklete minden második szerdán jelenik meg.

Forrás: Magyar Szó

Az elmúlt évek során a *Magyar Szó* napilap esetében is érezhetővé váltak azoknak a világszerte megfigyelhető jelenségeknek a hatásai, amelyek a nyomtatott sajtó – az emberek mindennapjaiban betöltött – szerepének csökkenéséhez vezetett, ami egyúttal folyamatos térvésztesét is okozta. A *Magyar Szó* esetében ez a folyamat az elmúlt évtizedben évi szinten az eladás átlagosan 5 százalékos csökkenéséhez vezetett, míg a koronavírus-járvány erőteljes jelenlétekor, 2020–2021-ben a szerb nyelvű lapok esetében ez a csökkenés a 30 százalékot is meghaladta. Annak ellenére, hogy ezek a folyamatok a vajdasági magyarság egyetlen napilapja esetében korántsem tekinthetők annyira drasztikusoknak, mint a nemzetközi piacon fellelhető lapok esetében, mindenképpen aggodalomra adnak okot. Bár a világban megfigyelhető általános trendeknél kisebb ütemben, de a *Magyar Szó* esetében is folyamatos a példányszámcsökkenés. Ehhez jelentős mértékben hozzájárul a potenciális olvasótábor folyamatos csökkenése is. Emellett a médiafogyasztási szokások állandó változása is jelen van, illetve nagymértékű átalakulása is, hiszen amint az köztudott, a felnövekvő generációk tagjainak zöme ma már sokkal inkább az új média által kínált lehetőségekkel él, amikor információkhoz kíván jutni, mintsem a nyomtatott sajtó által kínált lehetőségekkel. Mindez azonban nem kizárólag rájuk jellemző, hanem azokra a generációkra is, amelyeknek tagjai még a hagyományos médiumokon nőttek fel, hiszen az információkhoz való gyors, egyszerű és térítésmentes hozzájutás lehetősége az ő médiafogyasztási szokásaikat is számottevően átalakította, aminek következtében nem feledkezhetünk meg a nyomtatott sajtó korábban megszokott szerepköreinek módosulásáról sem. A Magyar Szó Lapkiadó Kft.-ben éppen ezért kiemelt célként kell tekinteni az egyensúlyterem-

tésre, vagyis egy olyan működési mechanizmus kialakítására, amelyben a nyomtatott anyalap és mellékletei, valamint a lap egyre nagyobb népszerűségnek örvendő online kiadása, egymást kiegészítve tudjanak együttműködni, mégpedig oly módon, hogy abból az együttműködés minden egyes résztvevője – beleértve a vajdasági magyar médiafogyasztót is – hasznot tudjon húzni.

MAGYAR SZÓ

Továbbra is meggyőződésünk ugyanis, hogy a nyomtatott újság a leghitelesebb, a napi tájékoztatáson kívül hosszú távra dokumentál, kizárja a szövegekbe való utólagos beavatkozásokat, a terjedelmi korlátok pedig megkövetelik a szelektálást, így hírtömeg helyett kizárólag a fontos és közérdekű témákat tárja az olvasó elé. Ugyanakkor lépést kell tartani az olvasói szokások változásával, tehát az online felület is további fejlesztést igényel.

A közösségi médiatérben méginkább erősíteni kell a lap online megjelenésének meghatározó szerepét, amelyet 2023-ban a hatvanezredik követő elérése tett igazán látványossá. A Facebook mellett fejleszteni kell az Instagramon is a jelenlétet, elsősorban a fiatalabb generációk megszólításával. Bár minden évben megdőlt a Magyar Szó online kiadásának az olvasottsági rekordja, ezért egyre nehezebb feladatnak bizonyul a további rekordok felállítása, a jövőben is az olvasók számának növelésére kell törekedni. Ebben elsődleges szerepe továbbra is a közösségi médiában megosztott tartalmaknak lesz majd, miközben a tartalmak kiválasztásakor ügyelni kell a következetességre és a kimértségre megőrzésére, a *Magyar Szó Online* ugyanis továbbra sem alapozhatja szerkesztéspolitikáját az egyszerű figyelemfelkeltésre, szenzációhajhászásra, ami kétségtelenül könnyebb, hosszú távon azonban eredménytelen út lenne. A jövőre nézve a legnagyobb feladatnak kétségkívül a fiatal munkatársak bevonásának, valamint a nyomtatott és webes szerkesztőség közötti kapcsolat folyamatos erősítésének kell lennie.

A Magyar Szó Lapkiadó Kft. alapítója a Magyar Nemzeti Tanács. Működésében sokat jelent, hogy sor került az újvidéki székház felújítására, ami hamarosan befejeződik a nyomda irányában is, jobb feltételeket teremtve így a további fejlődésnek és megújulásnak. Ehhez járult hozzá a szabadkai Magyar Médiaház befejezése is, amely otthont adott a *Magyar Szó* szabadkai szerkesztőségének. Finanszírozása jórészt tartományi költségvetésből történik, de számottevő a Magyar Nemzeti Tanács révén befolyó, illetve a marketingből származó jövedelem is. Az utóbbi években a legkomolyabb fejlődést a magyar kormány részéről biztosított támogatások jelentették.

A Magyar Szó Lapkiadó Kft. székháza egykor az egész térségben nagyon megbecsült és híres volt. A pezsgő magyar kulturális élet egyik központjaként tartották számon. Re-mek elhelyezkedése okán -- Újvidék belvárosában --, számos lehetőséget rejt magában. Az épületet jelenleg a Magyar Szó Lapkiadó Kft. és a Forum Könyvkiadó Intézet használja, a jelentős helyet elfoglaló Forum nyomda 2023 szeptemberéig volt az épületben, valamint a Pannon RTV újvidéki szerkesztőségének és több magyar civil szervezetnek ad otthont. Az elmúlt években megtörtént a *Magyar Szó* székháza utcai és udvari részének külső tatarozása (a tetőszerkezet és a homlokzat felújítása, valamint az ablakok cseréje), amellyel párhuzamosan az épület belső megújulása is kezdetét vette. Az újvidéki szerkesztőség irodai bútorai és számítástechnikai felszerelése túlnyomórészt megújult, ahogy a szakszolgálat irodái is.

Forrás: *Magyar Szó*

2023-ban a székház nyomdai részlegének kiköltöztetésével új közösségi tartalmakra nyílik lehetőség: magyar iskoláskor előtti intézmény, modern konferenciatertem, továbbá sajtó- és nyomdamúzeum létrehozására. Ha ehhez még hozzátesszük, hogy a Forum Könyvkiadó Intézet koordinálásával a székházban irodalmi kávéház is nyílik, teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy mindezen beruházásoknak köszönhetően egy új szellemi központ alakul ki – új minőségek teremtésével.

A Magyar Szó Lapkiadó Kft.-ről nem lehet teljes képet alkotni anélkül, hogy ne ejtsünk legalább néhány szót az annak keretein belül működő Forum nyomdáról is. A Forum nyomda 1957-ben jött létre, mégpedig azzal a céllal, hogy az akkor már több mint tíz éve megjelenő *Magyar Szó*t – mint az egyetlen vajdasági magyar nyelvű napilapot –, valamint más kisebbségi nyelveken megjelenő kiadványokat nyomtassa. A nyomda megalapításával tehát nemcsak az egyetlen magyar nyelven megjelenő napilapunk nyomtatása vált évtizedekre biztosítottá, hanem az egyéb kiadványok minőséges nyomdai előkészítése és nyomtatása is. A Forum nyomda napjainkban a Magyar Szó Lapkiadó Kft. szerves részét képezi, amelynek alapítója a Magyar Nemzeti Tanács. Az elmúlt évek, évtizedek során benne kalligráfusok, litográfusok, cinkográfusok, gépészek

és grafikai tervezők nemzetközileg is elismert termékek sorát hozták létre. Ennek bizonyítéka számtalan rangos elismerés, amelyeket a Forum nyomda a szebbnél szebb könyvekért, monográfiákért, valamint a nemzetközi szinten is elismert bélyegkészítő tevékenységéért érdemelt ki. 2023-ban a Szerbiai Postával tartó kiváló együttműködés eredményeként és a VM4K szakmai segítségével megjelent a Petőfi Sándor arcképét ábrázoló alkalmi postabélyeg.

Kevés olyan magyar nyelvű napi- vagy hetilap jelent meg az egykori Szerbia területén, amely legalább egy bizonyos időszakban ne a Forum nyomdában készült volna. A legismertebbek ezek közül a *Magyar Szó*, a *Hét Nap*, a *Dolgozók*, a *Képes Ifjúság*, a *Jó Pajtás* és a *Mézeskalács*. De itt nyomtatták a *Buksit*, a *Sportvilágot*, a *Hitélet* című katolikus havilapot, illetve a még mindig itt készülő református havilapot, a *Református Életet* is. A múlt század kilencvenes éveiben a Forum nyomda nyomtatta az első magánkézben lévő magyar lapot is, a *Naplót*, mindezzel bizonyítva az 1957-es döntés megalapozottságát, miszerint egy magyar nyomdára építkezni lehet. A *Vajdaság Autonóm Tartomány Hivatalos Lapja* szerb nyelven, illetve a hivatalos nyelvhasználatban lévő kisebbségek nyelvein is ebben a nyomdában készül.

Az elmúlt évtizedek során a Forum Könyvkiadó Intézet több ezer könyvcíme került ki a Forum nyomdából, itt készült a már kultikus *Híd* folyóirat, a *Létünk*, és egy ideig az *Új Symposion* is.

Forrás: *Magyar Szó*

A nyomdában igen nagy hangsúlyt fektetnek a minőségre, a határidők betartására, illetve mindazon elvárások teljesítésére, amelyeket a megrendelő megfogalmaz. Ezen elvárások minél eredményesebb teljesítését szolgálják azok a digitális nyomdagépek is, amelyeket a Magyar Szó Lapkiadó Kft.-nek a közelmúltban sikerült beszereznie. 2023-ban a könyvkötészet a prepress és az offset osztályt egyszerre modernizálták, ami növeli a nyomda versenyképességét.

2.5.2. A Hét Nap Lapkiadó Kft.

Forrás: *Hét Nap*

A *Hét Nap* a leghosszabb (bár nem töretlen) hagyománnyal rendelkező hetilapunk, 2021-ben ünnepelte fennállásának 75. évfordulóját. Aránylag kis létszámú szerkesztősége egy olyan, nemzetileg elkötelezett, magyar szellemiségű hetilapot szerkeszt, amely a családi és a politikai-gazdasági-kulturális kiadvány között mozog, igyekezve eleget tenni a közönség minél szélesebb körének.

Hét Nap

VAJDASÁGI MAGYAR HETILAP

Sajnos a lapnál is érezhető, nem is az olvasottság – egy-egy lapszámot, a családtagok számától függően többen is olvasnak –, sokkal inkább az eladott példányok általános csökkenése, valamint az egyéb globális gazdasági tendenciák negatív hatása. A potenciális befogadó piac jelentősen leszűkült az utóbbi években, és ez nyilván tartalmi és formai útkeresésre kényszeríti a szerkesztőséget. Ezt pótolandó, különféle plusz – akár a nyomtatott lapon belüli – tartalmakkal, tematikus kiadványokkal próbál a szerkesztőség újat nyújtani olvasótáborának. A modern idők szavát, illetve a technológia fejlődését és ezzel együtt az olvasói igényeket figyelembe véve, 2012 óta kifejezetten nagy hangsúlyt fektetnek a *Hét Nap* online megjelenésére is. Több mint 21 000 követőjük van a világhálón. Egyrészt a www.hetnap.rs honlapjukon tudják kompenzálni az időhátrányt, ami a hetilap jellegéből fakad, másrészt meggyőződésük, hogy a világhálón használatos, gyakran instant, kurta megfogalmazással és sok idegen szó használatával nem lehet hosszú távon ápolni és továbbvinni az anyanyelvet, ezért igyekeznek megtalálni az egyensúlyt a két platform között, vagyis a hagyományt, az értéket továbbvinni a modern világ eszközeivel.

A munkafeltételeken sokat javított, hogy a szerkesztőség végleges otthonra talált a Magyar Médiaházban. Finanszírozása elsősorban a tartományi költségvetésből történik, de jelentős a Magyar Nemzeti Tanács, illetve a Magyar Kormány által biztosított támogatás is. A hetilap alapítója a Magyar Nemzeti Tanács.

2.5.3. Pannon Rádió és Televízió

Forrás: *Hét Nap*

A Pannon Rádió és Televízió a legfiatalabb vajdasági magyar médiaház. A Pannónia Alapítvány fő társalapítója a Magyar Nemzeti Tanács.

A Pannon Rádió, a Szabadkai Magyar Rádió és a Pannon Televízió 24 órában sugározza műsorát. A Pannon TV műsora egész Szerbia területén, földfelszíni, műholdas, kábeles, IPTV rendszerekben követhető, a két rádió adása viszont Szabadka környékén kb. 35-40 kilométeres körzetben hallható (beleértve Dél-Magyarországot is). Ez utóbbi nem elégíti ki a hallgatói igényeket, mert a helyi rádiók megszűnésével a közönség elvárja, hogy a médiaház két rádiója legalább részben kitöltse a helyi tájékoztatásban keletkezett űrt, ami fontos célkitűzés lehet a jövőre nézve.

A szabadkai Pannon Rádió és Televízió, valamint a Szabadkai Magyar Rádiónak a következő időszakban is a vajdasági magyarság közszolgálati médiumának kell lenni. Ennek érdekében a meglévő műsorok mellett gazdagítani kellene kínálatát, és annak minőségét. Az elmúlt évek fejlesztései és az új médiaház ezt lehetővé teszik.

A Pannon RTV-nek továbbra is nyitni kell nézői felé. Kapcsolatot teremteni a saját publikumával és más stúdiókkal is. Filmműhelyek megszervezésében is kulcsszerepet kell vállalnia a Pannon RTV gárdájának. A Pannon RTV-ben az elmúlt időszak-

ban egyre több dokumentum- és ismeretterjesztő film készült. Ezek részben önerőből, részben támogatásoknak köszönhetően valósultak meg. Cél, hogy a médiaház ezt még inkább erősítse.

A Pannon RTV-ben szinte minden műfaj képviselteti magát, de nyilván a hírműsorokban és a vajdasági magyarság életét bemutató műsoraiban teljesít a legjobban.

A szerb és a magyar nép közeledését is igyekszik elősegíteni. Magyar nyelvleckéket kíván sugározni szerbeknek és szerb nyelvleckéket sugároz magyaroknak. Természetesen a következő időszakban is az egyik prioritása lesz az RTV szerkesztéspolitikájának, hogy serkentse a szülőföldön maradást, valamint bemutassa, hogy igenis van lehetőség itthon is boldogulni.

Törekednie kell a következő időszakban is bővíteni a sugárzási területet a rádiók és a televízió esetében is. Cél, hogy ott legyenek szinte minden vajdasági magyar háztartásban. Ennek érdekében szüksége van a Pannon RTV három médiumának tartományi frekvenciák megszerzésére. Ugyanolyan fontos feladat az új technológiák (internet, mobtel stb.) fejlesztése.

A rendszer fenntarthatósága érdekében oda kell figyelni a produkciós, személyi és pénzügyi kapacitások határait. A médiaház önmagában így is a Kárpát-medence legnagyobb és legösszetettebb ilyen jellegű kisebbségi intézménye. De nem léphet túl egy határt, amely kérdésessé tenné a fenntartható fejlődést és működést. Tehát hosszú távon is fel kell mérni, mit lehet, kivel, mivel, mennyiért.

Ugyanakkor a médiaházban is át kell gondolni a hosszú távú fejlesztési stratégiát, és megtalálni a piaci érvényesülés lehetőségeit is marketing, produkciós szolgáltatások, műsorértékesítés útján.

Műszaki szempontból a médiaház elért egy kiemelkedően magas szintet, és ezt a jövőben is meg kell őriznie. Ehhez már nem lesz szükség nagy beruházásokra, viszont a technológiai fejlődés követése, a karbantartás, a munkatársak oktatása folyamatos befektetéseket igényel a jövőben is.

Az elkövetkező időszakban az anyaországi normatív támogatások lineáris növekedésére lenne szükségük (minden évben azonos mértékű növekedés, a médiaház káderállományának bővülését és a kiskereskedelmi árak növekedését figyelembe véve). Ezek a támogatások fogják képezni a következő 5 évben is bevételeik legnagyobb hányadát. A másik legszámottevőbb bevétel műsoraik értékesítéséből valósul meg, elsősorban az MTVA-val közös együttműködésnek köszönhetően, de más, magyarországi országos lefedettségű médiaházakkal is elkezdtek dolgozni már a 2020-as év folyamán, amelyekkel vagy meghatározott idejű szerződést kötöttek, hosszabbítás lehetőségével (Hír TV) vagy eseti megbízásokat kapnak tőlük (TV2). A kistérségi médiumokkal elsősorban barterben dolgoznak. Ez leginkább a határ menti regionális televíziókat érinti. Harmadik helyen a reklámtevékenységből befolyt bevételek állnak, amelyeket szeretnének szinten tartani, és fejleszteni.

Az önkormányzati és tartományi pályázati bevételek évről évre csökkenő tendenciát mutatnak. Az egyik elsődleges feladat a következő periódusban ezeknek a bevételeknek a növelése lesz, amihez szeretnék a helyi és regionális szintű érdekképviselői szervezetek támogatását is kérni.

Eddigi eredményeik és a számtalan pozitív visszajelzés függvényében szeretnék elérni, hogy az itteni magyar (és egyéb nemzetiségek) tájékoztatásáért tett erőfeszítéseik

eredményeként a Pannon RTV-t beemelik a szerbiai állami támogatásban részesülő intézmények közé. Ennek érdekében a pályázati források hatékonyabb kiaknázására lesz szükség, ami azonban nem kizárólag a Pannónia Alapítványtól függ, hanem a pályázató szervezet által megszabott feltételektől is.

A korábbi évek tendenciáját követve, a munkatársak részleges bővülésével számolnak, így a kiadásai mintegy 75%-át a munkabérek és egyéb személyi jellegű ráfordítások teszik ki a jövőben is. A műsorsugárzási és kommunikációs költségek a sugárzási terület bővülésével szintén növekednek az infláció mértékét is figyelembe véve. Ezek a költségek a két közvetítőkocsi (rádiós és tévés) beszerzésével, illetve korszerűsítésével tovább emelkednek, mivel az élő műsorok közvetítése is szaporodni fog.

A műsorkínálat bővítése érdekében folyamatosan új tartalmakat kell biztosítani, amelyhez nemcsak saját gyártású műsorok járulnak hozzá, hanem jelentős részben a produkciós házaktól vásárolt dokumentum-, játék-, ismeretterjesztő, oktatófilmek stb. Több céggel sikerült jó kapcsolatot kiépíteniük, és a filmek beszerzésének növelését is tervezik.

A technikai és technológiai folyamatok gyors változása arra kényszeríti a Pannon RTV-t, hogy alkalmazkodjon a gyorsan változó piaci igényekhez, és folyamatosan frissítse műszaki parkját. A meglévő két épület fenntartása jelenleg is igen sokba kerül, de a plusz felszerelések, gépesítés miatt további, az épület állagát javító és az eszközök működését biztosító szolgáltatást kell igénybe venni.

Általánosságban elmondható, hogy a következő időszakban a Pannon RTV-nek az alapfeladatok ellátásán kívül a korábbi években indított programok, projektek anyagi jellegű fenntartásán kell dolgoznia, a jövőben indítandó projektekhez kell támogatókat találnia, és figyelni kell a tartalékképzésre is. A jelenlegi bizonytalan piaci körülményeket és igényeket, a világméretű járványt, a gyorsan változó technológiát és a nagymértékű globális fluktuációt figyelembe véve, a pénzügyi tervezés nagyon nehéz és folyamatos felülvizsgálatot igényel.

A szerbiai köztelevízió (RTS) az utóbbi egy évben egyre többet foglalkozik „magyar” témákkal is, elsősorban annak köszönhetően, hogy jók a magyar–szerb kapcsolatok, országos és vajdasági közösségi szinten is. A SZRTV-nek nincs magyar nyelvű műsora, de egyes műsorokban megjelennek magyar nyelvű riportok is, főleg a Pannon RTV gyártásában. Ugyanakkor a belgrádi sajtó egyre gyakrabban használja hírforrásként a szerbül is publikáló vajdasági magyar portálokat (elsősorban a Pannon RTV-jét).

A Pannon RTV közreműködésével négy éve sikerült tető alá hozni egy együttműködési megállapodást a budapesti és a belgrádi közmédia között, amely nyomán megindult a közvetlen tartalomváltás a két főváros között.

A Pannon RTV-nek is jól működő szerződése van a Szerbiai RTV-vel, minek köszönhetően főleg a Pannon TV-ben egyre több szerbiai szerb nyelvű játék- és dokumentumfilmet, fontos eseményekről szóló közvetítést (a Szerb Kormány, a Szerb Parlament stb. ülései) tudnak bemutatni, lehetőség szerint magyar felirattal.

Pannon Televízió

Forrás: Pannon RTV

A Pannon Televízió a médiaház legbefolyásosabb és legnépszerűbb médiuma. Ezt a szerepkört a következő években tovább szeretné erősíteni.

A Pannon Televízióban az erős tájékoztatási sáv (17 és 20.30 óra között) megmaradna. Emellett egyre több szórakoztató jellegű műsor kerülne a kínálatba, illetve az élő közvetítések és a terepi felvételek is egyre hangsúlyosabbak lennének. A műsorokat vajdasági sportközvetítésekkel gazdagítanák. Az új stúdióban olyan műsorok és rendezvények készülhetnek, amelyek mellett, hogy kulturális és identitásmegőrző szereppel bírnak, televíziós produkcióként is rögzíthetők. A programban szerepelhetnek komoly- és könnyűzenei koncertek, irodalmi műsorok, szórakoztató estek, kisebb színházi előadások, vetélkedők stb.

Speciális műsorok

A speciális műsorok szerkesztősége a továbbiakban is legfontosabb tevékenységének a vajdasági magyar közösség igényeinek kiszolgálását tartja. Olyan műsorok készítését, amelyek az itteni emberek mindennapjairól, gondjairól, örömeiről, történéseiről szólnak, nem feledkezve meg a szórakoztatásról sem. A témákat különböző módon dolgozzák fel. Dokumentumfilmeket gyártanak. Élőben közvetítik a jeles ünnepeinkhez kapcsolódó rendezvényeket (nemzeti, népi ünnepek, megemlékezések, misék, istentiszteletek, az itt élők számára fontos események, pl. gyáratatók stb.). Ismert vagy felfutó vajdasági előadók koncertjeit rögzítik terepen vagy a médiaház tévéstúdiójában. A vajdasági hivatásos és amatőr színházak előadásait is rögzítik. Mind ezeket műsorra tűzik, illetve archiválják az utókornak.

A koronavírus okozta rendkívüli helyzet miatt egy új feladatot is felvállaltak, bekapcsolódtak a magyar nyelvű diákok távoktatásába. A Magyar Nemzeti Tanáccsal és a vajdasági pedagógusokkal együttműködve online órákat készítettek három hónapon keresztül általános- és középiskolásoknak. Ezt a feladatot folytatva, akár oktató jellegű ismeretterjesztő, tudományos műsorokat is készítenének. A rendkívüli helyzet miatt egyre nagyobb szerepet kapott a Pannon Televízió, mindazok a vajdasági rendezvények, amelyeket a kormányrendeletek miatt nem lehetett a tervezett helyen, közönség előtt megvalósítani, mégis bemutatásra kerültek úgy, hogy a Pannon Televízió stábjá felvette azokat, és műsorra tűzte, ami által eljutott a vajdasági emberekhez. Lehetséges, hogy a későbbiekben is szükség lenne ilyen megoldásra, amit szívesen felvállalnának.

Továbbra is folyamatos lenne emellett az egész estés és rövidfilmek, sorozatok vetítése, amelyek eddig is igen jó fogadtatásra találtak, főként az ünnepi időszakban.

A nagy stúdiót kihasználva történelmi, tudományos, ismeretterjesztő, illetve kulturális műsorokat, vetélkedőket készítenének. Természetesen nem feledkeznének el a gyermekeknek, a fiataloknak, az időseknek szóló magazinműsorok készítéséről sem.

Topolyai Infóközpont

2022 elején a Pannónia Alapítvány médiacsaládja új taggal bővült, a Topolyai Infóközponttal, amely eddig Topolya község közösségi tájékoztatását ellátó médiaközpontként működött, és amelynek keretein belül működik a Régió Rádió (107,9), valamint az Express Chanel kábeles televíziós szolgáltatás is – napi több órás magyar és szerb nyelvű adással, illetve alkalmként szlovák és ruszin nyelvű tartalommal. A rádió sugárzási területe kb. 25 km, amit belátható időn belül, 30-35 km-re kell bővíteni.

A Pannon RTV szeretné elsősorban a Régió Rádió adta lehetőségeket jobban kihasználni (tartalmasabb magyar és szerb nyelvű műsorok részben a Pannon RTV segítségével, részben önálló gyártásban). Ez elsősorban a személyi, műszaki és anyagi feltételek függvénye, de már elkezdődött a szerkesztőségek átalakítása is.

A Topolyai Infóközpont jelenleg önálló Kft. formájában működik (mivel fontos az 107,9-es rádiós frekvencia megtartása) egészen 2024 végéig, amikor lejár a frekvencia-engedély. Azt követően már a Pannon RTV pályázná meg a frekvencia további működtetését, és megszűnne a Kft., de a tartalmak viszont átkerülnének az alapítványba.

Forrás: Pannon RTV

A topolyai stúdió tudósítói pontként is működik. Az anyagi háttérét részben Topolya község önkormányzatának támogatásából, részben donációkból, hazai és anyaországi pályázatokból, valamint produkciós tevékenységből biztosítják.

Pannon Rádió

Forrás: Pannon RTV

A Pannon Rádió az elmúlt bő egy évtizedben a hiteles tájékoztatásnak és a szórakoztató tartalmaknak köszönhetően a vajdasági magyar hallgatók kedvencévé vált. Az itteni emberekről az itteni embereknek szól, beköltözött az otthonokba. A szerkesztőség a megkezdett tradíciót szeretné folytatni a következő időszakban is, figyelembe véve a műszaki és tartalomgyártási trendeket, folyamatosan fejlődve. A rádió stílusára a dina-

mika, a szórakoztatás, a vidám, közvetlen hangnem, a rövid megszólalások és a sok-sok zene jellemző. Ezek azok az alapelvek, amelyek mentén kíván a jövőben is haladni, és egyre erőteljesebben megszólítani azt a korosztályt, amely közösségünk jövőjét jelenti.

Az óránkénti tájékoztatás a jövőben is a legfőbb prioritás. Cél, hogy a hallgatók követni tudják a településük legfontosabb történéseit, valamint a világ fő témáival kapcsolatban is tájékozottak, naprakészek legyenek.

A Pannon Rádió hétköznapi műsorstruktúrája a jól bevált, nemzetközi trendekkel összhangban alakult ki, sávos rendszerrel. Ezt a műsorstruktúrát a Pannon Rádió a korábbi jó tapasztalatok alapján a jövőben is követné, a műsorokat folyamatosan frissítve, színesítve.

A Pannon Rádió csapata nyitott az új technológiák, megoldások iránt. Műsoraik jelen vannak a közösségi oldalakon, és nagy követőtábor gyűjtöttek már össze. Emellett alkalmazzák a podcast formátumot is, aminek köszönhetően egyes tartalmaik utólag, internetkapcsolat nélkül is visszahallgathatók. A következő időszakban szeretnék létrehozni saját weboldalukat, amelyen a műsorok egy helyen összpontosulnának, ahol a hallgatók visszakereshetik a már elhangzott tartalmakat, és további híreket is kapnak. Az új platformokat a jövőben is használni kívánják, mert jól tudják: a rádióhallgatási (és alapvetően a médiafogyasztási) szokások gyorsan és radikálisan változnak.

A rádió sugárzási területe mindenképp bővítésre szorul, a vétel minőségét pedig erősíteni kell. Ezeket a feladatokat a műszaki osztály segítségével tudják megvalósítani.

Szabadkai Magyar Rádió

A rádiózási szokások megváltoztak az elmúlt években, évtizedekben, amihez mindenkinek igazodnia kell, aki versenyképes szeretne maradni. A napi- és a hetilapokkal, vagy akár a tévével szemben a rádió előnye, hogy azonnal eljuttatható a friss információ a hallgatósághoz. Ami egyszer kiment az éterbe, azt már megmásítani nem lehet. Ezért fontos, hogy hiteles, objektív és megbízható legyen minden, ami elhangzik. A gyakorlati

érvek is a rádió mellett szólnak, például az, hogy a műsor, egyebek között autóvezetés közben is hallgatható.

Az emberek kötődnek hangokhoz, személyekhez. A technika fejlődik és a műsor-szóráshoz használt programjukat is folyamatosan fejlesztik, de fontos, hogy a kristály-tiszta hangzás mellett a megszokott hangok is megjelenjenek. Szeretnék rádiós szer-kesztők és bemondók új generációját kinevelni. Munkatársaik továbbképzéseken vettek, vesznek részt, hogy megismerjék és megtanulják a modern kor követelményeit. Fon-tos egy egységes és felismerhető arculat, amin az elkövetkező időszakban is sokat fog-nak dolgozni, hogy azonnal azonosítani tudják a hallgatók, hogy a Szabadkai Magyar Rádió szól.

A SZMR tovább halad a kijelölt közszolgálati úton, elsősorban a vajdasági magyar közösség irányába közvetítve a közérdekű tartalmakat. A műsorrács alappillére – a tájékoztatás mellett – a népszerű retro zenei hangzás, a '60-as, '70-es, '80-as és a '90-es évek legnagyobb slágereivel. Ezt a vonalat erősítenék az elkövetkező 5 évben is.

Az online megjelenést is erősíteni szeretnék. Bővíteni a világhálón elérhető tar-talmakat, hogy a kedvenc műsoraikat és hangjaikat bárhol és bármikor élvezhessék a hallgatók. Fontos cél, hogy az SZMR a hétköznapiak része maradjon, beleértve a sugárzási terület fokozatos bővítését is.

A Pannon RTV internetes tartalmai

A www.pannonrtv.com az elmúlt négy év során óriási fejlődésen esett át. A hi-teles tájékoztatásnak és a folyamatosan bővülő tartalmaknak köszönhetően ez idő alatt megtízszereződött a napi látogatók száma. A koronavírus-járvány időszakában pedig bebizonyosodott, hogy a lakosság tőlük várja a legfontosabb információkat, mind a szerbiai, mind a vajdasági, mind pedig a magyarországi történeésekről. Ennek az elvárásnak – mindent alárendelve – próbálnak eleget tenni, és ezt az emberek is érzékelték. Így ebben az időszakban a havi oldalmegtekintéseik száma meghaladta a 2 milliót.

Az internetes technológia rohamosan fejlődik, és ezekkel az újításokkal az interne-tezők szokásai is változnak. Lépést kell tartani a fejlődéssel, így a folyamatos apróbb fejlesztések mellett kétfévente az online portálnak és a kapcsolódó tartalmaknak is na-gyobb újításokon kell átesniük. Céljuk, hogy a hírek és a televíziós műsorok mellett a Szabadkai Magyar Rádió és a Pannon Rádió tartalmai is modern formában, köny-nyedén elérhetőek legyenek a világhálón. Az internetes élő közvetítésekre is nagyobb hangsúlyt kívánnak helyezni a következő időszakban. A közösségi hálókön történő kommunikációt is fejleszteni kívánják, még több emberhez eljuttatva ezáltal a híreiket, beszámolóikat, műsoraikat.

A www.pannonrtv.com a szerb nyelvű hírekre is nagy hangsúlyt helyezett az elmúlt időszakban, ezzel biztosítva azt, hogy a többségi nemzet képviselői is első kézből tájékozódhassanak a magyarországi eseményekről, valamint a vajdasági magyarságot érintő kérdésekről. Ezt az összekötő szerepet tovább kívánják erősíteni, ennek érdeké-ben jó kapcsolatot ápolnak a szerbiai és a magyarországi tudósítói irodákkal is, ame-lyek gyakran fel is használják az általuk készített tartalmakat.

Az előzőekben leírt tervek megvalósításával továbbra is biztosítani tudják meghatározó szerepüket a vajdasági magyar tájékoztatásban. A következő 5 éves időszakban is arra törekszenek majd, hogy hitelesen tájékoztassák az olvasókat a magyarországi és a szerbiai történeésekről, eseményekről, valamint visszanezhetővé, folyamatosan elérhetővé tegyék a Pannon Televízió, a Pannon Rádió és a Szabadkai Magyar Rádió által gyártott tartalmakat. Platformjaik fejlesztésével arra törekszenek, hogy tartalmaik minél könnyebben és minél több felhasználóhoz eljussanak.

2.5.4. A Vajdasági Rádió és Televízió

Forrás: Magyar Szó

A Vajdasági RTV 16 nyelven készít műsorokat. A magyar a legtöbbet képviselt nyelv, de így is csak egyik a sok közül. A VRTV vezetése többször igyekezett lendületet adni a kisebbségi, különösen a magyar nyelvű műsorok korszerűsítésének, több-kevesebb sikerrel. A magyar közösség számára kiemelten fontos a VRTV tájékoztatási szerepe, és bár a Magyar Nemzeti Tanács csak véleménynyilvánítási szerepkört tölthet be például a főszerkesztők választásánál, számunkra az újvidéki intézménnyel való együttműködés kiemelten fontos. A Pannon RTV-nek van a VRTV-vel ilyen jellegű szerződése, amely dicséretesen jól működik – mindkét irányban.

A közösség számára különösen fontos az Újvidéki Rádió Magyar Szerkesztősége, amely külön frekvencián sugároz 24 órán át. Sajnos ez az adás sem jut el a Vajdaság minden területére. Lassan feledésbe merül, hogy az Újvidéki Rádió még a nyolcvanas évek végén is, jelentősen nagyobb erővel sugározta műsorait.

A Magyar Nemzeti Tanács szorgalmazza a kisebbségi műsorok kiszámítható működését és jobb szakmai és munkafeltételek biztosítását a Vajdasági Rádió és Televízióban (VRTV). Fontosnak tartja, hogy a közösségünkről, térségünkről szóló hírek felhasználható formában, szerkesztve (szerb nyelven is), eljussanak Belgrádba és Újvidékre is. A Vajdasági RTV magyar szerkesztőségeinek esetében szorgalmazni kell a megújulást formai és tartalmi tekintetben is, és kérni kell az alapítótól az ehhez szükséges személyi, műszaki és pénzügyi feltételek biztosítását. A Magyar Nemzeti Tanácsnak meg kell tartania a véleményezési jogát a VRTV magyar szerkesztőségeinek műsorai és főszerkesztői kapcsán. A Magyar Nemzeti Tanács fontosnak tartja a VRTV-ben lévő, és a vajdasági magyar közösségre vonatkozó hang- és filmanyag rendezését.

2010-ben a Vajdasági RTV kezdeményezésére jött létre a Dunai Médiahálózat, a régió népszerűsítését szolgáló médiastratégia kidolgozására, az írott és elektronikus sajtó műsor- és információcseréjének megszervezésére, mégpedig a régió területén folyó információáramlás fellendítése érdekében. A Dunai Médiahálózat célkitűzései közt szerepel a régió médiumai közötti együttműködés és kölcsönös tájékoztatás támogatása, valamint a Duna menti országok művelődési és kulturális értékeinek és örökségeinek bemutatása. A kezdeményezés szorosan illeszkedik a Duna-stratégiahoz.

A Vajdasági Rádió magyar szerkesztősége (Újvidéki Rádió)

Az egyik legnagyobb hagyománnyal és hosszú évtizedeken át komoly befolyással bíró médium. Aranykorát 1955 és 1989 között élte, miután a szerbiai közszolgálati média átrendezése nyomán lassú leépülésnek indult. Olyan jelentős gyártási részlegek tűntek el lassan, mint például a komoly hírnévnek örvendő Drámaszerkesztőség, amely a közelmúltban takaréklángon ugyan, de ismét megkezdte működését. Az Újvidéki Rádió adásait nemcsak a Vajdaságban, hanem Magyarországon és a Kárpát-medence más részein is nagy érdeklődéssel hallgatták és hallgatják. A múlt század nyolcvanas éveire képest mára egyharmadára csökkent a szerkesztőségi munkatársak száma, viszont megmaradt a 24 órán sugárzó önálló frekvencia (valamivel csökkentett sugárzási területtel). Kiváló archívummal rendelkezik közösségünk elmúlt hét évtizedéről. Nem tartozik a Magyar Nemzeti Tanács rendszerébe, viszont a Magyar Nemzeti Tanácsnak véleményezési joga van a főszerkesztő megválasztásakor, illetve a műsorkoncepció megvalósításában.

A Vajdasági Televízió magyar szerkesztősége (Újvidéki Televízió)

A hetvenes és a nyolcvanas évek legnépszerűbb vajdasági magyar médiuma az Újvidéki Televízió magyar nyelvű műsora volt. Az akkori közönségigényeknek megfelelő kulturális, dokumentum-, gazdasági, szórakoztató és egyéb műsorok a legjobb produkciós központok közé emelték a szerkesztőséget. Különösen kitűntek a versenyképes hírműsorok, az akkori jugoszláv szinten is kiemelkedő teljesítményű szerkesztők, operatőrök

és egyéb munkatársak. Csak egy apró példa a sok közül: a legfontosabb sporteseményeken, beleértve a világbajnokságokat és az olimpiai játékokat is, az akkori magyar szerkesztőségnek saját riportere, és sokszor saját, magyar nyelvű közvetítése volt. Magyar nyelvű műsorokat nemcsak a magyar nyelvű hírszerkesztőségben gyártottak, hanem a dokumentum-, a kulturális, oktatási, dráma- és szórakoztató részlegben is. Mindez már a múlté. A vajdasági magyarság száma időközben jelentősen csökkent, de nem annyival, hogy ne érezzük igényét a megszüntetett produkciók újjáélesztésének. Nem szabad elfelejteni, hogy a kilencvenes évek elvándorlási hulláma a délvidéki magyar sajtó területén valószínűleg az Újvidéki Televíziót érintette a leginkább, amit pótolni kellene. Kiváló archívummal rendelkezik közösségünk elmúlt hét évtizedéről. Az Újvidéki Rádióhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Tanácsnak véleményezési hatásköre van a főszerkesztő megválasztásánál, a programkonceptió kialakításánál, illetve megvalósításánál.

2.5.5. Magánalapítású média

2.5.5.1. Családi Kör

Civil, illetve magántulajdonban működtetett családi hetilap, amely rendszeresen közöl elsősorban politikai, de más jellegű cikkeket is. Fenntartása pályázatokból, időnkénti donációkból, illetve marketing útján történik. Nem tartozik a Magyar Nemzeti Tanács által alapított kiadványok körébe.

2.5.5.2. Online média

A szinte korlátlan lehetőségek médiája – „szinte”, mert csak ott használható, ahol egyáltalán van kábeles vagy drótnélküli internet elérhetőség, ami egyébként a fejlett világ nagyobb részére érvényes. Szerbiában és a Vajdaságban ez sajnos nem mindenhol igaz. Az internet immár a civilizáció egyik fontos ismérve. Egy újságíró vagy akár egy egyszerű felhasználó pillanatok alatt az információk millióit érheti el a világ minden tájáról.

Az online tartalmak előállítása kétségtelenül jóval nagyobb tudatosságot és felelősségteljesebb hozzáállást igényelne a médiában dolgozók részéről, mint ahogyan azt az elmúlt évek során tapasztalhattuk. Nem szabad ugyanis megfedkezni arról, hogy a mobilkommunikációra épülő eszközök elterjedésével a passzív befogadói szerep helyett az interaktivitásra épülő médiahasználat terjedt el, ami az információszerzési és a tanulási folyamatot is radikálisan átalakította, ráadásul az ehhez való alkalmazkodás a különböző generációk tagjainál más-más módon, illetve másféle erőfeszítések révén valósul meg.

Éppen ezért rendkívül fontos lenne az internetes tartalmakat előállító médiumok olyan irányú fejlesztésének a támogatása, ami lehetővé teszi az új média hatásmechanizmusából fakadó kritériumoknak való megfelelést és az ott megjelenő tartalmaknak az eddigieknél strukturáltabb, a vajdasági magyar médiafogyasztók állandóan változó igényeinek figyelembe vételével és folyamatos nyomon követésével való, komplex módon történő fejlesztését is.

2.5.5.3. Vajdaság Ma

A *Vajdaság Ma* a legelső magyar internetes hírportál a Vajdaságban. Civil szervezet működteti, gyakorlatilag magántulajdonban van. Tehát nincs a Magyar Nemzeti Tanács alapítói körében, de élvezzi a pályázati és az anyaországi támogatásokat.

2.5.5.4. Egyházi/felekezeti és vallási média

Mária Rádió

A szerbiai Mária Rádió első adása 2003. november 13-án indult. A szerkesztőség központi székhelye Újvidék volt, majd 2006-ban megnyílt a segéd stúdió Szabadkán. Ezekben az években a magyar és horvát szerkesztőség együtt tevékenykedett. 2013 őszétől a Mária Rádió Világcsaládjának jóváhagyásával a szerbiai Mária Rádió két nyelvterületű szerkesztőséggé alakult és székhelye Szabadkára került. 2014-ben megalakult a „Mária Rádiónkért Egyesület” amely a magyar nyelvű szerkesztőséget irányítja.

A Mária Rádió megosztott frekvencia beosztással működik Vajdaságban, ami azt jelenti, hogy a helyi pravoszláv vallási rádióval és a szerbiai Mária Rádió horvát szerkesztőségével közös frekvenciákat használ. A Szabadkai Egyházmegye területén a magyar szerkesztőség három vételkörzetben szól: Szabadkán (90,7 MHz), Újvidéken (90,0 MHz) és Zomborban (95,7 MHz), valamint 0-24 órás adást biztosítva a hallgatóságnak az internetes (www.mariaradio.rs) és kábeltelevíziós elérhetőségen (Sat-Trakt). Okostelefon applikációval is rendelkezik (Mária Rádió Szerbia) és jelen van a közösségi médiafelületeken (Facebook: Mária Rádió Szerbia / Instagram: [radio_maria_serbia_hungarian](#)).

A Mária Rádió a Katolikus Egyház tanításával megegyezően működik, non-profit szervezetként tevékenykedik, önkéntes adományokból tartja fent magát.

Hitélet

1924 januárja és 1944 júniusa között Szilágyin havonta kétszer jelent meg a *Hitélet* című hitbuzgalmi folyóirat, amelynek szerkesztője, kiadója és laptulajdonosa Quotidián Lajos plébános volt. 1963 októberében ennek a lapnak a hagyományát élesztette újjá verbászi plébánosként Msgr. Huzsvár László későbbi nagybecskereki megyés püspök. A folyóirat 1988-ig kisformátumú, 34 oldalas füzetként havonta nyújtott ingyenes lelki táplálékot a katolikus családoknak. 1990 óta Harmath Károly ferences rendi szerzetes szerkeszti.

Hírvivő

A tóthfalusi Logos Önálló Grafikai Műhely kiadásában 2002. május 19-én látott napvilágot a *Hírvivő* című katolikus hetilap első, ingyenes száma. Felelős szerkesztője Ft. Utasi Jenő plébános, főszerkesztője pedig Dobó Tibor atya. Az újság nyolc színes oldalon jelenik meg. A lap liturgikus témákat dolgoz fel, híreket közöl a helyi egyház életéből, családi rovatot tart fenn *Fészeklakók* címen irodalmi, valamint művészeti és közéleti témákkal foglalkozik.

2.5.5.5. Kistérségi média

Globalizálódó világunkban mind jobban felértékelődik a helyi tájékoztatás és ezzel együtt a kistérségi médiumok szerepe, amelyek amellet, hogy az adott területen élők mindennapjaink legmeghatározóbb momentumairól adnak pontos és naprakész tájékoztatást – beleértve az olyan eseményeket és történeteket is, amelyek csak az adott település lakossága, esetleg az ott élő magyar közösség szempontjából tekinthetők jelentőségteljeseknek, és amelyek éppen ezért a regionális vagy az országos médiumok számára nem bírnak különösebben nagy hírértékkel –, igen fontos szerepet töltenek be az adott területen élő közösség tagjai helyi identitásának erősítésében, nemzeti kulturális örökségének megőrzésében, valamint a közös múlt szellemi és tárgyi emlékeinek tovább éltesében is.

Ahogy az már a Magyar Nemzeti Tanács 2010 és 2016 közötti időszakra vonatkozó médiastratégiájában is megállapítást nyert, a Vajdaságban működő, magyar nyelvű tartalmakat (is) előállító kistérségi médiumok a megjelenésük dinamikájától, a megjelenésük nyelvétől, a tulajdonosi szerkezetüktől, a szerkesztőségük nagyságától és összetételétől, a fenntartásukhoz szükséges források előteremtésének módjától és a tevékenységüket meghatározó egyéb tényezőktől függően meglehetősen sokszínű képet és szerteágazó struktúrát mutatnak. Annak ellenére, hogy a működésük zavartalanságának fenntartásához szükséges feltételek megteremtése tekintetében sok hasonlóság fedezhető fel közöttük, a működésüket szinte minden esetben speciális körülmények határozzák meg, éppen ezért a csoportosításuktól ezúttal eltekintünk.

Annak ellenére, hogy az elmúlt évek során bekövetkezett társadalmi és politikai változások sok esetben ellehetetlenítették a kistérségi médiumok működését, rendkívül fontos a még megmaradt ilyen típusú, magyar nyelvű és magyar szellemiségű tartalmakat előállítóknak a felkarolása, támogatása. Meggyőződésünk szerint mindennek nem kizárólag a működésükhöz szükséges anyagi források biztosításában kell megvalósulnia, hanem a szakmai támogatás lehetőségeinek megteremtésében és minél eredményesebb kiaknázásában is. Ha azt vesszük alapul, hogy a kisebbségi sajtó kapcsán megfogalmazott koncepciókban az esetek többségében kiemelt szerep jut a professzionalizálódás kérdéskörének – hiszen „ha a kisebbségi sajtó professzionalitása nem tud lépést tartani a többségi médiával, illetve, ha működése során nem veszi figyelembe a közönség reális igényeit, akár önmagát is felszámolhatja”² –, akkor nyilvánvalónak kell lennie annak is, hogy mindez a kistérségi médiumok esetében még fokozottabb odafigyelést igényel. Ilyen szempontból fontos kezdeményezés lehet például a Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete által életre hívott Kistérségi Médiumok Találkozójának felkarolása, amelynek elsődleges célja a személyes találkozás, a tapasztalatcsere, valamint az együttműködés és a szakmai fejlődés lehetőségének biztosítása; vagy a szintén a Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete által alapított Szórvány díj, illetve Kistérségi Média díj, amelyeknek célja az, hogy ráirányítsa a figyelmet a szórványban és más kisebbségi közösségben

² Papp Z. 2014, 20.

dolgozó újságírók és szerkesztők munkájára, illetve a példaértékű tevékenységet kifejtő kistérségi médiumokra, és ezáltal értelemszerűen az adott közösség életében betöltött szerepére is.

A kistérségi médiumok esetében fontos továbbá az is, hogy azokat sok esetben nemcsak az adott településen vagy területen élők kísérik figyelemmel, hanem az onnan elszármazottak is, aminek az információk eljuttatása mellett kiemelt szerepe van az adott településen élők és az onnan elszármazottak közötti kapcsolat fenntartásában, illetve a gyökerek fontosságának felismertetésében, a közösséghez való tartozás jelentőségének tudatosításában és a szülőföldhöz való ragaszkodás érzésének erősítésében is. Ezért mielőbb meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy a kistérségi médiumok minél eredményesebben ki tudják használni a korszerű internetes platformok által kínált lehetőségeket, amelyek révén szélesebb körben is elérhető tartalmakat kínálhatnak fogyasztóik számára.

A kistérségi média (nyomtatott, elektronikus, online) fontos színtestje közösségünk tájékoztatásának. A 2014-es médiatörvények nyomán kizárólag civil vagy magánkézben működnek. Önerőből, reklámokból, pályázati (önkormányzati, tartományi, köztársasági, anyaországi) támogatásokból, köztük a Magyar Nemzeti Tanács támogatásából tartják fenn magukat.

2.5.5.6. Folyóiratok és egyéb kiadványok

Folyóiratok és egyéb kiadványok: Szabadkán (*Aracs* közeleti folyóirat – évente 4 szám, civil szervezet alapításában működik; *Bácsmegyei Napló* – évi 2 szám, civil szervezet alapításában működik; *Bácsország* vajdasági honismereti szemle – évente 4 szám, civil szervezet alapításában; *Előretolt Helyőrség a Magyar Szó* irodalmi-kulturális melléklete a Szekeres László Alapítvány kiadásában, havilap), Újvidéken (*Híd* csaknem kilencven éves hagyománnyal rendelkező művészeti, kulturális, társadalomtudományi havi folyóirat – megjelenik Újvidéken a Forum Könyvkiadó Intézet gondozásában; *Létünk* társadalmi, tudományos, kulturális folyóirat – megjelenik negyedévente Újvidéken a Forum Könyvkiadó Intézet gondozásában), Zentán (*zEtna* webmagazin és olvasóterem – civil szervezet alapításában).

2.5.5.6. Közösségi média

A közösségi média térhódítása kétségtelenül világszerte igen jelentős mértékben átalakította a médiafogyasztási szokásokat, hiszen a médiafogyasztók jelentős része ma már elsősorban a közösségi média felületein jut hozzá a különféle médiatartalmakhoz, aminek pozitív és negatív következményeit is nap mint nap tapasztalhatjuk. Mindez abból a szempontból igencsak aggályosnak tekinthető, hogy a közösségi média különféle algoritmusok révén válogatja ki azokat a tartalmakat, beleértve a médiatartalmakat is, amelyeket elérhetővé tesz az adott felhasználók számára, és ez olyan szempontból is komoly változásokat hozott a felhasználók számára, hogy sokkal kevésbé elmélyült befogadást irányoz elő részükre, mint a hagyományos média, hiszen annak a temérdek információnak, amelyet felkínál a befogadónak, lehetetlen a teljeskörű feldolgozása.

Amennyiben például a nyomtatott sajtóbeli és az online térbeli médiafogyasztási szokásokat hasonlítjuk össze, azonnal feltűnik, hogy a nyomtatott sajtó esetében megsokszorozottól eltérően az online térben történő hírfogyasztás jóval gyorsabban valósul meg, illetve jóval rövidebb ideig tart, hiszen a látogatók mindössze néhány percet töltenek egy-egy oldalon, azután már tovább is állnak, hiszen a váltáshoz mindössze néhány kattintás szükséges, ami ráadásul később is ugyanolyan eredményességgel megtehető. „Ezek a látogatások ráadásul sokkal célzottabbak, mint az újság lapozgatása, ami a kiadók számára tovább nehezíti a tartalmak értékesíthetőségét. A hirdetőik ugyanakkor nem »átutazó szempárok«, hanem hosszan elidőző látogatókat szeretnének látni, ami a figyelem szűkössége, és a tartalmak bősége miatt egyre nehezebben teljesíthető elvárás.”³ Mindennek az a következménye, hogy a hírszolgáltatóknak egyrészt jóval nagyobb mennyiségű tartalomra van szükségük, mint amit elő tudnak állítani, amihez egyre inkább külső szolgáltatókra kell támaszkodniuk az alapanyagért, beleértve a hírügynökségeket, valamint az egyéb tartalomszolgáltatókat, köztük egyre inkább a szakmai felkészültséggel nem feltétlenül rendelkező és ezért hiteles forrásnak sem minden esetben tekinthető civil tartalomelőállítókat is, másrészt olyan kompetenciákat is el kell várniuk a munkatársaiktól, amelyek az online térben megjelenő fogyasztói igényekhez idomuló tartalmak létrehozására is alkalmassá teszik őket.

A vajdasági magyar médiumoknak a közösségi oldalakon való megjelenítése tekintetében a leghangúlyosabb szerep kétségkívül a Facebooknak jut, amely lehetővé teszi a felhasználóknak, hogy olyan kérdéseket tárjanak a nyilvánosság elé, amelyek a leginkább foglalkoztatják őket. „A Facebook a leegyszerűsített definíció szerint egyszerre közösségi oldal, kommunikációs csatorna és médium, és a korábbiaknál nagyobb lehetőséget biztosít a felhasználóknak az interakciókra, szabad véleménynyilvánításra bejegyzések, kommentek, like-ok és megosztások formájában.”⁴

A közösségi oldalak, ezen belül elsősorban a Facebook jelentősége azért sem tekinthető elhanyagolandónak, mivel a vajdasági magyar médiafogyasztók esetében is fellelhetők annak a más területeken már korábban megfigyelt jelenségnek a nyomai, miszerint a médiafogyasztók jelentős része ma már nem közvetlenül a hírportálok figyelemmel kísérése révén értesül az ott megjelenő tartalmakról, hanem a közösségi oldalakon megjelenő kínálat figyelemmel kísérése révén, aminek egyebek mellett azért is szükséges számos további kérdést felvetnie, mert a közösségi oldal hírfolyamában mások mellett azt is be lehet állítani, hogy a hírfolyamban milyen válogatási elv alapján lássák a felhasználók az ott megjelenő tartalmakat, ugyanakkor mindennek tekintetében a különféle algoritmusok szerepéről sem feledkezhetünk meg.

A vajdasági magyar médiumok számára kétségkívül óriási kihívást jelent az, hogy ebben a sok szempontból átalakult és folyamatos versengésre ösztönző online térben miként érhetik el eredményesen a vajdasági magyar médiafogyasztókat. Hol húzzák meg azokat a határokat, amelyek vállalhatók számukra, igazodnak azokhoz a célokhoz, amelyeknek a megvalósítása érdekében létrejöttek, illetve ahhoz a több évtizedes hagyományhoz és az abból fakadó értékrendhez, amelynek szellemében kifejtik

³ Nagy 2010, 46.

⁴ Szűts 2018, 312.

a tevékenységüket, illetve miként tudják olyan módon elérni őket, hogy a médiafogyasztók közben tudják is, milyen médiumok tartalmait jutottak el hozzájuk, hiszen napjainkban – egyebek mellett éppen a közösségi oldalak hírválogatási mechanizmusa következtében – a vajdasági magyar médiafogyasztók jelentős részét egyáltalán nem érdekli az, hogy egy-egy információ milyen forrásból jutott el hozzá, az esetek többségében arra kattint rá, amelyet először megpillant, ami számos fontos kérdést vet fel a vajdasági magyarság médiatudatosságával kapcsolatban is.

2.6.

A vajdasági magyar média szempontjából fontos intézmények és szervezetek

2.6.1. Magyar Nemzeti Tanács

A szerbiai kisebbségi nemzeti tanácsok rendszere egyedi az egész Közép-Európában. A kulturális autonómia eme intézményesített formájának köszönhetően a magyar közösség számos önálló jogot gyakorolhat a média területén is. Alapít és működtet médiát; véleményezi a Vajdasági RTV káder- és műsorpolitikáját; támogatja a magyar médiát, illetve biztosítja a hazai és az anyaországi támogatások forrásához vezető utat; kinevezi (illetve felmenti) a *Magyar Szó*, a *Hét Nap* és a Pannon RTV igazgatóit és főszerkesztőit (műsorigazgatót a Pannon RTV-ben); megvitatja és elfogadja (vagy nem) a három médiaház működési (pénzügyi) jelentéseit, illetve terveit. Teszi mindezt a saját operatív szervein: az elnöki intézmény, a Végrehajtó Bizottság, a szakmai bizottságok, illetve a képviselő-testület révén. A Pannon RTV élőben közvetíti a Magyar Nemzeti Tanács üléseit.

A Magyar Nemzeti Tanács képviseli a magyar média érdekeit a tartományi és a köztársasági intézményekben, de jelen van a budapesti intézményekben is. Egészében véve a szerbiai magyar közösségnek van egy hathatós és hivatalos érdekképviselői szervezete, amely a politikai érdekképviseléssel karöltve van jelen a szerbiai és a magyarországi hatalmi közéletben. A gyakorlatban azonban ez nem mindig működik problémák nélkül. A médiánál maradva:

1. A szerbiai politikai színtéren nem mindenki nézi jó szemmel, hogy a nemzeti tanácsok az említett jogokkal rendelkeznek a média területén. Általában azzal érvelnek, hogy a Magyar Nemzeti Tanács jogai gyakorlásával veszélyezteti a sajtószabadságot. Ahogy már említettük, az alapítói jogokat szívesebben látnák a tartományi parlament vagy civil szervezetek, esetleg magánvállalkozók kezében.
2. Egyes elképzelések szerint, a nemzeti tanácsoknak önállóan kellene finanszíroznuk az általuk alapított médiumokat. Eerre azonban egyetlen nemzeti tanácsnak, tehát a Magyar Nemzeti Tanácsnak sincs elegendő pénze.
3. Egyesek kifogásolják, hogy a Magyar Nemzeti Tanács véleményezheti az önkormányzati, tartományi és köztársasági szintű pályázatokat. E nélkül viszont sokkal kevesebb magyar (akár civil vagy magántulajdonú) sajtókiadvány jutna pályázati támogatáshoz.
4. Több javaslat van arra nézve, hogy a szerkesztőségek vezetőit ne az alapító, hanem a szerkesztőségek válasszák meg. Ebbe nyilván egy alapító vagy tulajdonos sem egyezne bele, és a kisebbségi médiára olyan gyakorlatot kényszerítene rá, amelyet a többségi média sem használ (a nyugati sajtót is beleértve).

Folytathatnánk még a kifogások sorát, amelyeknek lényegében egy célja van: kivonni a Magyar Nemzeti Tanácsot a média világból, és teljesen liberalizálni a sajtó működését. Más szóval mindenki a „saját zsebében” szeretné tudni a sajtó felügyeletét. Eközben elfelejtünk egy igen fontos mozzanatot: a nemzeti tanácsok működését (jogköreit) Szerbia alkotmánya és törvényei garantálják, és a nemzeti tanácsok megválasztása nyilvános, szabad, demokratikus választási folyamat eredménye. Ugyanúgy, ahogy az önkormányzati, tartományi vagy köztársasági szervek megválasztása is. Ha valaki kihúzná a talajt a vajdasági magyar média lába alól, az vagy bedőlne (ahogy történt 2014-ben a privatizációval), vagy visszatérne egy teljesen központosított állami hatalom szárnyai alá, ahol pedig a magyar közösségi érdekek biztos nem lennének előtérben.

Forrás: MNT archívum

A Magyar Nemzeti Tanács mint választott testület, nyilván egy értékrendet is képvisel, ami magában foglalja az újságírás legfontosabb szakmai és etikai szabályait, ugyanakkor kibővül a kisebbségi lét, fennmaradás sajátos követelményeivel is. Nyilván nem fogunk olyan sajtót támogatni, amely tagadja a nemzeti öntudat, kulturális vagy nyelvi örökség fenntartásának szükségességét; amelynek fontosabb a beolvadás, mint a fennmaradás; amely ellentmond a többségi nemzettel való megbékélésnek, vagy Szerbia és Magyarország jó szomszédi viszonyának. Nevezhetjük ezt bárhogyan, de hívhatjuk ezt a média, az újságírás felelősségének is egy kisebbségi közösség fenntartásában. A Magyar Nemzeti Tanács és a politikai érdekképviselő alapvető feladata pedig pont ez: harcolni a megmaradás feltételeiért.

A Magyar Nemzeti Tanács az általa alapított médiumokon túl a vajdasági magyarság tájékoztatását *A nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvényben* meghatározott jogkörével támogatja. Ide tartozik elsősorban az egyes médiapályázatokról születendő döntések meghozatalában való részvétel javaslat megfogalmazásával, illetve véleménynyilvánítás a közszolgálati médiaszolgáltató magyar nyelvű műsorai főszerkesztője kinevezésének eljárásában. Az Alapvető Jogok Biztosának (köztársasági ombudsman) 2019. évi különleges jelentésében a nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsainak a törvénnyel szavatolt jogaik gyakorlásáról a 2014–2018 közötti időszakban megerősítette, hogy a Magyar Nemzeti Tanács, az összes vizsgált nemzeti tanáccsal együtt, valamennyi jogkörével sikeresen élt a vizsgált időszakban.⁵

2.6.2. Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete (VMÚE)

A Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete a vajdasági magyar újságíró-társadalom szakmai szervezete, amely 2003-ban jött létre, és azóta is kiemelt célkitűzésének tekinti az újságírók érdekképviselőt, a kiemelkedő teljesítményt nyújtó szemé-

⁵ Посебан извештај Заштитника грађана са препорукама – Анализа о стању у области вршења јавних овлашћења националних савета националних мањина за период 2014–2018. година, Заштитник грађана, Београд, 2019, стр. 24.

lyek, csoportok és szerkesztőségek munkájának elismerését és díjazását, a szakmai továbbképzések szervezését, az utánpótlás-nevelés serkentését, a külhoni magyar újságíró-szervezetekkel, valamint az anyaországi intézményekkel és szervezetekkel való együttműködést, illetve mindezen tevékenységei révén a vajdasági magyar újságíró-társadalom újjászervezését és az újságírói szakma presztízsének növelését a vajdasági magyarság körében. Az egyesület kiemelt céljának tekinti továbbá azt is, hogy tevékenysége révén hozzá tudjon járulni a szerkesztőségek közötti kapcsolatokat javításához és az együttműködések serkentéséhez is.

A Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete igen eredményes együttműködést folytat az anyaországi és a külhoni magyar szakmai szervezetekkel, aminek eredményeképp az elmúlt évek során számos olyan közös projektum született, amelyeknek hozadéka it nemcsak a szervezetek, hanem a szerkesztőségek és az újságírók, illetve ezáltal a médiafogyasztók, köztük a vajdasági magyar újságolvasók, rádióhallgatók és televíziónézők is élvezhették. A VMÚE az egyik alapítója a Külhoni Magyar Újságíró Egyesületek Konvenciójának (KMÚEK), amely 2005 májusában alakult meg Szegeden, és munkájának eredményeként az elmúlt időszakban jelentősen felélénkült a külhoni magyar tájékoztatási eszközök közötti kommunikáció, valamint a közös érdekképviselet is. A KMÚK 2021-ben Tengelicen megtartott jubileumi összejövetelén felvette a Kárpát-medencei Magyar Újságíró Egyesületek Konvenciója nevet, ezzel jelezve nyitottságát az anyaországi szakmai szervezetek irányába is.

A jelenleg több mint kétszázhusz taggal rendelkező Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete 2011 óta adja át szakmai elismeréseit, amelyeknek presztízse az elmúlt évek során mind nagyobbá vált. A díjak megalapításának célja az volt, hogy az egyesület ráirányítsa a figyelmet a kiemelkedő teljesítményt nyújtó újságírókra, megköszönje a munkájukat, és arra ösztönözze őket, hogy a továbbiakban is hasonló színvonalú tevékenységet fejtsenek ki. A Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete minden évben öt kategóriában ítéli oda szakmai elismeréseit: pályakezdő, írott sajtó, elektronikus média, valamint szórvány/kistérségi média és életműdíj.

A Magyar Nemzeti Tanács kiemelt fontosságúnak tartja a vajdasági magyar újságírók érdekvédelmi szervezetével, a Vajdasági Magyar Újságírók Egyesületével való szoros együttműködést és a szervezet által támogatott célkitűzések támogatását.

3

ESÉLYEK ÉS FOLYAMATOK

3.1.

Média és identitás

A média identitáserősítő és identitásformáló hatása az elmúlt évek, évtizedek során tapasztalt társadalmi jelenségek és a végbement társadalmi folyamatok tükrében a vajdasági magyar közösség szempontjából napjainkban olyan kérdéskörnek tekinthető, amelynek jelentősége egyre inkább felértékelődik, gondoljunk csak a vajdasági magyar médiumoknak akár a helyi, akár a regionális, a nemzeti vagy éppen az európai identitás elemeinek összefüggésrendszerében vizsgálható hatásmechanizmusára. Éppen ezért médiumainknak ezekkel a folyamatokkal szemben is tudatos hozzáállást és felelősségteljes viszonyulást kell tanúsítaniuk.

Ha az identitásra úgy tekintünk, amely „az egyén számára szilárd, tartalmilag jól definiálható pozíciót biztosít a szociális rendszer bonyolult hierarchiájában, s ami ugyanakkor lehetővé teszi az egyén számára, hogy a helyzetek és körülmények változása ellenére megőrizze azonosságtudatát és azonosságtudatának megtartása mellett a szakadatlan egyensúlyozást, az új szituációkhoz, megváltozott interperszonális pozíciókhoz való rugalmas alkalmazkodást”,⁶ akkor olyan helyzeti önmeghatározásként is értelmezhetjük azt, ami elsősorban azokból az önmagunkra és a társadalmi valóságunkra vonatkozó értékelő-kritikai ítéletek sorából áll, amelyek azokkal az eszméi, ideológiai szempontokkal telítettek, amelyeket az önmeghatározásunk alapjául, identitásunk keretétül szolgáló szociális csoportok ruháznak ránk. Egyes szakemberek szerint minden embernek annyiféle identitása van, ahány társadalmi csoporthoz tartozik, ahány strukturális szint és vonatkoztatási keret révén azonosul másokkal, hiszen identitásunk révén magunkénak ítélünk, sajátként élünk meg bizonyos értékjegyeket, amelyek egyúttal azoknak a csoportoknak is a jellemzői, amelyek átszövik életünket, és amelyeket személyiségünk megjelenít.

A Szerb Köztársaság alkotmányának 75. szakasza egyértelműen fogalmaz: „a nemzeti kisebbségek tagjai kollektív jogaik által, közvetlenül vagy képviselőik révén részt vesznek a döntéshozatalban, vagy önmaguk döntenek a kultúrájukra, oktatásukra, tájékoztatásukra, nyelvük és írásuk hivatalos használatára vonatkozó egyes kérdésekről, a törvénnyel összhangban”. Az alkotmány tehát feltételeket biztosít ahhoz, hogy mi, itt élő magyarok döntsünk arról, hogy milyen médiahálózatot építünk ki a magunk számára annak érdekében, hogy a nemzetrészt anyanyelvén kapjon teljes értékű, objektív, árnyalt tájékoztatást mindarról, ami szűkebb és tágabb környezetünkben, valamint a nagyvilágban történik.

Az identitástudat formálása hatalmas felelősség. A délvidéki magyar sajtóban helyet kell biztosítani minden építő jellegű véleménynek akkor is, ha az adott esetben szemben áll a fő sodorvonallal. A médiában dolgozók nagy felelőssége, hogy érzik-e, hol a jóérzés határa és mi az, ami már önpusztításnak számít. A Magyar Nemzeti Tanács célja és feladata a törvények betartásán alapuló, keresztény értékrend mentén megvalósuló médiatevékenység támogatása, mert közösségi szempontból egyáltalán nem mindegy, hogy milyen identitás kiépítéséhez adja a nevét. A kisebbségi önkormány-

⁶ Hódi 1987, 210.

zat feladata, hogy a törvényesség és a racionalitás határértékei között pénz, paripa, fegyver, minden biztosítva legyen ahhoz, hogy a nemzet megmaradása szempontjából nélkülözhetetlen tájékoztatásra majd unokáink korában is büszkék lehessünk.

3.2.

Média és szakmaiság

A vajdasági magyar médiába és az újságírók szakértelmébe vetett közbizalom az elmúlt évek során igencsak megrendült, aminek okai a különféle társadalmi jelenségek együtthatásának következményeivel hozhatók összefüggésbe. Mindehhez jelentős mértékben hozzájárult az újságíró-társadalom, ezen belül a vajdasági magyar újságíró-társadalom felhígulása, valamint az újságírók szakmai képzettségének, illetve az újságírói hivatás iránti elkötelezettségének hiánya is. Annak következtében, hogy a magasan képzett szakemberek közül a jobb megélhetés, a magasabb társadalmi megbecsültség vagy egyéb okok miatt sokan pályaelhagyókká váltak, médiumainkba alacsonyabban képzett, kevésbé elhivatott munkatársak is bekerültek, ami esetenként igencsak rányomta bélyegét az ott folyó munka színvonalára is.

A jelenség következményei napjainkban is érezhetőek, ami nagymértékben megnehezíti a vajdasági magyar médiába és az újságírók szakértelmébe vetett közbizalom továbbbépítését, amely folyamatban annak eredményes megvalósulása érdekében rendkívül fontos szerep kell, hogy jusson magának az újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek személyének, hiszen a médiában megjelenő tartalmakat, akármennyire is kulcsfontosságú szempontként tekintünk az objektivitásra való törekvésre, számos szubjektív tényező is befolyásolja.

A vajdasági magyar médiába és az újságírók szakértelmébe vetett közbizalom továbbbépítése érdekében tett erőfeszítések hosszú és alapos előkészítő munkát igényelnek, ezért ezek a törekvések csakis olyan folyamatként valósulhatnak meg, amelynek lépéseit a szerkesztőségekkel, illetve a vajdasági magyar újságírók és médiaszakemberek szakmai szervezetével közösen, szakmailag kifogástalan, magas színvonalú és magyar szellemiségű tájékoztatás irányelvei alapján kell kidolgozni.

A magyar nyelvű újságíróképzésnek évek óta szinte semmilyen szervezett formája nem működött, kivéve az újvidéki Bölcsészettudományi Kar zurnalisztikai tanszékét, amelyen alacsony a magyar tantárgyak száma. A szerkesztőségek általában munka közben igyekeztek nevelni a kezdő fiatalokat. A már némi tapasztalattal rendelkezőknek ritkán volt alkalmuk a szervezett továbbképzésre. Nyilván ez egy komoly probléma, amelyet rövid időn belül orvosolni kell.

Az újságíróképzés több formáját kell figyelembe vennünk:

- az egyetemi vagy főiskolai képzés (az újvidéki zurnalisztikai tanszéken folyik újságíróképzés, 2020 őszén pedig a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar indított kommunikációs szakember képzést magyar nyelven),
- a különböző hazai vagy magyarországi tanfolyamok (a néhány napostól az egyévesig),

- a munka közbeni tanulás lehetősége,
- más médiaházak látogatása, ottani munkaképzés lehetősége,
- az önképzés (könyvek vagy online útján).

Számunkra mindegyik forma támogatása fontos (ösztöndíjak, költségtérítések stb.) Különösen hasznos lehet az időközi tanfolyamok szervezése a munkahely közelében, vendégelőadók részvételével.

Az újságíróképzés nemcsak a szakma alapjait foglalja magában, hanem más területeket is. Például: beszédtechnika, magatartás technika, informatika, stb. Az újságírók képzésén kívül fontos a médiában foglalkoztatott egyéb szakemberek képzése is: operatőrök, hangtechnikusok, vágók, lektorok, korrektorok, gyártásvezetők és mások.

Összesíteni kell a vajdasági magyar média személyi szükségleteit (több évre előre), mert felesleges lenne munkanélküli szakembereket nevelni. Az összes intézménynek össze kellene fognia, hogy közösen szervezzék meg a tanfolyamokat.

A magyar nyelven való tanulás mellett egyformán fontos a szerb nyelv elsajátítása, és a szerbiai szakmai hagyományok megismerése. Ezért a magyarországi média mellett fontos az oktatást szolgáló együttműködés kialakítása a szerbiai, elsősorban az újvidéki és a belgrádi intézményekkel is.

Az egyetemi-főiskolai képzésnek akkor van értelme, ha a gyakorlatban is helyt álló végzősöket produkál.

3.3.

Média és technológia

A vajdasági magyar közösség azon kevés kisebbségek közé tartozik Közép-Európában, amelyek korszerű technológiával működő médiainstítúciókkel rendelkeznek.

A Magyar Szó Lapkiadó Kft., a Vajdasági RTV magyar szerkesztőségei, a Pannon RTV, a helyi rádióállomások és a különböző szervezetek, médiaházak által működtetett internetes portálok (*Magyar Szó*, *Hét Nap* stb.) nyilván a legismertebbek közé tartoznak. Üzemeltetésükhöz megfelelő műszaki háttérre van szükség, amely a jelen pillanatban nem mindenhol áll a rendelkezésünkre.

1. A szerkesztőségek számítógépes-hálózati felszereltsége jelentősen javult az utóbbi években, a technológiák gyors fejlődését azonban nem tudják követni, elsősorban anyagi okok miatt, de bizonyos esetekben a műszaki tudás, illetve tapasztalat is hiányos. Kevés olyan szakemberünk van, aki uralja ezt a területet (ehhez hozzájárul az alacsony átlagfizetés is).

2. A rádiók és a TV-stúdiók esetében a műsorszórás sugárzása, eljuttatása a közösség minden részéhez komoly problémát jelent:

- mivel a kisebbségi médiumok elsősorban a saját nyelvű közösséghez szólnak, a kábelszolgáltatók a piaci érdek hiányában csak ritkán sorolják be ezeket a kínálatukba; a tisztelt kivételek viszont nem mindig fedik le a közösség által lakott szórványterületeket;

- a földfelszíni sugárzás a Vajdaságban is régiókra oszlik (adótornyok, adóállomások és frekvenciák rendszere), és így egy médiaháznak több adót és ehhez tartozó frekvenciát kell bérelnie (pályázat útján), hogy eljuttassa műsorát a közönségéhez;
- a frekvencia bérlése a megfelelő kínálat ritka esetében, a részleges engedmények ellenére is, minden szerkesztőség számára komoly költséget jelent;
- bár a digitális műsorszórás jelentősen megnövelte a TV-frekvenciák számát, a köztársasági médiahatóság csak ritkán folyamodik azok kiosztásához;
- a rádiók esetében a digitális műsorszórás egyelőre várat magára, mivel várhatóan teljesen új technológia küszöbén állunk, amely hamarosan meghatározóvá válik a piacon;
- a műholdas műsorszórás, amely legtöbb esetben egy kisebbségi médium számára egy nagyon drága és gazdaságilag elérhetetlen, azok kiváltsága, akiket valamelyik szolgáltató bevesz az ilyen jellegű kínálatába.

A magyar nyelven megjelenő nyomtatott sajtótermékek zöme a Magyar Szó Lapkiadó Kft. keretein belül működő Forum nyomdában készül, így különös jelentőséggel bír ennek a nyomdának a technológiai felszereltsége. Köszönve a Forum nyomda immár több mint hat évtizedes tapasztalatának, nincs olyan termék, amelyet nyomdagépeivel, illetve szakembereivel ne tudnának sikeresen elvégezni. Legyen szó kemény- vagy puhatáblás könyvek kötéséről, irkafűzésről, hajtogatásról, vagy az ívek varrásáról, vágásáról, illetve a kész termékek csomagolásáról és címkézéséről. A bélyegek, értékpapírok, illetve azok borítékai igen egyedi nyomdaipari termékeknek számítanak. Előállításuk nemcsak magas fokú minőségi és ellenőrzési elvárásokat követel, hanem különleges tudást is. A perforált postai bélyegek speciális gépeken, valamint egyedi szerszámok használatával készülnek. Szerbiában az állami pénzverde mellett kizárólag a Forum nyomdának van engedélye postai bélyegek, illetve értékpapírok gyártására.

A közeljövő kihívásai

Szerbiában lakossági körökben a kétezres évek elejétől terjedt el az internet. A fejlettebb államokhoz hasonlóan, gyors térhódítása gyökeresen változtatta meg az emberek életét, szokásait.

Kezdetben az információhoz való hozzáférés, a levelezés, a kommunikáció és az ügyintézés területén volt jelen, de a megfelelő sávszélesség (gyorsaság) megjelenésével rohamos ütemben vette át a szórakoztatás területén is a főszerepet. Kezdetben a fiatal generációk, mára már a középkorúak és az idősebb korosztály számára is elsődleges információs, kommunikációs és szórakozási csatorna. Elkerülhetetlenné vált a megállapítás, hogy a tartalomfogyasztók egy részét teljesen (ezek jellemzően a fiatalok és a középkorosztály), másik részét (az idősebbeket) részben elfordította az addig megszokott tévénézés és rádiózás mellől. Ez nagyban annak tudható be, hogy mozgóképes és hangos tartalmakat ma már mobiltelefonon, táblagépen és egyéb eszközökön is lehet követni. Bárhol, bármikor. Pont azt, pont akkor, pont olyan tartalmat, ami a fogyasztót érdekli. Ezzel el is jutottunk ahhoz a részhez, hogy miért fordulnak sokan az internetes tartal-

lomfogyasztás felé, elfordulva a lineáris, klasszikusan szerkesztett tartalomszolgáltató tévétől és rádiótól.

Az internet elsőként a nyomtatott sajtót fenyegette, aminek a hatásait ma is érezhetjük. Ez mindenekelőtt a nyomtatott lapok eladott példányszámának csökkenésével járt. A versenyképesség megőrzéséhez több problémával kell megküzdenie egy-egy kiadónak, így például az online tartalmak értékesítésével, a hagyományos és online kiadások szerkesztéspolitikai differenciálásával, az állandó technikai fejlesztés igényével és egyebekkel is.

A sáv szélesség növekedésével a televíziós műsorsugárzás is fel kell, hogy vegye a versenyt az internettel. Azok a kezdeti próbálkozások, amelyek a televíziós digitalizáció első lépéseinél merültek fel, hogy a digitális műsorszórás a mobil eszközökön követhető lesz (DVB-H szabvány) már a feledésbe merültek. A közvetítő médium egyre nagyobb arányban az internet lett. A televíziós műsorgyártás nagy átalakulás előtt áll, ha fel akarja venni a versenyt az internetes kínálattal. Saját internetes platformot kell formálni, ahol a néző a saját ízlése szerint válogathatja a tartalmakat.⁷

További fejlődési irány a tartalom interaktívra tétele – meghatározott pontokon a néző választhatja ki, milyen irányban folytatódik a történet, így a filmen belül több történet-szálat kell kidolgozni. Az okostévék elterjedésével egyre népszerűbb lehet ez a lehetőség. Ígéretes és új szegmense a videotechnikának a virtuális és a kiterjesztett valóság. A szórakoztatóipar mellett az oktatásban is jelentős szerepet kapnak ezek a technológiák. A televíziós tartalmak és formák folyamatos átalakulásban vannak, egyre jobban veszik fel az internetes tartalmak jellemzőit (követlenebb és közvetlenebb forma, rövidebb időtartam). Hosszútávon a televíziózás óhatatlanul beolvad az internetbe. Ahhoz, hogy ez az egybeolvadás sikeres legyen, egyre több népszerű platformon kell megjelenni: Facebook, Instagram, Twitter, podcastok, YouTube, TikTok stb. Fontos az adott applikáció megléte is (Android, iOS) és a mobilbarát weboldal is, amelyek megvalósítandó célokként kerülnek kitűzésre.

A rádiózás esetében ez a folyamat valamivel lassabb és árnyaltabb lehet. A digitális műsorszórás megjelenése (jelenleg kísérleti sugárzás működik Szerbiában) jobb minőségű vételt biztosít, és szöveges, valamint kisebb felbontású képes tartalom közvetítése is lehetővé válik. Az autókban már megjelentek a digitális rádiós műsorok vételére alkalmas készülékek.

Azok körében, akik a zenés rádiókat hallgatják az internetes zeneszolgáltatók (Spotify, Apple Music, Deezer, Tidal, YouTube Music, Pandora) viszonylag kis összegért kínálnak teljesen reklám- és szövegmentes alternatívát. A podcast szolgáltatások is nagy konkurenciát jelentenek a sokrétű tartalommal. A rádió sorsa is erősen összefonódik az internettel. Elkerülhetetlen a rádiós műsorok megjelenése a podcast szolgáltatásokban, valamint a közösségi felületeken való népszerűsítés (Facebook, Instagram, Twitter, TikTok stb.), a műsorvezetők, a műsorhoz köthető arcok sztárolása.

Ez az egész folyamat magával hozza a marketing tevékenység gyökeres változását is. A reklámok megjelenítése az internetes felületeken sokkal követhetőbb, számszerű-

⁷ Ilyenek működnek már a környezetünkben: <https://mediaklikk.hu/>; <https://rtsplaneta.rs/>; <https://tv2play.hu/>; <https://hrti.hrt.hr/home>.

síthetőbb. Megjelenítések, klikkelések utáni valós megfizettetés történik. Könnyebben elérhetőek a célszemélyek. Így hatékonyabbá válik a marketing.

Az előbbieken sok egymástól különálló felület került megemlítésre. Hogy ilyen sok irányba hatékonyan tudjon működni az információáramlás, szükséges egy belső számítógépes platform, amely összefogja a beáramló információkat. Innen tudják a szektorok feldolgozni azt, és áttekinthetően továbbítani a munkafolyamat további állomásaira.

A televíziós és rádiós műsorközlés akkor tud sikeresen összefonódni az internetes konkurenciával, ha idejekorán megteszi az első lépéseket és az internetre nem ellenséggént, hanem lehetőségként tekint.

3.4.

Kisebbségi tájékoztatás a sajtószabadság és a kisebbségi jogérvényesítés közt

A Magyar Nemzeti Tanács jelenleg alapító, illetve társalapító szerepet tölt be a legfontosabb vajdasági magyar médiaházakban: *Magyar Szó*, *Hét Nap* és Pannon RTV. Ugyanakkor lehetőségeihez mérten támogat számos helyi, civil és egyházi orgánust is.

Az utóbbi években Szerbiában tetten érhető egy erőteljes nyomásgyakorlás a törvényhozási szervekre, amelynek célja a kisebbségi nemzeti tanácsok jogainak erőteljes csorbítása, konkrét esetben a kisebbségi médiumok feletti alapítói jogok megnyirbálása. Történik mindez elsősorban a sajtószabadság örve alatt. Néhány újságírói és politikai szervezet minden követ megmozgat annak érdekében, hogy a kisebbségi nemzeti tanácsoktól, köztük a Magyar Nemzeti Tanácstól is megvonják azokat a jogosultságokat, amelyek a hatáskörükbe tartozó kisebbségi médiumok alapítói jogából eredően, az alkotmány és a törvények értelmében a kisebbségi önkormányzatokat jelenleg megilletik.

A Magyar Nemzeti Tanács egyértelműen kiáll a sajtószabadság érvényesítése mellett, ugyanakkor mindent megtesz annak érdekében, hogy az általa alapított orgánumban a vajdasági magyar közösség fennmaradását szolgáló tartalmak megkapják az őket megillető helyet és terjedelmet. Meggyőződésünk, hogy pro és kontra, minden véleménynek helye van a közösségi médiumokban, de csak valós súlyának megfelelően.

Nem vonjuk kétségbe, hogy a jogszabályok lehetővé teszik civil szervezetek és magánszemélyek számára is a médiaalapítást, köztük a kisebbségek nyelvén megjelenő, vagy műsort sugárzó médiumok működtetését is. A múltbéli tapasztalatok azonban bebizonyították, hogy ha ezek mögött nem áll az állam és a kisebbségi önkormányzatok által jóváhagyott biztos anyagi háttér, akkor fennmaradásuk nagyon gyorsan bizonytalanná válik. Ez a magyarázata annak, hogy a Magyar Nemzeti Tanács nem tartja elfogadhatónak, hogy a létfontosságú hírközlő eszközeinknek a működését ilyen bizonytalan alapra helyezzük.

Jelenleg nagy a bizonytalanság abban a tekintetben, hogy milyen irányt vesz a médiaszabályozás Szerbiában. Az ország európai uniós csatlakozási tárgyalásai során ugyanis

Brüsszel olyan ajánlásokat fogalmazott meg Belgráddal szemben, amelyek úgy tűnik, a sajtószabadság oltárán fel kívánják áldozni a kollektív kisebbségi jogok érvényesülését a médiumok felügyelete és működtetése tekintetében. Ez a folyamat egyelőre még nem tekinthető lezártnak. A Magyar Nemzeti Tanács mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy a vajdasági magyarság közösségi érdekeit szolgáló sajtó fennmaradjon és fejlődjön.

Minőségi változást hozhatnak a médiaszabályozásban az európai uniós csatlakozási tárgyalások folyamán felvetett kisebbségi és médiatémák, illetve az Európai Unió által már elfogadott ajánlások is. Mindez a jövőben számos kulcsfontosságú kérdést vethet majd fel, ugyanakkor egyáltalán nem biztos, hogy a folyamat minden pontjában előnyös lesz számunkra.

3.5.

Média és fiatalok

A Magyar Nemzeti Tanács tájékoztatási és médiafejlesztési stratégiája nem lehet teljes és jövőbe tekintő, ha nem veszi figyelembe a fiatalok tájékoztatási igényeit. Értekes forrás ehhez a Szabad Választásokért és a Demokráciáért Központ (Centar za slobodne izbore i demokratiju; a továbbiakban: CeSID) által 2020 decemberében elkészült kutatás a szerbiai magyar fiatalok szükségleteiről, elvárásairól és problémáiról, amelyet az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) finanszírozott⁸ a Magyar Nemzeti Tanács közreműködésével. A kutatás kevert módszerű adatgyűjtéssel készült el, amelynek forrásait részben mélyinterjúk képezték egyrészt az ifjúságpolitika legjelentősebb szereplőivel, másrészt a fiatalok véletlenszerűen választott reprezentatív mintájának képviselőivel, részben kérdőíves kutatás készült egy Vajdaságot átívelő, sok száz fiatalból álló reprezentatív mintán.

Az ifjúságkutatás eredményei alapján a fiatalok túlnyomó többsége (78%) az interneten keresztül tájékozódik. Míg minden második fiatal (49%) a közösségi médiából szerzi információit, csaknem minden harmadik (29%) hagyományos internetes portálokból tájékozódik. Mindössze minden tizedik fiatal (11%) tájékozódik televízióból, és csupán 3%-uk olvas nyomtatott sajtót. A fiatalok bizonyos kor és lakhely szerinti alcsoportjait vizsgálva megállapítható, hogy az idősebb korosztály (25–30 évesek) nagyobb hányada (17% a 11%-hoz képest) tájékozódik televízióból, míg a közösségi média a legnépszerűbb a középiskolások (15–18 évesek) körében (51% a 49% helyett) és a falusi fiatalok körében (52% a 49% helyett). A kutatásból az is kiderült, hogy míg a középiskolás tanulók és az egyetemi hallgatók leginkább (63%) a közösségi médiából tájékozódnak, addig a felsőfokú végzettségű fiatalok inkább a hagyományos online portálok és a televízió információiban bízhatnak.

A megkérdezett fiatalok által leggyakrabban használt portálok az Instagram és a Facebook voltak, amelyeket a válaszadók 41, illetve 40%-a nevezett meg. A megkérdezett

⁸ Istraživanje o potrebama, očekivanjima i problemima mladih Mađara u Srbiji, decembar 2020, Centar za slobodne izbore i demokratiju, Beograd.

fiatalok elenyésző hányada használ Twittert (6%) és TikTokot (8%), illetve mindössze 5%-a nem követi a közösségi médiát. A számadatokból az a tendencia derül ki, hogy míg az egyetemi hallgatók és idősebb fiatalok (25–30 évesek) leggyakrabban a Facebookot használják, a középiskolások jelentősebb hányada inkább az Instagramot és a TikTokot. Az Instagram a hölgyek körében népszerűbb, míg a férfiak inkább a Facebookot követik. A kutatás során megállapították, hogy a fiataloknak legmegfelelőbbek a rövidfilmes tartalmak, amelyekkel a leghatékonyabban le lehet kötni a figyelmüket.

A kutatásban résztvevő fiatalok válaszaiból azt is megtudhattuk, hogy harmaduk csak magyar nyelven tájékozódik, harmaduk csak szerb nyelven, míg a fennmaradó harmad magyar és szerb nyelven egyaránt.

Az ifjúságkutatásban a fiatalok megfogalmazták igényeiket is a magyar nyelvű médiatartalmakkal kapcsolatban. A megkérdezettek 22%-a több szórakoztató tartalmat igényel, 9–9%-uk művelődési, illetve zenei tartalmakat, 8%-uk több helyi tartalmat, 7%-uk több nemzeti tartalmat, 5%-uk több sportot, 2%-uk több politikai műsort és 1%-uk több vallási tartalmat. A megkérdezettek több mint harmada (37%) nem tudott vagy nem akart válaszolni a feltett kérdésekre. A konkrét témákat illetően a fiatalok ötöde (21%) többet szeretne hallani a fiataloknak szóló kedvezményeikről (árengedmények, vásárlási kártyák, ingyen szolgáltatások stb.), 17%-uk a külföldi utazásokról és diákcsereprogramokról és ugyanennyien a munkalehetőségekről, 10–10%-uk a sport- és ifjúsági eseményekről és -kedvezményeikről, 8%-uk a művelődési lehetőségeikről, 5%-uk a környezetvédelemről, 4%-uk pedig az egészséges életmódról.

A bemutatott ifjúságkutatás szerint a következő időszakban még jelentősebbé válik bizonyos médiaintézmények jelenléte az online térben, mind az online portálokon, mind pedig a közösségi médiában, hisz az újabb generációk leginkább ezeken keresztül tájékozódnak. Mind gyakoribb elvárás, hogy az írott tartalmakat kövesse egy figyelemfelkeltő multimediális tartalom (elsősorban kisvideó), amely a közösségi médiáról átvezeti a fiatal médiafogyasztókat a médiaintézmények online portáljára, ahol esetleg ráébredhetnek a hagyományos médiatermékek (rádió-televízió vagy nyomtatott sajtó) előnyeire.

A média szerkesztéspolitikájának is megfelelő teret kell szánnia a fiatalok médiaigényeinek kielégítésére – tartalmi és formai szempontból egyaránt, éppen ezért rendkívül fontos célkitűzés, hogy a Magyar Nemzeti Tanács által alapított médiumok is lépést tartsanak a kor kihívásaival és alkalmazkodjanak a fiatalok folyamatosan változó médiafogyasztási szokásaihoz.

A vajdasági magyar ifjúsági sajtó újjászervezése az online térben létrehozott platformon történhetne meg, amely egyesíti a szöveget, fotót, videós tartalmakat, a zenét, az interaktív kommunikációs lehetőségeket. A fiatalok kreativitására lehetne bízni, hogy mit tudnak kezdeni mindezzel ebben az új térben, ami a számukra már egyáltalán nem ismeretlen. A munkába be lehetne vonni az ifjúsági tartalmakon dolgozó jelenlegi szerkesztőket, riportereket, újságírókat, a szerkesztőségek fiatal munkatársait, tapasztaltabb kollégákat, akik mentorként működneek közre. Külsősökként szükség lenne lemezlovasokra is, illetve fiatal íróinkat, költőinket, színművészeinket, dizájnereinket stb. is meg kellene nyerni az együttműködésre, hogy a platformon olyan tartalmak jelenhessenek meg, amelyek a széles rétegek igényeit ki tudják elégíteni, azaz a

szórakoztató részek mellett legyenek komolyabb témák is a közélet, a művészetek, a sportok területéről.

Az ifjúsági online platform megszervezése és működtetése komoly tapasztalatszerzésre adna lehetőséget ahhoz a nagy munkához, ami a vajdasági magyar lapok nyomtatott változatának a várható megszüntetése kapcsán a nyakunkba szakad majd. Nem mellesleg, ha a fiatalok megszokják, hogy vannak a világhálón elérhető jelentős online ifjúsági tartalmaink, utána könnyebben a vajdasági magyar online-sajtó fogyasztóivá válhatnak.

4

A VAJDASÁGI MAGYAR TÁJÉKOZTATÁSI ÉS MÉDIAFEJLESZTÉSI STRATÉGIA PRIORITÁSAI

Közösség és tájékoztatás

Cél: A magyar nyelvű tájékoztatás hosszú távú fennmaradása a Vajdaságban

A média szabadsága, integritása és pluralizmusa iránti elkötelezettség, valamint a negatív tendenciák elleni fellépés további fenntartása

Helyzetértékelés

A vajdasági magyar nemzeti kisebbség számára az a tény, hogy anyanyelven férhet hozzá az információkhoz, alkotmány által szavatolt jog Szerbiában, így annak megléte és mindennapokba történő beágyazódása mindenkor természetesnek és magától értetődőnek kell lennie. A magyar nyelvű tájékoztatás intézményrendszere fenntartásának és fejlesztésének valamennyiünk közös ügye és felelőssége kell, hogy legyen. A nemzeti kisebbségek, köztük a magyar nemzeti kisebbség esetében azonban nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a rendkívül fontos momentumot sem, hogy a nemzeti kisebbségek szempontjából a sajtó szerepe korántsem korlátozódik pusztán az információk továbbítására, hanem emellett számos többletfeladatot is el kell látnia, köztük egyebek között azt is, hogy hozzájáruljon az adott nemzeti kisebbség megmaradásához, megerősítéséhez, illetve a többségi társadalomba való beolvadása elleni küzdelem hatékonyságához is.

Egy korábbi kutatás eredményei azt igazolták, hogy a határon túli magyarok esetében a televízió nézés és az újságolvasás nyelve szignifikánsan összefügg a magyarság vállalásával. „Mindkét médium esetében megállapítható, hogy a nem anyanyelvű médiafogyasztók körében csökken az identitás erőssége, ugyanakkor azt is láthatjuk, hogy a csak magyar, illetve magyar és többségi nyelvű médiafogyasztók között minimális a különbség. Ezt úgy értelmezhetjük, hogy míg a kétnyelvűség együtt jár a nemzeti identitás szinten tartásával, addig a kizárólag többségi nyelvű tévénézés vagy újságolvasás biztosan csökkenti a nemzeti identitásba vetett hitet.”⁹

Az anyanyelven történő tájékoztatás kapcsán éppen ezért korántsem elégedhetünk meg a magyar nyelvű tájékoztatás feltételeinek megteremtésével, hanem folyamatosan küzdenünk kell azért is, hogy médiumaink a szakmailag kifogástalan, magas színvonalú és magyar szellemiségű újságírás elvrendszerének figyelembe vételével és tiszteletben tartásával fejtsék ki tevékenységüket. A vajdasági magyar újságírókkal és a médiumokban dolgozó egyéb szakemberekkel szemben ezen elvek mentén joggal támasztható alapvető elvárásként a vajdasági magyar közösség iránti elkötelezettség és a közösségünk jövője iránti felelősségvállalás (ami nem jelent egyszólamúságra való törekvést), akárcsak az, hogy a vajdasági magyar újságírás hagyományainak tiszteletben tartásával, ugyanakkor a legújabb szakmai ismeretek birtokában, a világban uralkodó trendek megismerésével és folyamatos nyomon követésével, az állandó

fejlődésre való törekvés jegyében, a lehető legmagasabb szakmai színvonalon végezzék a tevékenységüket.

A nemzeti összetartozás és azonosságtudat erősítése kapcsán nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy a média szocializációs tényezőnek is tekinthető, hiszen vélemény- és viselkedésalakító is egyben, ugyanakkor az értékek világában való eligazodás tekintetében is fontos szerepet tölthet be, éppen ezért valamilyen módon minden generáció számára az értékek közvetítője lehet. Az értékválasztás és az értékek közötti eligazodás ugyanis nem pusztán korfüggő, hanem mindebben nagyon sokat számít a személyiség igényessége, ízlése, műveltsége és egyéb jellemzői, valamint azoknak a lehetőségeknek a milyensége is, amelyeket felkínálnak számára. Rendkívül fontos tehát, hogy az olyan értékek, mint amilyen például a család, az egészség, az erkölcsösség vagy éppen a tolerancia ne csupán felszínesen, az üres szólamok szintjén kapjanak teret médiumainkban, hanem olyan valós tevékenységek kapcsán is, amelyek példát mutathatnak és ezáltal hozzájárulhatnak az értékek világában való eligazodás megkönnyítéséhez, valamint ahhoz is, hogy a média értelemfejlesztő, műveltségnevelő és esztétikai élményt nyújtó funkciói, illetve a nemzeti összetartozás és azonosságtudat erősítése érdekében tett erőfeszítései is ilyen módon, a tudatosság, a következetesség és a felelősségteljes hozzáállás jegyében jussanak kifejezésre.

A Magyar Nemzeti Tanács egyik legfontosabb célkitűzése a magyar nyelvű és lelkületű tájékoztatás hosszú távú fennmaradásának a szavatolása a Vajdaságban. Úgy véljük, a közösségépítéshez olyan magyar újságíró-társadalomra van szükség, amelynek tagjai erős nemzeti öntudattal rendelkeznek, és akik a közösségépítést legalább annyira fontosnak tartják, mint az egyéni boldogulást.

Célok

- *A tájékoztatásfejlesztési stratégia alapvető célja, hogy megfogalmazza és biztosítsa a nemzetrész fejlődésének szolgálatában álló magyar tájékoztatás hosszú távú fennmaradásának irányelveit úgy, hogy közben biztosított legyen a média szabadsága, integritása, valamint pluralizmus iránti elkötelezettsége*
- *Hatékonyág felmutatása a közösségi érdekekkel szembenelő negatív tendenciák elleni fellépés területén is*

Javasolt intézkedések

1. intézkedés	A nemzeti összetartozás és azonosságtudat erősítése a vajdasági magyar tájékoztatás fejlesztésével
Indoklás	A médiában általánosságban megfigyelhető folyamatok jelentős része a kisebbségi médiában is fellelhető, sőt némelyek közülük annak specifikus volta miatt talán még erőteljesebben is megjelenik, hiszen a kisebbségi médiát sajátos lehatároltság jellemzi annak következtében, hogy nemcsak informál, hanem a közösségiség kifejezője is. A Magyar Nemzeti Tanács is azt vallja, hogy egy a nemzet, és tevélegesen is hozzá kíván járulni a közösség határokon átvéelő egyesítéséhez és a nemzeti identitás erősítéséhez. Ennek megfelelően tekint a vajdasági magyar médiumok szerepére, azok fejlesztésére is.
Feladatok	1. Szakmai tanácskozások megtartása a vajdasági magyar médiumok képviselőivel.
Célcsoport	Vajdasági magyar médiában dolgozó újságírók és egyéb szakemberek.
Elvart eredmények, hatások	Tapasztalatcsere, egymás munkájának segítése, együttműködés növelése, közös álláspont megfogalmazása a jelentős kérdésekben.
Indikátorok	Szakmai állásfoglalások meghozása
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Magyar Szó, Hét Nap, Pannon RTV, VRTV, Családi Kör, Vajdaság Ma.
2. intézkedés	A kisebbségi tájékoztatásért is felelős magánmédia támogatása
Indoklás	<p>Annak ellenére, hogy a Magyar Nemzeti Tanács nem alapítója a magántulajdonban lévő, de a magyar közösséget anyanyelvén megszólító vajdasági médiumoknak, és nem szól bele ezek szerkesztéspolitikájába, lehetőségeihez mérten kötelességének és feladatának tekinti azon sajtóházaknak, vállalkozásoknak a támogatását, amelyek elkötelezettek a közösségi érdekeket szolgáló hírek, események, történések megjelenítése ügyében.</p> <p>A kisebbségi tájékoztatásért is felelős magánmédia támogatása az elmúlt évek során elsősorban a különböző szintű hatalmi szervek, köztük a Tájékoztatási és Telekommunikációs Minisztérium, a Tartományi Művelődési, Tájékoztatási és Vallási Közösségi Titkárság, a Tartományi Oktatási, Jogalkotási, Közigazgatási, Nemzeti Közösségi – Nemzeti Kisebbségi Titkárság, a helyi önkormányzatok, valamint a Magyar Nemzeti Tanács és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által kiírt pályázatokon keresztül valósult meg, ami kiemelten fontos a számukra a kisebbségi tájékoztatás fenntartásához, és a pályázati források mértékének és érkezési idejének kiszámíthatósága is. Ennek érdekében az MNT szakmai segítséget nyújt a magyar nyelven is tájékoztató, magánkiadásban megjelenő médiának is.</p>
Feladatok	Szakmai támogatás biztosítása
Célcsoport	Magántulajdonban lévő médiumok dolgozói.
Elvart eredmények, hatások	Szakmai állásfoglalások meghozása
hatások	A magántulajdonban lévő médiumok munkájának kiszámíthatóbbá tétele és szakmai színvonalának növelése.

Indikátorok	A pályázati források nagysága, a médiumok színvonala.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Vajdasági magyar médiaházak, VMÜE.

3. intézkedés	Az igényes nyelvhasználat fejlesztése a közéleti publicisztikában és a médiában
Indoklás	<p>Kányádi Sándortól származik a gondolat, hogy „egyetlen hazánk van: ez a magyar nyelv”. A Magyar Nemzeti Tanács abból indul ki, nem mindegy, hogy miként ápoljuk anyanyelvünket. Különösen nem mindegy, hogy miként tesszük ezt a közéletben, a publicisztikában és a médiában. A vajdasági magyar sajtónyelv állapotára vonatkozóan annak sokrétűsége folytán nehéz általános megállapításokat tenni, az azonban bizonyos, hogy sajtónyelvünk jócskán hagy kívánnivalót maga után, mert bár egyes médiumok igen nagy figyelmet fordítanak a nyelvhelyességre, általánosságban leszögezhető, hogy az elmélyült szakmai ismeretekkel és szerteágazó tapasztalatokkal rendelkező lektorok és korrektorok tekintetében a szerkesztőségek többségében komoly hiány tapasztalható, éppen ezért az igényes nyelvhasználat fejlesztése az elkövetkező időszakban mind az írott sajtóban, mind az elektronikus és az újmédiában fokozott odafigyelést igényel. Annál is inkább, mivel a vajdasági magyar médiumokban dolgozó újságírók és szerkesztők többféle nyelvi és kulturális hatásnak vannak kitéve, aminek nyomai sok esetben nyelvhasználatukban is fellelhetők, csakúgy mint az új nyelvi létmódok kialakulása, illetve azok keveredése és folyamatos átalakulása is. Éppen ezért rendkívül fontos, hogy a vajdasági magyar médiumok dolgozói, köztük elsősorban az újságírók, szerkesztők, lektorok és korrektorok rendszeresen részt vegyenek olyan szakmai képzéseken és továbbképzéseken, amelyeknek középpontjában a helyesírással és a nyelvhelyességgel kapcsolatos legaktuálisabb kérdések állnak, illetve az is, hogy a szerkesztőségeken belül is folyamatosan előtérbe kerüljön a munkatársak ilyen jellegű képzése és továbbképzése.</p>
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az anyanyelv igényes használatát segítő képzések, tanácskozások támogatása újságírók számára. 2. A legújabb szakmai kiadványok beszerzése – beleértve a különféle szótárakat, kézikönyveket és az egyéb szakmai kiadványokat is –, amelyek hozzájárulhatnak az adott médium munkatársainak színvonalasabb és nyelvhelyesség szempontjából igényesebb munkájához. 3. Az újságírók számára a politikai/jogi és más területek terminológiájának elsajátítását segítő képzések, tanácskozások támogatása
Célcsoport	A vajdasági magyar médiumokban dolgozó újságírók és egyéb szakemberek.
Elvárt eredmények, hatások	A médiumok nyelvhasználatának javítása, írás- és nyelvhelyességi példamutatás, az olvasóközönség nyelvhasználati igényességének növelése.
Indikátorok	Nyelvhelyességi hibák gyakorisága, az igényes nyelvhasználat elemei.
Határidő	2024. január – 2029. szeptember
További partnerek	VMÜE, Kossa János Magyar Nyelvművelő Egyesület és Olvasóklub, Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület, MTKK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék.

A tájékoztatást és médiát szabályozó jogszabályi és intézményi keret

Cél: Az emberi és kisebbségi jogokkal kapcsolatos politikai párbeszéd folytatása különös tekintettel az információhoz való szabad hozzáférési jogra és az anyanyelvű tájékoztatásra

A média működését szabályozó jogi keretek javítása

Helyzetértékelés

A maga sajátosságaival a vajdasági magyar média működése része a szerbiai médiarendszer egészének. Tudni kell, hogy a média, így a vajdasági magyar média működését csak részben szabályozzák a médiatörvények (és a területhez kapcsolódó gazdasági és társasági szabályok). Számunkra nyilván a legfontosabb *A nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvény*, amely egyebek között lehetővé teszi, hogy a Magyar Nemzeti Tanács alapító-társalapító legyen a legfontosabb magyar médiaházak esetében, és a törvények adta lehetőségekkel élve, befolyása legyen azok működtetésére.

A végrehajtó hatalom a médiakörnyezet alakításában természetesen a Tájékoztatási és Telekommunikációs Minisztérium által vesz részt. A Magyar Nemzeti Tanács az elmúlt években állandó kapcsolatot tartott fenn a tájékoztatási tárcával, mind közvetlenül, mind pedig a Köztársasági Kisebbségi Tanács munkája által, amelynek tagja mind a tárcavezető, mind pedig a nemzeti tanácsok elnökei. A legfontosabb kérdés ezen a szinten elsősorban a kisebbségi nyelven tájékoztató média finanszírozása. A tanács állandó feladata rámutatni azokra a rendszerbeli problémákra, amelyek megnehezítik vagy ellehetlenítik a kisebbségi tájékoztatást.

Így például bizonyos törvények és szabályok szerint azok a médiumok, amelyeket állami költségvetésből finanszíroznak, nem vehetnek részt az állami intézmények által kiírt pályázatokon, illetve nem részesülhetnek támogatásokban. Ez ellentmond annak a rendelkezésnek, amely szerint a kisebbségi médiát költségvetési és egyéb forrásokból kell finanszírozni. Az alapvető probléma, hogy a költségvetési támogatás önmagában nem elegendő egyes médiumok fenntartására, és bizonyos szabályok szigorú alkalmazása ellehetetlenítené az anyaországi támogatásokat is, ami viszont ellentmondana az említett előírásoknak.

Sajnos úgyszintén problémát jelent a magyarországi támogatások szerbiai felhasználása, főleg a gazdasági társaságként bejegyzett média számára (*Hét Nap, Magyar Szó*). De az alapítványként bejegyzett média számára is nehézségeket okoz a magyarországi donációk banki ügykezelése (kétszeres oda-vissza váltás).

Szerbiában a minisztériumon kívül alapvetően három fontos médiaszabályozó, felügyelő és fenntartó szervezet van, amelyek közvetlenül felelnek a médiarendszerért. Ezek:

- az Elektronikusmédia-szabályozó Tanács – REM évekig hiányos összetételben működött, és csak nehezen tudott fontos döntéseket hozni (például frekvenciaengedélyek kiadása); ez a helyzet nemrég megváltozott, és immár a REM testületének egyik tagja a nemzeti kisebbségek javaslatára a magyar nemzeti közösség soraiból került ki;
- a Köztársasági Telekommunikációs Ügynökség (RATEL), amelynek feladata a törvények, szabályok, engedélyek betartásának felügyelete, illetve a különböző rendszerek összehangolása;
- a Műsorterjesztő és Közvetítő Intézmény – ETV kezeli az összes szerbiai rádiós-televíziós sugárzási rendszert (adótornyot és egyebet).

Javasolt intézkedések

1. intézkedés	A kisebbségi tájékoztatás jogszabályi háttérének fejlesztése és a meghozott jogszabályok alkalmazásának serkentése
Indoklás	A szerbiai magyar nyelvű média működése csakis megfelelő, a nemzeti kisebbségi lét sajátosságaira érzékeny jogszabályi háttér mellett lehetséges, ezért elengedhetetlen a Magyar Nemzeti Tanács proaktív jelenléte a normatív jogszabályok kidolgozásában.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A jogszabályi háttér változtatásainak állandó követése, és szükség szerint bekapcsolódás közviták és az illetékes szereplőkkel történő közvetlen kapcsolatfelvétel révén. 2. Együttműködés az állami és független szervezetekkel, melyek felügyelik Szerbia médiaterét.
Célcsoport	A vajdasági magyar média intézményei és felhasználói.
Elvart eredmények, hatások	Minőségi és a nemzeti kisebbségi lét sajátosságaira érzékeny jogszabályi háttér.
Indikátorok	A módosított jogszabályok száma, a szavatolt kisebbségi jogok szintje.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Alapvető Jogok Biztosa, Nemzeti Tanácsok Koordinációs Testülete, az EBESZ Szerbiai Missziója, médiaszabadságot követő civil csoportosulások.

2. intézkedés

Szorosabb együttműködés a szerbiai médiaszabályozó, felügyelő és fenntartó intézményekkel, elsősorban az Elektronikusmédia-szabályozó Tanáccsal**Indoklás**

Az Elektronikusmédia-szabályozó Tanács, a Köztársasági Telekommunikációs Ügynökség és a Műsorterjesztő és Közvetítő Intézmény számos olyan kérdés megoldását tartja kézben, amelyek fontosak a vajdasági magyar közösség számára. Például:

- a magyarul sugárzó rádiók és tévék adása jelenleg nem jut el minden magyar lakta területre;
- nem minden kábelszolgáltató hajlandó kínálatába betenni a kisebbségi adásokat az adott kisebbség által lakott területeken;
- bár a TV földi sugárzásának digitalizációja ezt lehetővé tenné, kisebbségi médiumok nehezen juthatnak új frekvenciákhoz (ennek némileg ellentmond, hogy a Szabadkai Magyar Rádió nemrég önálló frekvenciát kapott, de ez csak kicsi részben elégíti ki az igényeket);
- lassan halad a rádiós digitalizáció, pedig az is számos új lehetőséget nyitna meg a kisebbségek számára.

Bár eddig a Magyar Nemzeti Tanács a Tájékoztatási és Telekommunikációs Minisztériumon keresztül igyekezett a közösség érdekeit biztosítani, a hathatósabb érdekérvényesítéshez szükségesnek mutatkozik a közvetlen kapcsolat kialakítása a szerbiai médiaszabályozó, felügyelő és fenntartó intézményekkel.

Feladatok

1. A magyarul tájékoztató elektronikus média sugárzási távolságának növelése, hogy az elérje közösségünk valamennyi tagját.
2. A Magyar Nemzeti Tanács társalapításában működő Pannon RTV adásának beiktatása a Vajdaságban elérhető kábelszolgáltatók kínálatába.
3. A magyar nyelvű rádióadások preferenciális helyzetének biztosítása a rádiós műsorszórás digitalizációjában.

Célcsoport

A vajdasági magyar média intézményei és felhasználói.

Elvárt eredmények, hatások

Szoros együttműködés kialakítása a szerbiai médiaszabályozó, felügyelő és fenntartó intézményekkel.

Indikátorok

A magyarul tájékoztató elektronikus média sugárzási távolságának növelése, a Pannon RTV adásának beiktatása a Vajdaságban elérhető kábelszolgáltatók kínálatába és a magyar nyelvű rádióadások preferenciális helyzetének biztosítása a rádiós műsorszórás digitalizációjában.

Határidő

Folyamatos.

További partnerek

Pannon RTV.

A vajdasági magyar nyelvű médiatér támogatása

Cél: Élénk magyar nyelvű médiakörnyezet kialakítása és támogatása

Helyzetértékelés

Az „eltartott” kisebbségi média jelentős részének egyik figyelemre méltó problémája, hogy megelégszik a pusztán létezésével elfeledkezve a versenyképességről, a közönségért való harcról, a nézettségről, hallgatottságról, az olvasottságról, az eladott példányszámról. Nem tartja fontosnak az önálló bevételek növelését, az új technológiák bevezetését, megelégszik a kisebbségi lét szempontjából fontos politikai, kulturális, történelmi általánosságok ismétlésével, vagy éppen azok kritikájával.

Ennek vannak személyi, helyzet- és rendszerbeli okai is, de nyilván jelen vannak a kényelmi indítékok is, amelyek a piactól való mentességből erednek. A személyi okok a szakemberhiányra vezethetőek vissza – a kisebbségi szerkesztőségek döntő többsége örül, ha egyáltalán talál valakit, aki újságírással szeretne foglalkozni. A helyzetbeli kifogásokat a korlátozott nagyságú piacból eredő hátrányok generálják: a Vajdaságban vannak például pár ezres közösségek, amelyek saját sajtókiadványokkal rendelkeznek. A rendszerbeli okok sem túl bonyolultak: melyik nemzeti tanács, kisebbségi vagy többségi politikai hatalom kezdeményezné a fontosabb nemzetiségi kiadványok gyökeres átalakítását kockáztatva így a sajtószabadság eltiprásának vádját?

Sajnos a problémáktól nem mentes a magyar média sem. Vagy a felsoroltak miatt, ha a támogatott sajtóról van szó, vagy mert a kisebbségi kérdéseket háttérbe szorítja a politikai csatározás prioritása, illetve a piaci bevételért való harc, amikor magántulajdonban lévő sajtóról van szó. Akármilyen legyen, az eredmény mindig ugyanaz: a közösség tagjai lassan elpártolnak az anyanyelvükön megjelenő sajtótól, és lassan a többségi vagy az anyaországi médiumok fogyasztóivá válnak.

A vajdasági magyar közszolgálati média egyértelmű feladata, hogy a közösség megmaradásának érdekében ténykedjen, előtérbe helyezve a gazdasági, kulturális, oktatási, tudományos, egyházi és más társadalmi érdekeinket; hogy kommunikáljon a többségi nemzettel és más nemzetrészekkel, beleértve az anyaországot is; hogy tájékoztasson nemzeti intézményeink, érdekképviselői szervezeteink tevékenységéről; hogy szórakoztasson; hogy eleget tegyen a közösség igényeinek.

Célok

- Oktatás- és médiafejlesztési cél is egyben, hogy a köznevelésből kikerülő tanulók a megfelelő digitális kompetenciával és médiatudatossággal rendelkezzenek, és képesek legyenek e kompetenciák élethosszig tartó folyamatos fejlesztésére, aminek alapvető feltétele, hogy a pedagógusok kapjanak módszertani és technikai támogatást a digitális oktatás, valamint a médiatudatosságra nevelés napi szintű megvalósításához

- A digitális környezethez igazodó médiaműveltség gyarapítása egy versenyképe-
sebb audiovizuális és tartalomipar, továbbá egy befogadó tudásalapú társada-
lom érdekében

Javasolt intézkedések

1. intézkedés	Élénk magyar nyelvű médiakörnyezet kialakításának támogatása
Indoklás	Az elmúlt évek, évtizedek során sok szó esett arról, mennyire fontos lenne már az óvodától, illetve az általános iskolától megkezdeni a gyermekek olvasóvá nevelését, illetve ezáltal a médiafogyasztási szokásai kialakítását is, amelyek azután az egész életük során végigkísérnék őket. A folyamat eredményességének nélkülözhetetlen alappillérei a Magyar Szó Lapkiadó Kft. gyermek- és ifjúsági kiadványai, a Mézeskalács, a Jó Pajtás és a Képes Ifjúság, amelyek tartalmas és színvonalas kapcsolódási lehetőséget kínálnak a megfelelő életkorú gyermekek számára. A folyamat eredményességének megvalósulásához azonban olyan széleskörű összefogásra van szükség, amelynek során annak minden egyes szereplőjének – köztük elsősorban a szülőknek, a pedagógusoknak, az intézményvezetőknek, illetve a lapkészítőknek, a külső szakembereknek, valamint a döntéshozóknak is – fel kell ismernie a saját szerepét és felelősségét, csakúgy, mint a médiatudatosságra való nevelés, illetve a digitális környezethez igazodó médiaműveltség gyarapítása érdekében kifejtett erőfeszítések eredményessé tételében is. Ezen törekvésekkel párhuzamosan nélkülözhetetlen az olyan népszerű platformok pozitív vonásainak megismertetése is a felnövekvő generáció tagjaival, amelyek a mindennapjaik részét képezik, felhasználásukhoz azonban ismereteik, illetve tapasztalataik szükségessége okán nem viseltetnek kellő tudatossággal.
Feladatok	1. Olyan élénk magyar nyelvű médiakörnyezet kialakításának támogatása, amely lehetővé teszi valamennyi fajta információ és vélemény köz- és magántulajdonban lévő médiaorgánánumok – köztük a digitális műsorszóró szolgáltatások, a közösségi hálózatok és az információk terjesztésére szolgáló online eszközök – kiegyensúlyozott összetételén alapuló megosztását.
Célcsoport	A köznevelésben részt vevő gyermekek és fiatalok.
Elvárt eredmények, hatások	A köznevelésből kikerülő fiatalok médiatudatosságának növelése, a fiatalok médiaműveltségének gyarapítása, illetve médiafogyasztási szokásainak kialakítása.
Indikátorok	A fiatalok attitűdjének és kompetenciáinak változása.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Magyar Szó, Hét Nap, Pannon RTV, kistérségi média, egyházi, irodalmi és művészeti kiadványok stb.

2. intézkedés	A médiában dolgozók anyagi helyzetének javítása
Indoklás	<p>Médiában dolgozni manapság nem a legelőnyösebb egy fiatal számára. A keresetek aránylag szerények, a munkafeltételek nem a legjobbak, a karrierkilátások korlátozottak.</p> <p>A Magyar Szóban, a Hét Napban és a Pannon RTV-ben valamelyest javult a helyzet a Magyar Médiaház megépítése, illetve a Magyar Szó újvidéki székházának felújítása után. Jelentősen javultak a munka és gyártási feltételek, viszont továbbra is igaz, hogy a keresetek lemaradnak más ágazatok mögött. Mindezt nagy a munkások fluktuációja: mire kellő tapasztalatot szerezni a médiában való munka terén, elhagyják azt. Mindezek következtében szükséges a kisebbségi médiában dolgozók anyagi helyzetének javítása a magyar nyelvű média hosszútávú fennmaradása érdekében.</p>
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A teljesítményszabályzat felülvizsgálása. 2. Egy új rendszer kidolgozása a belső munkaerő optimális kihasználása és a béremelése céljából.
Célcsoport	Vajdasági magyar médiumokban dolgozó újságírók és egyéb szakemberek.
Elvárt eredmények, hatások	Rugalmas teljesítményszabályzatok, teljesítményalapú béremelés, kedvező mentálhigiénés státus, a személyiséget meghatározó lelki egészség védelme.
Indikátorok	Bérek nagysága, teljesítmény, munkaerő kihasználtsága.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	A vajdasági magyar médiaházak.

3. intézkedés	A polgárok, elsősorban a fiatalok médiával kapcsolatos ismereteinek bővítése és a tudatosabb médiafogyasztóvá válás serkentése
Indoklás	<p>Rendkívül fontos az olyan kezdeményezések támogatása, amelyeknek célja nem elsősorban az utánpótlás-nevelés, hanem inkább a médiával kapcsolatos ismeretek bővítése és a tudatosabb médiafogyasztóvá válás serkentése a fiatalok körében, mint amilyen például középiskolás diákok számára életre hívott újságíró-iskola, amelynek keretében a fiatalok az újságírás alapjai mellett a média működésének hatásmechanizmusával is megismerkedhetnek. Mivel az elmúlt évek során több felmérés is azt igazolta, hogy a vajdasági magyarok általában nem tekinthetők tudatos médiafogyasztóknak, aminek negatív hatásai az újmédia előretörésével és térhódításával még inkább kifejezésre jutnak, szerencsés lenne olyan további programok kidolgozása is, amelyeknek célja a lakosság médiával kapcsolatos ismereteinek növelése és egyben tudatosabb médiafogyasztóvá való válásának ösztönzése.</p> <p>A médiakínálat folyamatos gyarapodása és technikai megújulása közepette nagy figyelmet igényel a nyomtatott és elektronikus sajtónk olvasottságának megtartása, illetve növelése. Ehhez kapcsolódik a médiaműveltség előmozdítása és az olvasók digitális kompetenciáinak a fejlesztése, hogy az olvasó helyesen tudja értelmezni és értékelni az információkat.</p>

Feladatok	Szakmai műhelytalálkozók szervezése, hogy a pedagógusok kapjanak módszertani és technikai támogatást, hogy diákjaikat a digitális oktatásra és a médiatudatosságra még hatékonyabban nevelhessék.
Célcsoport	A vajdasági magyar középiskolák diákjai és tanáraik.
Elvárt eredmények, hatások	A fiatalok tudatosabb médiafogyasztóvá válása, az olvasók digitális kompetenciáinak a fejlesztése.
Indikátorok	A fiatalok attitűdjének és kompetenciáinak változása.
Határidő	Minden év áprilisában.
További partnerek	VMÜE, vajdasági magyar középiskolák, MTTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék.

4.4.

Tájékoztatás és érték

*Cél: A szakszerű tájékoztatási normák és az újságírói etika megerősítése
A médiában dolgozó szakemberek képzése és továbbképzése*

Helyzetértékelés

Az olvasók, nézők, hallgatók, internetet böngészők immár az információk tömkelegéből kénytelenek kihámozni a valós és megbízható híreket. Néha már az is gond, hogy az ember kiválassza a legmegbízhatóbb, legjobban érthető forrást. Tehát az első feladatunk megpróbálni a vajdasági magyar média felé irányítani a közönség érdeklődését. Ehhez fel kell tudni venni a versenyt a legnagyobb és legbefolyásosabb, akár magyar, akár szerb nyelvű médiatermékekkel.

Célok

- *Megbízható, pontos, aktuális, friss, érdekes, könnyen emészthető tájékoztatás*
- *A közönséget érdeklő témák feldolgozására (a világ eseményeitől kezdve az „én utcáimig”)*
- *A minőség folyamatos fenntartására*
- *Az új technológiák, formák elsajátítása és alkalmazása*

Javasolt intézkedések

1. intézkedés	A felelős és színvonalas újságírás megőrzése és fejlesztése
Indoklás	<p>A vajdasági magyar médiumok számára az egyik legnagyobb kihívást napjainkban a felelős és színvonalas újságírás irányelveinek megőrzése és fejlesztése jelenti, ugyanis a folyamatos hírv verseny, a médiafogyasztók információéhsége, az információk rendkívül gyors elértéktelenedése, valamint számos egyéb jelenség is az ezen elvekkel ellentétes folyamatok térhódítását segíti elő, ami ellen médiumainknak folyamatosan küzdeni kell annak érdekében, hogy pontos és hiteles információkat közvetítsenek olvasóik, hallgatóik, illetve nézőik felé.</p> <p>A felelős és színvonalas újságírás irányelveinek megőrzéséhez és fejlesztéséhez az első és egyik legfontosabb lépés a vajdasági magyar médiumok szerkesztőségei munkájához szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtése, mert annak ellenére, hogy az elmúlt évek során jelentős fejlesztések valósultak meg, még nagyon sok a tennivaló, hiszen egyes szerkesztőségek még ma is elavult technikai eszközökkel, a szükségesnél alacsonyabb létszámú és esetenként képzetlenebb szakembergárdával kénytelenek dolgozni. Éppen ezért rendkívül fontos megvizsgálni a technikai fejlesztésekhez szükséges eszközök előteremtésének lehetőségét, valamint annak lehetőségét is, bővíthetők-e, és ha igen, milyen módon és milyen források felhasználásával a szerkesztőségek rendelkezésére álló humánerőforrás-bázisok. Ezzel párhuzamosan mielőbb lépéseket kell tenni a humánerőforrás-toborzás és –megtartás, valamint az utánpótlás-nevelés eredményesebbé tétele érdekében is. Ez utóbbi ugyanis minden vajdasági magyar médium esetében kulcsfontosságú feladat marad az elkövetkező években is.</p>
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. Újságíró-iskola létrehozása, amelynek vezetői nemcsak a külső-, hanem a belső továbbképzéseket is magukra vállalják. 2. Az újságíráshoz szükséges minőséges műszaki eszközök biztosítása. 3. A fotóriporterek számára profi fényképezőgépek vásárlása.
Célcsoport	A vajdasági magyar médiumokban dolgozó újságírók és egyéb szakemberek, illetve a leendő utánpótlást képező fiatalok.
Elvart eredmények, hatások	A szakmai munka színvonalának növekedése, a médiumok színvonalának növelése.
Indikátorok	Az érintettek kompetenciáinak változása.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	A vajdasági magyar médiaházak.

2. intézkedés	A vajdasági magyar médiába és az újságírók szakértelmébe vetett közbizalom továbbépítése
Indoklás	A vajdasági magyar médiába és az újságírók szakértelmébe vetett közbizalom az elmúlt évek során igencsak megrendült, aminek okai a különféle társadalmi jelenségek együtthatásának következményeivel hozhatók összefüggésbe. Mindehhez jelentős mértékben hozzájárult általában az újságíró-társadalom hivatás iránti elkötelezettségének hiánya is, hiszen annak következtében, hogy a magasan képzett szakemberek közül a jobb megélhetés, a magasabb társadalmi megbecsültség vagy egyéb okok miatt sokan pályaelhagyókká váltak, médiumainkba alacsonyabban képzett, kevésbé elhivatott munkatársak is bekerültek, ami esetenként igencsak rányomta a bélyegét az ott folyó munka színvonalára is. A vajdasági magyar médiába és az újságírók szakértelmébe vetett közbizalom építése kizárólag abban az esetben lehetséges, ha médiumainkban olyan magasan képzett, lelkiismeretes, hivatásuk és közösségük iránt elkötelezett szakemberek tevékenykednek, akik alkalmasak arra, hogy felnézzünk rájuk, valódi példaképek legyenek közösségünk tagjai számára, hozzájárulva ezáltal nemcsak az egyes médiumok, hanem magának az újságírói hivatás presztízsének növeléséhez, illetve lehetőség szerint évtizedekkel ezelőtti állapotának visszaállításához.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kerekasztal-beszélgetések megtartása a vajdasági magyar média képviselőivel és a meghívott vendégekkel/közszerzőkkel/politikusokkal az aktualitásokról. 2. A médiával és a tájékoztatással kapcsolatos témák sokrétűbb és szerteágazóbb megjelenése médiumainkban.
Célcsoport	Vajdasági magyarság.
Elvárt eredmények, hatások	A médiába és az újságírók szakmai felkészültségébe vetett bizalom növekedése, a média és az újságírás mindennapjainkban betöltött szerepe fontosságának szélesebb körben való felismerése.
Indikátorok	A médiafogyasztók attitűdjében bekövetkező változások.
Határidő	Minden év márciusa.
További partnerek	A vajdasági magyar médiaházak, VMÜE.

3. intézkedés	A média önszabályozó rendszereinek támogatása
Indoklás	<p>A szerkesztőségek rendelkeznek általános és speciális önszabályozó lehetőségekkel. Például:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szakmai hagyományokkal és szokásjogokkal; • éveken keresztül kialakult szerkesztőségi munkarenddel; • vezetői utasításokkal; • a szerkesztőségi rendszert szabályozó munkajogi, technológiai dokumentumokkal; szerkesztőségi hierarchiával; • tartalmi stílus és forma betartásával. <p>Az önszabályozás az általános jogi és etikai keretek között valósulhat meg. Fontos, hogy az önszabályozás az intézmény alapszerepének, közszolgálati, piaci szerepének kiteljesedését támogassa. Ezért a speciális szerkesztőségi szabályozás más-más lehet a különböző intézményekben. A Magyar Nemzeti Tanácsnak ösztönöznie kell az önszabályozási formák kialakítását.</p>

Feladatok	1. A média önszabályozó rendszereinek erősítése. 2. Önszabályozó testület kialakítása.
Célcsoport	A vajdasági magyar médiumokban dolgozó újságírók és egyéb szakemberek.
Elvárt eredmények, hatások	A média önszabályozó rendszereinek erősödése.
Indikátorok	A tartalomszabályozás nyomainak fellelhetősége.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Vajdasági magyar médiaházak.

4. intézkedés	Az újságírás etikai normáinak előmozdítása és az újságírók szakmai továbbképzésének támogatása
Indoklás	<p>Az újságírás etikai normáinak betartása és előmozdítása a vajdasági magyar médiumok esetében kulcskérdésnek tekinthető, ugyanis azáltal, hogy egyes médiumok olykor téves vagy hamis információk, illetve szándékos félremagyarázások révén igyekeznek megtéveszteni és félreinformálni a lakosságot, komoly kárt okoznak nemcsak a vajdasági magyar médiába és az újságírók szakértelmébe vetett közbizalomnak, hanem a közösségépítés érdekében kifejtett erőfeszítések eredményességének is. A vajdasági magyar tájékoztatásban megnyilvánuló pluralizmus elve mellett kiállással párhuzamosan mindent meg kell tenni az újságírás etikai normáinak betartása és előmozdítása érdekében is. Annak ellenére, hogy az újságírás etikai normáinak minden újságíró és médiában dolgozó szakember számára egyértelműeknek és magától értetődőknek kellene lenniük, napjainkban is találkozhatunk olyan példákkal, amelyek a be nem tartásukra, sőt esetenként a sárba tiprásukra engednek következtetni, éppen ezért szerencsés lenne a vajdasági magyar újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek által évtizedek óta ismert és tiszteletben tartott irányelvek rendszerbe foglalása, aminek a szerkesztőségek, valamint a vajdasági magyar újságírók és médiában dolgozó egyéb szakemberek szakmai szervezeteinek bevonásával kellene megvalósulnia.</p> <p>Az utánpótlás-nevelés kapcsán egyre halaszthatatlanabb feladatnak tűnik továbbá a fiatal újságírók képzésének újragondolása is. Az elmúlt években több olyan kezdeményezés is elindult, majd néhány év után elhalt, amelyeknek célja a vajdasági magyar újságíró-társadalom utánpótlásának kinevelése volt. Ennek következtében egyre sürgetőbbé vált az újságíró-képzés intézményesítése, ami részben meg is valósult. Az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Karán működő zurnalisztika szak által kínált lehetőségek a vajdasági magyar újságírás utánpótlás-nevelése szempontjából nem tekinthetők kielégítőnek, a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon elindított kommunikátor szak ilyen irányba történő kiterjesztése azonban talán új lehetőséget teremthetne a vajdasági magyar médiumok utánpótlás-neveléssel kapcsolatos problémáinak megoldásához, és ezáltal a magyar szellemiségű, magas színvonalú újságírás tovább éltetéséhez szükséges feltételek megteremtéséhez is.</p>
Feladatok	1. Az újságírás etikai normáinak követése és betartatása 2. Az újságírók szakmai továbbképzésének támogatása.
Célcsoport	A vajdasági magyar médiumok dolgozói.

Elvart eredmények, hatások	A szakmai-etikai szabályok egységes és következetes betartása, illetve a médiatartalmak e szempontok alapján történő létrehozása és terjesztése a vajdasági magyar médiaszintér szereplői részéről.
Indikátorok	Az illetékes testület elmarasztaló értékelését előírányzó esetek száma.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Vajdasági magyar médiaházak, VMÜE.

5. intézkedés

Mentorprogram kidolgozása a pályakezdő fiatal újságírók számára, illetve felsőfokú végzettség megszerzésére irányuló ösztöndíjprogram az MNT által alapított és társalapításában lévő médiumokban dolgozó újságírók és egyéb szakemberek számára

Indoklás

A fiatal újságírók tényleges gyakorlati képzése, rendelkezzenek bármilyen előzetes végzettséggel is, mindig a szerkesztőségben kezdődik. A vajdasági magyar médiumok életében napjainkban kritikus pontnak számít az utánpótlás-nevelés, hiszen amíg korábban az volt a jellemző, hogy azok, akik fiatalokként bekerültek egy-egy szerkesztőségbe, a legjobbakról sajátíthatták el a szakma csínját-bínját, miközben lépésről lépésre haladva járhatták be az ún. számléltra minden egyes fokát, addig ma már szinte egyáltalán nem tapasztalhatunk hasonlót. A média felgyorsult világa, a megnövekedett munkamenyiség és a lecsökkent humán erőforrás-kapacitás a szerkesztőségek zömében azt vonta maga után, hogy az ott dolgozóknak szinte egyáltalán nincs ideje arra, hogy foglalkozzanak a fiatal munkatársakkal, akik emiatt sok esetben teljesen magukra hagyva, a saját megérzéseikre és szerény tapasztalataikra hagyatkozva kénytelenek elvégezni a rájuk bízott feladatokat. Az újságírásból ráadásul eltűnt egy egész generáció, ami tovább nehezíti a tapasztalatátadást. Éppen ezért óriási szükség van egy olyan mentorprogram kidolgozására, amely megkönnyítheti a fiatal munkatársak számára a beilleszkedést, az újságírói hivatás és a médiához köthető egyéb szakterületek gyakorlati részével való megismerkedést, az elsajátított ismeretek gyakorlatba történő átültetését és gyakorlati alkalmazását, illetve ezáltal a szakma szépségeinek és nehézségeinek lépésről lépésre történő megismerését is, ami minden bizonnyal jelentős mértékben hozzájárulna a felelősségvállalás és a hivatástudat, valamint a közösség iránti elkötelezettség fontosságának felismeréséhez is.

A már a médiában dolgozó újságírók és egyéb szakemberek szakmai fejlődésének biztosítása érdekében rendkívül fontos lenne az olyan korábban már eredményesen működő programok felélesztése, mint például az újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek anyaországi médiumokban történő látogatásait felölelő szakmai továbbképzési program, vagy az újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek hiányzó felsőfokú végzettsége megszerzésének segítésére irányuló ösztöndíjprogram, ugyanis ezek is fontos lépcsőfokokat jelenthetnének azon az úton, amelynek célja a vajdasági magyar médiumokban dolgozó újságírók és egyéb szakemberek folyamatos fejlődésének biztosítása, illetve ezáltal a vajdasági magyar médiumok, ezen belül elsősorban az MNT által alapított és társalapításában lévő médiumok szakmai színvonalának növelése.

Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A pályakezdő fiatalok számára meghirdetendő mentorprogram kidolgozása és lebonyolítása. 2. A Magyar Nemzeti Tanács által alapított médiumokban dolgozó újságírók és egyéb szakemberek számára meghirdetendő szakmai továbbképzések és látogatások megszervezése és lebonyolítása. 3. A Magyar Nemzeti Tanács által alapított és társalapításában lévő médiumokban dolgozó újságírók és egyéb szakemberek számára meghirdetendő ösztöndíjprogram kidolgozása és lebonyolítása.
Célcsoport	A jövőjüket itthon elképzelő vajdasági magyar egyetemisták, illetve a Magyar Nemzeti Tanács által alapított és társalapításában lévő médiumokban dolgozó újságírók és egyéb szakemberek.
Elvárt eredmények, hatások	A médiában uralkodó trendek és más szerkesztőségek munkamódszereinek megismerése, illetve saját gyakorlatba való átültetése, valamint az eredményesebb munkaszervezés és a színvonalasabb munkavégzés lehetőségeinek megteremtése.
Indikátorok	A mentorprogramban és az ösztöndíjprogramban résztvevők száma, illetve a külső és belső képzések, valamint a tanulmányutak száma és hasznossága.
Határidő	Folyamatos
További partnerek	Az MNT által alapított médiumok, valamint az anyaországi és Kárpát-medencei magyar médiaházak.

6. intézkedés	Etikai kódex kidolgozása és ajánlása a Magyar Nemzeti Tanács alapításában, illetve társalapításában működő médiának
Indoklás	Vannak általános újságírói szabályok, amelyek az elmúlt 150 év alatt alakultak ki, és amelyek a szakmai irodalomban és a gyakorlatban is érvényt szereztek maguknak. Ilyen például a hitelesség, a kiegyensúlyozottság, a tárgyilagosság, a tényyszerűség stb. Ezeket nyilván tartalmaznia kell a Vajdasági Magyar Média Etikai Kódexének is. Viszont vannak sajátos etikai normák, amelyek szorosan kötődnek elsősorban a közszolgálati feladatokat ellátó médiumok működéséhez. Ezek a normák abból az értékrendszerből erednek, amely a vajdasági magyar közösség legfontosabb célkitűzéseit foglalja magába: fennmaradás, nyelvi és kulturális identitásunk fenntartása, gazdasági erősödés, a szerb–magyar kapcsolatrendszer és az anyaországgal való kötelékek fejlesztése, a kulturális autonómia elemeinek erősödése stb.
Feladatok	1. A vajdasági magyar média etikai kódexe mintájának kidolgozása
Célcsoport	A vajdasági magyar médiaházak dolgozói.
Elvárt eredmények, hatások	A szakmai-etikai szabályok egységes és következetes betartása, illetve a médiatartalmak ezen szempontok alapján történő létrehozása és terjesztése a vajdasági magyar média-szintér szereplői részéről.
Indikátorok	Az etikai bizottság elmarasztaló értékelését előírányzó esetek száma.
Határidő	2024. március
További partnerek	Vajdasági magyar médiaházak, VMÜE.

7. intézkedés	Az újságírói díjak odaítélésének támogatása
Indoklás	A Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete 2011 óta adja át szakmai elismeréseit, amelyeknek presztízse az elmúlt évek során mind nagyobbá vált szakmai körökben. A VMÜE minden évben öt kategóriában ítéli oda szakmai elismeréseit: pályakezdő, írott sajtó, elektronikus média, valamint szórvány/kistérségi média és életműdíj, amely kategóriák mindegyike rendkívül fontosnak tekinthető a vajdasági magyar médiumok jelene és jövője szempontjából. A Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete szakmai elismerései mellett a vajdasági magyar újságíró-társadalom és az újságírás iránt érdeklődő fiatalok szempontjából fontosak azok a több évtizedes hagyománnyal rendelkező publicisztikai pályázatok is, amelyek évről évre kiírásra kerülnek azzal a céllal, hogy hozzájáruljanak a vajdasági magyar médiumokban megjelenő tartalmak gazdagításához és fejlesztéséhez
Feladatok	1. Az újságírói díjak presztízsének növelése anyagi juttatások szavatolásával. 2. A díjak átadásához kapcsolódó rendezvények támogatása.
Célcsoport	Vajdasági magyar újságírók.
Elvart eredmények, hatások	A díjak presztízsének növelése hozzájárulhat a vajdasági magyar médiumokban dolgozó újságírók és egyéb szakemberek munkája színvonalának emelkedéséhez, hivatástudatának erősödéséhez, valamint megbecsültségérzésének növekedéséhez is.
Indikátorok	Díjak esetében a jelölések, pályázatok esetében a pályamunkák száma.
Határidő	Minden év márciusa.
További partnerek	VMÜE, a vajdasági magyar médiában dolgozók

4.5.

A Magyar Nemzeti Tanács alapításában működő média infrastrukturális fejlesztése

Cél: A Kárpát-medencei kisebbségi magyar tájékoztatás korszerűbb és színvonalasabb vajdasági magyar médiaterének kiépítése

Helyzetértékelés

A Magyar Nemzeti Tanács által alapított médiatér gerincét a *Magyar Szó* mint egyetlen napilap, a *Hét Nap* mint hetilap, a Pannon Televízió, a Pannon Rádió és a Szabadkai Magyar Rádió alkotja.

Magyar Szó Lapkiadó Kft.

A *Magyar Szó* című napilap lehetőséget kínál arra, hogy a vajdasági magyar közösség anyanyelvén jusson információhoz. A szerkesztőség olyan színvonalas és sokszínű médiatartalmak létrehozását tartja fontosnak, amelyek kielégítik az olvasótábor sokrétű

tájékoztatási igényeit. Ugyanakkor prioritásnak tekinti az újságírók és a *Magyar Szó* más alkalmazottainak biztonsági, társadalmi-gazdasági és szakmai munkakörülményeinek előmozdítását. Nagy szükség van a *Magyar Szó* által háromnegyed évszázad alatt létrehozott szellemi értékek megőrzésére és hozzáférhetővé tételére a digitalizálás folytatásával és a képanyag archiválásával. A Magyar Szó Lapkiadó Kft. székházában a nyomda kiköltöztetésével 2023-ban 1200-1500 m² terület szabadult fel. A székházban egy iskoláskor előtti intézmény, egy modern konferenciaterem és egy sajtó- és nyomdamúzeum, valamint a Forum Könyvkiadó Intézet által koordinált kulturális tér, irodalmi kávéház kap majd helyet. Mindezek a fejlesztések hozzájárulhatnak ahhoz, hogy ez az impozáns épület a dél-bácskai, dél-bánsági és szerémségi térség magyarságának, társadalmi életének a központja legyen, szorosan együttműködve a magyar intézményekkel, a térség magyar médiaházaival, kulturális és civil szervezetekkel, valamint más vajdasági intézményekkel is.

Hét Nap Lapkiadó Kft.

Manapság, amikor sokan temetik az írott sajtót, és a nyomtatott lapok megszűnését jósolják, nagy kihívásnak számít olyan hetilapot készíteni, amely eladható, megfelel az olvasók igényeinek, magas szakmai színvonalú, és eleget tesz a modern kor kihívásainak. Különösen érzékeny feladat ez, ha a több mint 75 éves *Hét Nap*ról van szó, hiszen a szerkesztőség tagjainak a nagy újságíróelődök által rájuk ruházott hagyományokat is tiszteletben kell tartaniuk. Amennyiben a szerkesztőség meg akar felelni a 21. század kihívásainak és szélesíteni kívánja olvasótáborát, a jövőben is nagy gondot kell fordítania a *Hét Nap* internetes megjelenésére is. A cél mindenképpen az, hogy a hetilap internetes és nyomtatott kiadása különbözzön egymástól, de együtt alkosson egy értékes egészet. A *Hét Nap* szerkesztősége fontosnak tartja az időszakos mellékletek, különböző tematikus kiadványok és könyvek megjelentetését, amit a jövőben is hazai és anyaországi pályázati forrásokkal kíván megvalósítani. A szerkesztőségben dolgozó újságírók mellett a hetilap számít az állandó és időnként jelentkező külsős munkatársak népes csoportjára is. Időnként nekik és a *Hét Nap*ban állandó munkaviszonyban lévő újságíróknak is szükségük lenne továbbképzésekre, amelyek témája akár a közösségi média, az internetes újságírás, helyesírásunk változása, fotózás stb. lehetne. Ezek a képzések más szerkesztőségekkel közösen, a Vajdasági Magyar Újságírók Egyesületével és a Kárpát-medencei Magyar Újságíró Egyesületek Közösségével együttműködve valósulhatnak meg.

Pannon Rádió és Televízió

A Pannon RTV célja, hogy tovább erősítse a vajdasági magyar közösségben és az egész térségben elfoglalt helyét. Ehhez fenn kell tartania a már elért személyi, anyagi és műszaki szintet, de ugyanakkor haladnia kell a korrallal az új technológiák elsajátításában és felhasználásában. Fejlesztenie kell a saját gyártású tartalmi kínálatot, erősítenie a külső műhelyekkel való együttműködést, tovább kell növelnie a szerbiai, magyarországi és egyéb Kárpát-medencei stúdiókkal való műsor- és információcserét, bővíteni a szó-

rakoztató, oktatási és tudományos tartalmak beszerzéséhez szükséges forrásokat itthon és külföldön. Bár a Pannon RTV alapján véve magyar nyelvű média, a többségi nemzetel való kommunikáció és kapcsolatok bővítése érdekében (beleértve a magyar-szerb kapcsolatok minden szintjét) fejlesztenie kell a szerb nyelvű tájékoztatást, és más jellegű tartalmak megjelenítését műsorkínálatában és az interneten. Tovább kell bővítenie a tudósítói hálózatot az egész Vajdaság területén, erősítve a belgrádi és a budapesti pontokat. Különösen fontos a pénzügyi stabilitás hosszútávú biztosítása és újabb források felkutatása és kihasználása. Az újságírókat, operatőröket, vágókat, gyártásvezetőket és más szakmunkatársakat megtartó javadalmazás az egyik kiemelt és sürgős cél, karöltve a folyamatos és szakszerű továbbképzéssel.

Javasolt intézkedések

1. intézkedés	A Magyar Szó nyomtatott változata és mellékletei minőségi javításának támogatása
Indoklás	Az online tájékoztatás térhódításával a nyomtatott sajtó médiafogyasztói egyre nagyobb figyelmet helyeznek a minőségi tájékoztatásnak a tartalmi aspektusán túl a kézzelfogható minőségre is. Ezért elengedhetetlen a Magyar Szó Lapkiadó Kft. berkein belül működő Forum nyomda állandó fejlesztése, amelynek várható eredménye lesz a szemmel is látható minőségjavulás, elsősorban az áttérés a lap teljes terjedelmében történő színes nyomtatására.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A szerbiai és az anyaországi normatív támogatások lineáris növekedésének biztosítása. 2. A Magyar Szó Lapkiadó Kft. nyomdája modernizálásának támogatása.
Célcsoport	A nyomtatott lapokat olvasók köre.
Elvart eredmények, hatások	A végső cél, hogy a tartalmilag megújult napilap mellékleteivel együtt méltó fizikai küllemet is kapjon.
Indikátorok	A nyomtatott lapok olvasóinak száma.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Magyar Szó Lapkiadó Kft.

2. intézkedés	A Magyar Szó internetes kiadásának állandó fejlesztése
Indoklás	A Magyar Szó Online a közösségi hálózaton egyik legkedveltebb és leginkább követett vajdasági magyar médiatermék. Ez különösen említésre méltó adat annak tükrében, hogy egyes konkurens oldalak elsősorban szenzációra épülő hírekkel, nem kevés alkalommal sértő tartalmakkal próbálják növelni az olvasók számát. A Magyar Szó Online ezeket az elveket nem követi, továbbra is megbízható és objektív információk közlése adhat létének igazolást.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A Magyar Szó Online felületének – a technológiai és a felhasználói szokások változásaira válaszul – állandó fejlesztésének támogatása. 2. A Magyar Szó Online felületének szerb nyelvű tartalmakkal való gazdagítása 3. A Magyar Szó Online lapozójának és archívumának promóciója.

Célcsoport	Az online lapot olvasók köre.
Elvárt eredmények, hatások	A lap olvasottságának és az online változat előfizetői számának növekedése.
Indikátorok	Az online lapot olvasók száma.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Magyar Szó Lapkiadó Kft.

3. intézkedés	Sajtó- és nyomdamúzeum létrehozása a Magyar Szó-ház megüresedett terében
Indoklás	A Magyar Szó Lapkiadó Kft. nyomdájának kitelepítésével olyan terek szabadulnak fel a Forum-házban, amelyek lehetővé teszik egyebek között egy sajtó- és nyomdamúzeum létrehozását is. A sajtó- és nyomdamúzeum jelentősen hozzájárulhat tájékoztatásunk múltjának bemutatásával a nagy hagyománnyal rendelkező médiumaink népszerűsítéséhez egy tágabb körű közönség előtt. Ezenkívül megihletheti fiataljainkat, arra ösztönözve őket, hogy bátran válasszák az újságírói és egyéb médiaszakmákat.
Feladatok	1. Sajtó- és nyomdamúzeum létrehozása. 2. A sajtó- és nyomdamúzeum mint idegenforgalmi desztináció népszerűsítése az oktatási intézmények tanulóinak körében osztálykirándulások szervezése végett.
Célcsoport	A köznevelés gyermekei és diákjai.
Elvárt eredmények, hatások	Sajtó- és nyomdamúzeum létrehozása a Magyar Szó újvidéki székházában.
Indikátorok	A sajtó- és nyomdamúzeum látogatóinak száma. Médiavisszhang.
Határidő	2024. decembere
További partnerek	Magyar Szó Lapkiadó Kft.

4. intézkedés	A Magyar Szó munkatársainak szakmai fejlődéséhez szükséges feltételek biztosítása
Indoklás	A média rendkívül gyorsan és dinamikusan fejlődő világában nélkülözhetetlen az ebben a szférában dolgozók folyamatos szakmai fejlődéséhez szükséges feltételek biztosítása, enélkül ugyanis jelentős lépéshátrányba kerülnek nemcsak a világban fellelhető trendekkel, illetve új irányokkal, hanem a konkurens médiumokkal szemben is. Éppen ezért nélkülözhetetlen a munkatársak folyamatos képzése és továbbképzése.
Feladatok	1. Belső tematikus képzések szervezése a munkatársak számára. 2. Külső képzések, tanulmányutak szervezése a munkatársak számára.
Célcsoport	A Magyar Szó szerkesztőségének tagjai.

Elvárt eredmények, hatások	A médiában uralkodó trendek és más szerkesztőségek munkamódszereinek megismerése és a saját gyakorlatba való átültetése, eredményesebb munkaszervezés, színvonalasabb munkavégzés.
Indikátorok	A külső és belső képzések, valamint a tanulmányutak száma, a továbbképzések hasznosulása.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Kárpát-medencei médiumok.

5. intézkedés	A Magyar Szó brandjének továbbépítése
Indoklás	A Magyar Szó név, amely az elmúlt évtizedekben szinte mindenkinek ugyanazt jelentette, az elmúlt évek során némiképp megkopott, aminek következtében napjaikban is sokféle képzettársítás kötődik hozzá. Kiemelt cél a Magyar Szó hírnevének további öregbítése, aminek elérése a pontos, hiteles és megbízható tájékoztatás mellett a Magyar Szó brand továbbépítésével érhető el, olyan projektumok megvalósulása révén, amelyek mind a szerkesztőség, mind a lapkiadó közösség iránti elkötelezettségét, közösségépítő erejét, illetve a vajdasági magyarság szellemi központjaként való működését hivatottak hangsúlyozni.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A Magyar Szó Lapkiadó Kft. marketingjének erősítése. 2. Közösségépítő rendezvények szervezése.
Célcsoport	Vajdasági magyarság.
Elvárt eredmények, hatások	<i>Magyar Szó</i> hírnevének öregbítése, brandjének továbbépítése.
Indikátorok	Befogadókészség, nyitottság, érdeklődés.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Civil szervezetek, művelődési egyesületek.

6. intézkedés	A Hét Nap honlapjának folyamatos korszerűsítése
Indoklás	Ahhoz, hogy a hetilap szerkesztősége megfeleljen a 21. század kihívásainak, és hogy szélesítse olvasótáborát, nagy gondot kell fordítani internetes honlapjára, ami egyúttal előfeltétele is a modern információs hírvilágban való fennmaradásnak.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A nyomtatott lap olvasottságának növelése, népszerűsítése, illetve a heti megjelenésből adódó friss információk hiányának pótlása. 2. A lap online változatának honlapjára a napi történésekről, sajtótájékoztatónak szóló hírek, tudósítások, események bejelentői, a rendezvényeket bemutató képgalériák, a különböző közlemények, pályázatok, színes kishírek kerüljenek fel. 3. A lap online változatát különösen a külföldön élő és/vagy dolgozó vajdasági magyarok körében népszerűsíteni. 4. A hetilap online változatát külföldről felkereső olvasók számára lehetőséget biztosítani a lap előfizetésére.

Célcsoport	Elsősorban a fiatalok, valamint a szórványban és a külföldön élő vajdasági magyarok.
Elvart eredmények, hatások	<i>Az évek óta folyamatosan gondozott netes felület tekintélyes számú követőt, olvasót vonz, közöttük is elsősorban a fiatalokat. Ezek számának növelése a cél.</i>
Indikátorok	Az internetes oldalt követők száma, az előfizetési díj bevezetése.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Hét Nap Lapkidó Kft.

7. intézkedés	A Hét Nap nyomtatott változata minőségi javításának támogatása
Indoklás	Az első kisebb előrelépés 2019 májusában már megtörtént, amikor a korábbinál jobb minőségű nyomdai papíron jelent meg a lap, ami viszont nemcsak nyers-anyagváltással, hanem jobb nyomdatechnikai feltételekkel és megnövekedett költségekkel is jár.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. Forrástöbblet biztosítása a nyomtatott lap minőségjavításának költségeire. 2. Mind a nyomdatechnika, mind pedig a nyomdai papír minőségének javítása.
Célcsoport	A nyomtatott lapot olvasók köre.
Elvart eredmények, hatások	A végső cél, hogy a tartalmában értékes, nyelvezetében pedig igényes lap méltó fizikai küllemet is kapjon.
Indikátorok	A nyomtatott lap olvasói száma.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Hét Nap Lapkiadó Kft.

8. intézkedés	A lapkiadó infokommunikációs eszközeinek fejlesztése
Indoklás	Az elektronikus formában történő kommunikáció és adattárolás szempontjából fontos, hogy a lap operációs rendszere képes legyen tárolni és feldolgozni a hatalmas mennyiségű információt, amellyel a lap munkatársai dolgoznak. Másrészt a technológiák is óriási fejlődésen estek át, a fejlesztések tehát elkerülhetetlenek. A <i>Hét Nap</i> régi nyomtatott példányait a lap 75. születésnapjára digitalizálták, ami a honlapon elérhető mindenki számára. Az archiválás folyamatos a szerkesztőségben.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A lap operációs rendszerének és szerverének teljesítménynövelése. 2. Infokommunikációs eszközfejlesztés (asztali számítógépek, fényképezőgép stb. beszerzése).
Célcsoport	Közvetlenül a szerkesztőség munkatársai, a nyomtatott és az elektronikus lap olvasói, a tárolt adatok felhasználói stb.
Elvart eredmények, hatások	Gyors, hatékony, széleskörű és interaktív tájékoztatás.
Indikátorok	A nyomtatott lap példányszáma és a honlap látogatottságának és letöltéseinek nagysága.

Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Hét Nap Lapkiadó Kft., VMML.

9. intézkedés	A Pannónia Alapítvány pénzügyi stabilitásának biztosítása
Indoklás	A működéshez és fenntartáshoz szükséges feltételek biztosítása.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A Pannon RTV részleges támogatásának beépítése a szerbiai (tartományi) költségvetésbe. 2. Tárgyalások a Magyar Kormánnyal (Nemzetpolitikai Államtitkársággal) a budapesti támogatások szinten tartásáról, szükség szerinti növeléséről. 3. Tárgyalások a vajdasági önkormányzatokkal a pályázati támogatások növeléséről. 4. Európai uniós pályázatok lehetőségének további felkutatása, partnerek kiválasztása. 5. A marketingtevékenység kibővítése, újabb kliensek felkutatása. 6. A Magyar Médiaház kapacitásainak piaci értékesítése, egyéb produkciós szolgáltatások nyújtása megrendelőknek. 7. Piacon is értékesíthető tartalmak gyártása. 8. Új tartalommegrendelők felkutatása.
Célcsoport	Támogatók, pályázatók, más médiaházak, piaci szereplők, Pannon RTV munkatársai.
Elvart eredmények, hatások	A Magyar Médiaház zavartalan működésének biztosítása.
Indikátorok	A Pannon RTV évi működési és pénzügyi beszámoló, a Pannon RTV munkatársaira vonatkozó kimutatások.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Vajdasági magyar érdekvédelmi szervezetek, tartományi és köztársasági szervek, Magyarország Kormánya, EU-intézmények, hazai, anyaországi és nemzetközi pályázati források, gazdasági szervezetek.

10. intézkedés	A személyi állomány szinten tartása (minimális bővítése), minőségi javulása
Indoklás	A szakember-elvándorlás minimalizálása, a működési folyamatok biztosítása.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A személyi jövedelem értékének fokozatos növelése. 2. Az egyéb szociális, jóléti juttatások fenntartása, bővítése. 3. Fiatal szakemberek felkészítése, ösztöndíjazása. 4. Továbbképzések biztosítása (Szerbia, Magyarország, EU). 5. A munkakörülmények szinten tartása és fokozatos javulása. 6. A gyermekvállaláshoz kötődő jóléti intézkedések bővítése.
Célcsoport	A Pannon RTV munkatársai, potenciális munkatársi kör.
Elvart eredmények, hatások	A személyi állomány állandósítása, a gyártási folyamatok kiszámíthatósága, erős újságírói, egyéb szakmai, vezetői garda biztosítása, a munka minőségének jelentős javulása.
Indikátorok	Havi kimutatások, éves beszámolók.

Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Pannónia Alapítvány, támogatók, oktatási intézmények, partner médiaházak.

11. intézkedés	Minőséges műsorok gyártása, sugárzási területek növelése
Indoklás	A Pannon RTV csak akkor tudja ellátni feladatát, ha lépést tart a kor, a közösség, a piac elvárásaival.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A minőségre vonatkozó követelményrendszer következetes betartása, számonkérése. 2. A szakmai és etikai szabályok maradéktalan érvényesítése. 3. Az anyanyelvhasználati kultúra ápolása. 4. A nézői, hallgatói, olvasói – közösségi igények követése. 5. Szerb nyelvű tartalmak további bővítése, a szerb nyelv elsajátítása a munkatársak körében. 6. Az új technológiák maradéktalan elsajátítása (tartalomgyártás és -sugárzás). 7. Műszaki modernizálás (például legalább egy nagyobb teljesítményű közvetítőkocsi, kamerák, vágók, hangasztalok beszerzése). 8. A sugárzási terület bővítése: legalább két tartományi kiterjedésű rádiós és egy televíziós frekvencia elnyerése és fenntartása. 9. A jelenlegi frekvenciák megtartása (ismételt pályázással vagy szabályozott állandósítással).
Célcsoport	Pannónia Alapítvány, vajdasági magyar közösség, teljes népesség.
Elvart eredmények, hatások	Nézettség, hallgatottság, olvasottság további növelése, versenyképesség növelése.
Indikátorok	Közvélemény-kutatások (évente), közösségi, intézményi visszajelzések, marketing teljesítmények alakulása.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Szerbiai médiahatóság, kulturális és oktatási intézmények, VM4K, VMML.

4.6.

Tájékoztatás határok nélkül

Cél: Több együttműködés a Kárpát-medencei magyar médiaágazatban.

A vajdasági magyar és szerbiai, valamint a külföldi, nem magyar nyelvű média közti együttműködés támogatása.

Helyzetértékelés

A vajdasági magyar média egyben része a szerbiai és az egységes Kárpát-medencei magyar nyelvű médiatérnek is. Az utóbbihoz tartozó kapcsolatrendszerek ápolása kü-

lönösen fontos, hiszen csak így tudjuk fenntartani az információáramlást a különböző nemzetrészek és médiainstítványok között. Ennek eszközei:

- információk, írott és elektronikus tartalmak, műsorok cseréje;
- közös projektek támogatása, megvalósítása;
- szakmai cserelátogatások;
- közös továbbképzések, találkozók szervezése;
- különösen fontos a magyarországi közmédiával és sajtóval való együttműködés;
- a folyamatos információáramlás biztosítása Szerbia (Belgrád), és Magyarország (Budapest) között.

Célok

- *A Kárpát-medencei magyar médiaágazat együttműködésének továbbfejlesztése és támogatása*
- *A kisebbségi magyar médiumok kölcsönös tapasztalat- és információcseréjének ösztönzése és támogatása, ezzel is növelve a tájékoztatás hatékonyságát, gyorsaságát és hitelességét*

Javasolt intézkedések

1. intézkedés	A vajdasági magyar nyelvű sajtónak és a szerbiai többségi nyelvű, valamint a más kisebbségi médiával való együttműködéséből eredő lehetőségek kiaknázása
Indoklás	A vajdasági magyar újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek túlnyomó többsége felismeri a szerbiai többségi nyelvű médiával való együttműködés fontosságát, különös tekintettel azokra, akik azokban a médiaházakban fejtik ki tevékenységüket, amelyek több nyelven, köztük az állam nyelvén is végzik munkájukat, és ennek köszönhetően többnyire élnek is azokkal a lehetőségekkel, amelyeket az ilyen jellegű együttműködések kínálnak számukra, ám akadnak olyanok is, akik valamilyen oknál fogva elzárkóznak ezektől a lehetőségektől, olyan határokat szabva ezáltal önmaguknak, amelyek nagymértékben nehezítik az eredményes munkavégzésüket. A Vajdaságban élő más kisebbségekhez köthető médiumokkal való együttműködési készség azonban már jóval kevésbé kifejezett a vajdasági magyar újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek körében, annak ellenére, hogy minden bizonnyal számos helyzetben hasonló nehézségekkel kell megküzdeniük, illetve számos kérdésben hasonló az álláspontjuk is, mint a más kisebbségi médiumokban tevékenykedő kollégáiknak, és ennek a közös nevezőnek minden bizonnyal előre kellene vetítenie az eredményes együttműködés alapjainak megteremtésére irányuló törekvéseknek a mindennapokba való hangsúlyosabb beágyazódását, illetve ezáltal az ilyen típusú együttműködések lehetőségeinek hatékonyabb feltárását és kiaknázását is.
Feladatok	1. A szerbiai többségi nyelvű, valamint a más kisebbségekhez köthető médiumokkal kialakított kapcsolatok erősítése. A kapcsolatok új tartalmakkal való feltöltése. Szorosabb együttműködés, illetve közös projektek kialakítása
Célcsoport	A vajdasági magyar újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek.

Elvárt eredmények, hatások	Szorosabb együttműködés kialakítása a szerbiai többségi nyelvű, valamint a más kisebbségekhez köthető médiumokkal, tapasztalatsere, bizonyos szakmai kérdésekben való közös fellépés.
Indikátorok	Az együttműködések mennyiségi és minőségi mutatói.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	A szerbiai többségi nyelvű, valamint a Vajdaságban élő más kisebbséghez köthető médiumok.

2. intézkedés	Határtalanítás, az anyanyelvű tájékoztatás és a nyelvi műveltség színvonalának folyamatos emelése
Indoklás	A szerb alkotmány és a vonatkozó jogszabályok a kisebbségek számára garantálják az anyaországokkal való zavartalan kapcsolattartást. A két ország közötti kiválóan is mondható politikai-gazdasági viszonyoknak köszönhetően Magyarország hathatósan támogathatja elsősorban a Magyar Nemzeti Tanács hatáskörébe tartozó médiumokat is. Ezen támogatás nélkül számos médiaprojekt nem jöhetett volna létre (például Pannon Médiaház, Magyar Szó székház felújítása), és a Magyar Nemzeti Tanács alapításában működő legfontosabb médiainstítványok működtetése, fenntartása is kérdésesé válna. De az anyaországgal fenntartott kapcsolatok nemcsak a támogatási rendszerben merülnek ki. Fontosak a szakmai (oktatási) kapcsolatok (érdekes megemlíteni, hogy a hetvenes-nyolcvanas években ez fordítva volt: akkor a magyarországi újságírók jártak tapasztalatszerzésre Újvidékre), a műszaki-technológiai rendszerek fejlesztése, a tartalomcsere és a kibővített marketingpiaci lehetőségek (egyre több dél-magyarországi cég, vállalkozás, intézmény hirdeti tevékenységét az itteni magyar médiában, de nem csak a magyarban). A Pannon RTV például úgy erősödik lassan regionális központtá, hogy egyre több hallgatója és nézője van a dél-magyarországi térségben (és Kelet-Horvátországban is). Így a média egyfajta kommunikációs hidat jelent a két ország, illetve ezáltal a szerb és a magyar nép között is.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A kialakított kapcsolatok továbbfejlesztése. 2. A nyelvi műveltség színvonalának folyamatos emelése.
Célcsoport	Az anyaországi és a vajdasági újságírók, illetve a médiában dolgozó egyéb szakemberek, valamint a médiaházak és a szakmai szervezetek képviselői.
Elvárt eredmények, hatások	Az anyanyelvű tájékoztatás és a nyelvi műveltség színvonalának növelése, a médiumok nyelvhasználatának, illetve ezáltal az érintett médiafogyasztók nyelvhasználatának magasabb szintre emelése.
Indikátorok	A média nyelvhasználatának minősége, illetve a nyelvi műveltség hiányából fakadó nyelvhelyességi hibák előfordulásának gyakorisága a médianyelvben.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Médiaházak, szakmai szervezetek, nyelvi intézetek.

3. intézkedés**A Kárpát-medencei magyar média együttműködésének a jövedelmező digitális médiaplatformok fejlesztése szempontjából fontos kérdésekre való kiterjesztése****Indoklás**

A vajdasági magyar médiumok jelentős része kiterjedt Kárpát-medencei kapcsolatokkal rendelkezik, köszönhetően egyebek mellett a Vajdasági Magyar Újságírók Egyesülete kiterjedt kapcsolatrendszerének, valamint a Kárpát-medencei Magyar Újságíró Egyesületek Közössége azon törekvéseinek, amelyek immár több mint tizenöt éve az egységes magyar médiatérben való gondolkodás minél szélesebb körben való elterjesztését irányozzák elő. A KMÜEK ülései folyamatos lehetőséget kínálnak a Kárpát-medencei magyar újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek tapasztalatcseréjére és az együttműködés lehetőségeinek kiterjesztésére. Hasonló célokat szolgálnak a VMÜE és a MÜRE által életre hívott vajdasági és erdélyi riporttáborok is, amelyek keretében a Kárpát-medence különböző területein tevékenykedő újságírók együtt térképezik fel a kiválasztott régiót, majd az ilyen módon megszülető alkotásokból közös kiadvány is készül. Minden érintett fél szempontjából rendkívül fontos célkitűzésnek tekinthető az eddigi eredményes együttműködés további bővítése, illetve a jövedelmező digitális médiaplatformok fejlesztésére szempontjából fontos kérdésekre való kiterjesztése is, ugyanis ezek jelentős mértékben hozzájárulhatnak ezeknek az együttműködéseknek az újabb tartalmakkal való feltöltéséhez, illetve ezáltal talán a még magasabb szintre való emeléséhez és a jövedelmező digitális médiaplatformok fejlesztése szempontjából fontos kérdésekre való kiterjesztése is.

Feladatok

1. Az együttműködések újabb tartalmakkal való feltöltése.
2. Jövedelmező digitális médiaplatformok fejlesztése.

Célcsoport

A Kárpát-medence magyar újságírói és médiában dolgozó egyéb szakemberei.

Elvart eredmények, hatások

Új projektek generálása, digitális médiaplatformok fejlesztése.

Indikátorok

A projektek sikeressége, jövedelmezősége.

Határidő

Folyamatos.

További partnerek

VMÜE, KMÜEK, Kárpát-medencei szakmai szervezetek, médiaházak.

4. intézkedés**A szélesebb körű, európai és világi szintű nemzetközi együttműködés lehetőségeinek kiaknázása****Indoklás**

A vajdasági magyar médiumok jelentős része kiváló együttműködést folytat a Kárpát-medence egyéb területein működő médiumokkal, ami fontos előrelépést, illetve fejlődési lehetőségeket biztosít az adott médiumok szerkesztőségeiben dolgozó újságírók és egyéb szakemberek számára. A szélesebb körű, európai és világszintű együttműködési lehetőségek kiaknázása szempontjából azonban jóval kevésbé kedvező a helyzet. Médiumaink csak igen kevés esetben rendelkeznek olyan intézményesített európai, illetve világszintű kapcsolatrendszerrel, amelyek hozzájárulhatnak az ott dolgozók szakmai fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtéséhez, illetve ezáltal az adott médiumban folyó munka színvonalának növeléséhez is. Éppen ezért rendkívül fontos lenne a nemzetközi kapcsolatok megteremtése és erősítése, illetve a különféle nemzetközi szakmai fórumokon való részvételi lehetőségek megteremtése és minél hatékonyabb kiaknázása is.

Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. Európai és világi szintű nemzetközi, együttműködés lehetőségeinek felkutatása. 2. Nemzetközi szakmai fórumokon való megjelenés. 3. Nemzetközi trendek megismerése és esetleges beépítése. 4. Újabb együttműködések kialakítása.
Célcsoport	A vajdasági magyar újságírók és a médiában dolgozó egyéb szakemberek.
Elvárt eredmények, hatások	A legújabb nemzetközi trendek megismerése, illetve esetleges beépítése a vajdasági magyar médiumok munkájába, a szakmailag kifogástalan, magas színvonalú és magyar szellemiségű újságírás alapelveinek megtartása mellett. Újabb együttműködések kialakítása az esetleges közös projektek megvalósítása érdekében.
Indikátorok	A nemzetközi szakmai fórumokon való részvétel mennyiségi és minőségi mutatói, az újonnan kialakított együttműködések elméleti és gyakorlati hasznosíthatóságának mutatói.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Nemzetközi szakmai szervezetek, illetve európai és Európán kívüli médiaházak.

4.7.

Tájékoztatás és szórvány

Cél: A perem- és szórványterületek fenntartása és a nyelvcseré akadályozása a magyar tájékoztatás révén

Helyzetértékelés

A szórványban élők a 2014-es médiaprivatizációs szabályok legnagyobb vesztesei. Számos helyi rádió és TV stúdió szűnt meg, vagy tűntek el adásaikból a magyar nyelvű tartalmak. Ezért létkérdés, hogy ezek a kis közösségek is hozzájussanak a magyar nyelvű információkhoz. Ennek lehetséges eszközei:

- A Pannon RTV sugárzási területeinek kiterjesztése az egész tartományra. Ebben a legfontosabb a földfelszíni és kábeles disztribúció biztosítása.
- A *Magyar Szó* és a *Hét Nap* terjesztésének megoldása minden területen.
- A szerkesztésben odafigyelni a szórványra, annak mindennapi életére, gondjaira.
- Helyi tudósítópontok kiépítése, és hálózatba való kötése.
- Az Újvidéki RTV magyar adásainak, elsősorban a rádió magyar szerkesztősége sugárzási kapacitásának felerősítése.
- A helyben megjelenő/működő magyar tájékoztatói eszközök támogatása

Célok

- *A szórványban élők anyanyelven történő tájékoztatásához szükséges feltételek megteremtése*

- Az anyanyelvű tájékoztatás folytonosságának fenntartása, amely megfelel a szakmailag kifogástalan, magas színvonalú és magyar szellemiségű újságírás alapelveinek is
- Az anyanyelven történő tájékoztatás identitáserősítő és közösségmegtartó erejének felhasználása a szórványban élő magyar közösségek megmaradása érdekében

Javasolt intézkedések

1. intézkedés	A vajdasági magyar szórványközpontokban tudósítóközpontok kialakítása
Indoklás	Bár a vajdasági magyar média már rendelkezik egy tiszteletre méltó tudósítói hálózattal, ez csak részben elégíti ki a magyar közösségek igényét. Szükség van további pontok kiépítésére, elsősorban a Duna-mentén és Bánságban. A Magyar Szó és a Hét Nap esetében ez könnyebb, mert nem igényel komolyabb befektetéseket. A Pannon RTV esetében azonban ki kell építeni a műszaki bázisokat is, ami már jelentősebb befektetéseket igényel. Viszont ettől eltekintve, sokszor nehézséget jelent a megfelelő képzettségű, illetve képességű tudósítók hiánya. Fontos, hogy szakemberképzés megkülönböztetett figyelmet szánjon a tudósítói hálózat megerősítésére.
Feladatok	<ol style="list-style-type: none"> 1. A szórványközpontokban kialakítandó tudósítóközpontok működéséhez rendelkezésre álló tárgyi és személyi feltételek feltérképezése. 2. A szórványközpontokban kialakítandó tudósítóközpontok működéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése. 3. Az előirányzott feladatok végzéséhez szükséges kompetenciák folyamatos fejlesztése.
Célcsoport	A vajdasági magyar szórványközpontok dolgozói, illetve az adott és a környékbeli településeken élők.
Elvárt eredmények, hatások	Az anyanyelven történő tájékozódáshoz szükséges feltételek megteremtése a szórványban élők számára.
Indikátorok	A szórványban tevékenykedő tudósítóhálózatok kialakításának mennyiségi és minőségi mutatói.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Az MNT által alapított médiumok, VMÜE.

2. intézkedés	Nyelvvesztés helyett az értékőrzést és értéktöbbletet felmutató nyelvi-kulturális többnyelvűség média útján történő ösztönzése és támogatása
Indoklás	A nyelvvesztés régóta számottevő problémát jelent régióink egyes részeinek lakói számára, éppen ezért rendkívül fontos minden lehetséges módon megkísérelni felvenni a harcot ezen jelenség ellen, beleértve azokat a módokat is, amelyeket az ezen folyamat megakadályozására irányuló törekvések média útján történő ösztönzése, illetve támogatása jelenthet az adott közösség tagjai számára. A szórványban élők ilyen módon történő felkarolása kiemelt feladata kell, hogy legyen elsősorban a Magyar Nemzeti Tanács által alapított médiumoknak, amelyeknek rendszeresen el kell látogatniuk az érintett területekre, hírt adva az ott élők mindennapjairól és kiemelt fontosságú eseményeiről, illetve szavatolniuk kell az általuk gyártott tartalmaknak az érintett közösségekhez való eljuttatását is, ilyen módon kísérve meg rámutatni az értékőrzést és az értéktöbbletet felmutató nyelvi-kulturális többnyelvűség jelentőségére, illetve a felnövekvő generációkra való átöröklésének fontosságára is.

Feladatok	1. Az értékőrzést és értéktöbbletet felmutató nyelvi-kulturális többnyelvűség fontosságának felismertetése. 2. A nyelvi-kulturális többnyelvűség értékékként való bemutatása.
Célcsoport	A szórványban élők, illetve közvetetten a vajdasági magyarság és az összmagyarság.
Elvart eredmények, hatások	A nyelvi-kulturális többnyelvűség értékékként való kezelése, illetve szélesebb körben történő folyamatos népszerűsítése.
Indikátorok	A nyelvi-kulturális többnyelvűség médiában való megjelenésének mennyiségi és minőségi mutatói.
Határidő	Folyamatos.
További partnerek	Az MNT által alapított médiumok és Kárpát-medencei médiumok.

4.8.

Összefoglalás

A következő öt évben alapvető feladatunk, hogy megőrizzük az elért eredményeket, és hogy a közszolgálatnak nevezhető vajdasági magyar sajtó, amely a Magyar Nemzeti Tanács tevékenységi körébe tartozik, továbbra is közösségünk alapvető érdekeit szolgálja. Ezt követhetik a sajtó helyzeti, formai és tartalmi minőségének javulására vonatkozó, reálisan megvalósítható ajánlások és intézkedések. Nem oldhatunk meg minden problémát a következő időszakban, viszont sokat tehetünk azért, hogy öt év múlva is tovább tudjunk építkezni.

Ki kell használni minden törvényadta lehetőséget jogos igényeink valóra váltására. Ehhez kérjük a vajdasági magyar politikai érdekképviselői szervezetek támogatását és aktív szerepvállalását is. Figyelemmel kell kísérni az európai uniós csatlakozási tárgyalások folyamatát (különösen kisebbségi jogok, média stb.), és abban aktív szerepet vállalni.

Megőrizni és lehetőség szerint tovább mélyíteni a kisebbségek – a kisebbségi médiumok iránti pozitív megkülönböztetést. Fontos a meglévő törvények (médiatörvények, *A nemzeti tanácsokról szóló törvény*, idevágó gazdasági szabályozás) összehangolása. A Magyar Nemzeti Tanács alapítói jogköreinek megtartása. Lehetővé tenni, hogy a Magyar Nemzeti Tanács alapításában működő gazdasági társaságoknak minősülő médiaházak is akadálytalanul részesülhessenek külföldi donációkban, illetve hogy a külföldről érkező donációkat többszörös átváltási kényszer nélkül fel lehessen használni. Megoldani a nyomtatott sajtó terjesztését.

Elérni, hogy a Magyar Nemzeti Tanács alapította elektronikus média sugárzása lefedje az illető kisebbség által lakott területeket földi vagy kábeles rendszerekben (ezt akár kötelezővé tenni a szolgáltatók számára). Ez valószínűleg újabb rádiós és televíziós frekvenciák elnyerésével járhat. Az ETV szolgáltatásait a kisebbségi média számára kedvezményessé tenni. Szorgalmazni a rádiós sugárzási rendszerek digitalizációját.

Kiszámíthatóbbá tenni a Magyar Nemzeti Tanács alapítású és a tanács tevékenységi körébe tartozó sajtó finanszírozását. Elutasítani azokat a törekvéseket, amelyek célja,

hogy a nemzeti tanácsok kizárólag a saját költségvetésükből finanszírozzák a médiát. A *Magyar Szó* és a *Hét Nap* számára növelni kellene a fenntartásukra szánt tartományi forrásokat. Megvitatni annak lehetőségét, hogy a Pannon RTV is, költségeinek bizonyos részével bekerüljön a tartományi költségvetési intézmények közé. Növelni az önkormányzatok anyagi háttérét a helyi média pályázati és projekt alapú finanszírozására (először megállítani ezeknek az eszközöknek a folyamatos csökkenését).

Tovább erősíteni az együttműködést a szerbiai és a vajdasági RTV-vel. Kiváltképp fontos, hogy a térségünkről, közösségünkről szóló hírek felhasználható formában, szerkesztve (szerb nyelven is) eljussanak Belgrádba és Újvidékre is. A Pannon RTV-ben továbbra is szerepet kell kapnia a belgrádi és az újvidéki RTV-től átvett szerb nyelvű tartalmak bemutatásának magyar nyelvű fordításban, feliratokkal, illetve az önálló gyártású szerb nyelvű tartalmak sugárzásának. A Magyar Nemzeti Tanácsnak meg kell tartania a véleményezési jogát a Vajdasági RTV magyar szerkesztőségeinek műsorai és főszerkesztő választása kapcsán. Kezdeményezni a Vajdasági RTV-ben lévő és a vajdasági magyar közösségre vonatkozó hang- és filmanyag rendezését.

A legrövidebb időn belül közvélemény-kutatást (adatbegyűjtést és rendszerezést) szervezni a média olvasottságáról, nézettségéről, hallgatottságáról a nyomtatott, elektronikus és online média sajátosságainak megfelelően. Az összegzések alapján szorgalmazni/ajánlani az egyes médiumok megújulását, esetleges átalakítását a célközönség igényeihez, médiaszokásaihoz mérten. Különösen fontos eldönteni, hogy mely médiumoknál érdemes szorgalmazni a szorosabb együttműködést, a feladatmegosztást, a kapacitások jobb kihasználását. Áttekinteni a Vajdaság-szerte működő alkotói műhelyeket, tudósítói csapatokat/egyéneket, és kezdeményezni azok esetleges rendszerbe/hálózatba kötését. Számba venni a helyi tájékoztatás nélkül maradt településeket.

Szorgalmazni a kapcsolatok erősítését a magyarországi közszolgálati és helyi elektronikus, nyomtatott és online médiával, különösen a tartalomcsere terén. Kezdeményezni a szakmai tapasztalatcserét, a magyar nyelv tökéletesítését szolgáló és egyéb szakmai továbbképzések szervezését. Szorgalmazni minél több közös tudósítói és más szerkesztőségi találkozó megtartását, közös pályázati és projektek kidolgozását és megvalósítását. Különösen fontos a dél-magyarországi kapcsolatok kiépítése, nemcsak tartalmi, hanem marketing szempontjából is. A mi részünkről megtenni a szükséges lépéseket, hogy a magyarországi támogatási rendszerek a vajdasági médiumok számára tovább működjenek.

A Magyar Nemzeti Tanács eddigi jogköreit megtartani és lehetőség szerint erősíteni. Az alapításában levő médiumokat továbbra is fenntartani, fejleszteni, igényekhez mérten alakítani. Mindez a szerkesztéspolitikai önállóságát nem kérdőjelezheti meg.

A minőségi követelményrendszert mindegyik szerkesztőségnek önállóan kell felállítania, figyelembe véve a már leírt közösségi szempontokat. Figyelembe venni a közönségmutatókat. Javaslatot tenni azokra a kiadványokra, amelyek a közönség kisebb érdeklődése ellenére is maradandó értékeket képviselnek. A szerkesztőségeknek be kell tartani az alapvető szakmai és etikai szabályokat, ezért a Magyar Nemzeti Tanács tájékoztató bizottsága (egy szakmai munkacsoport bevonásával) kezdeményezi egy vajdasági magyar etikai kódex kidolgozását, és azt ajánlásként (nem kötelező dokumentumként) közzéteszi.

Megszervezni az újságírók és más szakmabeliek oktatását, elérve a számot, amely szerkesztőségek lehetséges éves igényeihez igazodik. Leghasznosabb lehetne az éves képzési időszak (gyakorlattel egybevetve). Kihasználni minden lehetőséget a médiában dolgozók magasabb kereseti lehetőségéért. A média munkatársainak biztosítani bizonyos szociális szolgáltatásokat. Szorgalmazni a szerkesztőségek és az újságírók önálló felelősségét az elvégzett munkáért. Ez egy ritkán emlegetett követelmény, de a médiában dolgozók óriási felelősséggel tartoznak minden megjelentett szóért, adatért, azok pontosságáért, hitelességéért. A sajtónak nemcsak szabadsága, hanem felelőssége is van. Hatásosabbá kell tenni az újságírói szervezetek jogvédő, érdekérvényesítő szerepét. Fontos, hogy a most kiteljesedő újságírói (operatóri, technikus és egyéb) generációt meg tudjuk tartani.

5

PÉNZÜGYI TERVEZÉS

A Magyar Nemzeti Tanács tájékoztatási és médiafejlesztési stratégiájának egyik legfontosabb elve a pénzügyi tervezés vonatkozásában maga a tervezhetőség kelle-ne, hogy legyen, amit leginkább épp a költségvetési támogatástól való függés, annak késői nyilvánosságra hozatala és gyakori visszavonása nehezít. Azokon a területeken, ahol a Magyar Nemzeti Tanács hazai és anyaországi finanszírozásból közvetlenül tud támogatni programokat, fejlesztéseket, ott nem okoz gondot a fenntarthatóság és a tervezhetőség. Éppen ezért fontosnak tartjuk a jelenlegi állami finanszírozási rendszer átalakítását, forrásainak folyamatos átstrukturálódását a kisebbségi tájékoztatási jogok fenntarthatósága és minél hatékonyabb érvényesítése végett. Ezen a területen nem tart-juk szerencsésnek azt a gyakorlatot, amely az állami feladatvállalást – a nemzetközi irányvonalhoz igazodva – a magán-, nonprofit és civil szektor erőteljesebb bevonásá-val igyekszik helyettesíteni.

Természetesen fontosnak tartjuk ezen a területen is a magánszféra adományozási és támogatási kedvének fokozását, valamint az alapítványok, egyesületek és egyházak támogatását, elsősorban munkájuk hasznával.

A folyamatos és módszeres tevékenység egyik legnagyobb akadálya a bizonytalan finanszírozás, ezen kellene elsősorban változtatni. A támogatáspolitikát, amelyben a nemzetpolitika és a kisebbségpolitika egyaránt részt vesz, láthatóan bizonytalan ab-ban, milyen arányban, milyen mértékben ossza meg a rendelkezésére álló forráso-kat a tisztán szimbolikus, néha nagyon látványos, mégis alkalmi programok és célok, valamint a folyamatos munkát igénylő, a jövő alakításában szerepet vállaló szakmai intézmények között. A szakmai intézmények esetében az eredmények és kutatási prog-ramok értékelésén alapuló direkt teljesítményösztönzés volna fontos. Ehhez azonban szükség volna arra, hogy legyen egy egyértelmű stratégia és értékelési rendszer, amely figyelembe veszi a kisebbségi közösségek helyzetét és a kisebbségi intézményeknek a saját közösségükkel szembeni feladatait. Ehhez annak tudomásulvétele is hozzátar-tozik, hogy ezeknek az intézményeknek olyan feladatokat is el kell látniuk, amelyek a nemzetközi tájékoztatás szempontjából esetlegesen érdektelenek vagy marginálisak, az adott közösség számára azonban – a nemzeti azonosság megtartása szempontjából – létfontosságúak.

6

OPERATÍV FELADATOK

A tájékoztatás területén különösen fontos az állandó monitoring, a több helyről való egyidejű, meghatározott szempontú adatgyűjtés, a megfigyelő és elemző tevékenység. A legtöbb támogatási forrás felhasználásához is – legyen az európai uniós, anyaországi vagy hazai – monitoringtevékenység kapcsolódik.

A monitoring indikátorrendszerének jelentősége, hogy kizárólag alkalmazásával lesz mérhető a fejlesztések eredménye. Ezért olyan indikátorokra van szükségünk, amelyek a tájékoztatás szempontjából releváns eredményeket és hatásokat mutatnak ki.

A szakterület speciális jellegéből adódóan épp ezért nagyon nehéz és felelősségteljes feladat például intézkedéseink gazdasági hatékonyságáról (mérlegadatok, források) bármilyen következtetéseket levonni, fontosnak tartjuk azonban a tájékoztatással kapcsolatos oktatási, kulturális, nyelvhasználati és egyéb tevékenységek adatváltozásait követni.

A felhasználók, az igénybe vevők, a közneveléshez, a köz- és felsőoktatáshoz, a nyelvhasználatához és a kulturális fejlesztésekhez köthető indikátorok esetében a valós létszámon kívül a virtuális látogatószámot is szükséges figyelembe venni, ami az internet térhódításával egyre inkább elismertté válik. Azokat is jelezni kell a forgalomban, akik nem személyesen vesznek részt egy-egy tevékenységben, de annak mibenlétéről értesültek. Emellett fontos mutató a reklámérték, azaz a tájékoztatás területén elért eredményeket, megismert hasznos tapasztalatokat az érintettek milyen arányban ajánlják másoknak. Szintén a reklámértéket mutatja a sajtómegjelenések száma.

A tájékoztatás és médiafejlesztés területén a fentiekén kívül további indikátorok is megnevezhetők, amelyek nehezen, vagy egyáltalán nem számszerűsíthetőek, jelentőségük azonban mégis nagy. Ezek azt mutatják, hogy az adott gyakorlat, tapasztalat, vonzerő milyen hatással van a közösség építésére, az anyanyelv megőrzésére, az élményjellegre és az imázsra, a fenntarthatóságra és a tervezhetőségre. Ezeknek a mutatóknak a mérése a közösségépítés esetében százalékos arány megadásával (hány százalék vesz részt a tevékenységben), illetve az élményjelleg és az imázs alakítása a közreműködők körében végzett felméréssel végezhető el.

Indikátorok kijelölése egyedi fejlesztések esetében történhet jelentőségük függvényében is: így nemzetközi, országos, regionális és helyi jelentőségű tevékenységekre vonatkozóan eltérő mutatórendszer kidolgozása is szükségessé válhat.

7

A TÁJÉKOZTATÁS SZERBIAI JOGI KERETE

Jogszabályok, amelyeknek számos rendelkezése megszabja a kisebbségi nyelven folyó tájékoztatást

- A Szerb Köztársaság alkotmánya (Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye, 98/2006. szám),
- A nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságjogainak védelméről szóló törvény (Jugoszláv Szövetségi Köztársaság Hivatalos Lapja, 11/2002. szám; Szerbia és Montenegró Hivatalos Lapja, 1/2003. szám – alkotmányos alapokmány; Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye, 72/2009. – második törvény, 97/2013. – AB döntés és 47/2018. szám) – Закон о заштити права и слобода националних мањина (Службени лист Савезне Републике Југославије, бр. 11/2002, Службени лист Србије и Црне Горе, бр. 1/2003 – Уставна повеља и Службени гласник Републике Србије, бр. 72/2009 – др. закон, 97/2013 – одлука УС и 47/2018),
- A nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvény (Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye, 72/2009., 20/2014. – AB döntés, 55/2014. és 47/2018. szám) – Закон о националним саветима националних мањина (Службени гласник Републике Србије, бр. 72/2009, 20/2014 – одлука УС, 55/2014 и 47/2018),
- A tömegtájékoztatási és médiatörvény (Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye, 83/2014., 58/2015. szám és 12/2016. – autentikus értelmezés) – Закон о јавном информисању и медијума (Службени гласник Републике Србије, бр. 83/2014, 58/2015 и 12/2016 – аутентично тумачење),
- Az elektronikus médiáról szóló törvény (Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye, 83/2014. szám és 6/2016. – második törvény) – Закон о електронским медијума (Службени гласник Републике Србије, бр. 83/2014 и 6/2016 – др. закон),
- A közszolgálati médiaszolgáltatókról szóló törvény (Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye, 83/2014., 103/2015. és 108/2016. szám) – Закон о јавним медијским сервисима (Службени гласник Републике Србије, бр. 83/2014, 103/2015 и 108/2016),
- A határokat átlépő televíziózásról szóló európai egyezmény megerősítéséről szóló törvény (Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye – Nemzetközi egyezmények, 42/2009. szám) – Закон о потврђивању Европске конвенције о прекограничној телевизији (Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 42/2009),
- A közérdeknek a tömegtájékoztatás területén való megvalósulását célzó projektumok társfinanszírozásáról szóló szabályzat (Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye, 16/2016. és 8/2017. szám) – Правилник о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области јавног информисања (Службени гласник Републике Србије, бр. 16/2016 и 8/2017).

8

IRODALOM

1. Aczél Petra: *Médiaretorika*. Budapest, 2012, Magyar Mercurius.
2. Apró István szerk.: *Média és identitás. Tanulmányok*. Budapest, 2014, Médiatudományi Intézet, 237 p.
3. Apró István szerk.: *Média és identitás 2. Tanulmányok*. Budapest, 2016, Médiatudományi Intézet, 189 p.
4. Apró István szerk.: *Média és identitás 3. Tanulmányok*. Budapest, 2019, Médiatudományi Intézet, 376 p.
5. Badis Róbert: A vajdasági magyarság identitásstratégiái. In Papp Richárd – Szarka László szerk.: *Bennünk élő múltjaink. Történelmi tudat – kulturális emlékezet*. Zenta, 2008, Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, 319–328. p.
6. Dér Aladár: Az európai identitás elméleti alapjai. *Politikatudományi Szemle*, 14. évf. 2005. 1. sz. 125–150. p.
7. Gábrity Molnár Irén: A délvidéki identitástudat nyomában. In Papp Richárd – Szarka László szerk.: *Bennünk élő múltjaink. Történelmi tudat – kulturális emlékezet*. Zenta, 2008, Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, 307–318. p.
8. Hódi Sándor: Azonosságkeresés – identitástudat. *Híd*, LI. évf. 1987. 2. sz. 141–284. p.
9. Hódi Sándor: Kik vagyunk? In Apró István szerk.: *Média és identitás*. Budapest, 2014, Médiatudományi Intézet, 181–237. p.
10. Kovács János: „Európaiság” – A nemzeti és az európai identitás kölcsönviszonyáról. Budapest, 2015, Iránytű Intézet.
11. Kitta Gergely: Fiatalok, újmédia, identitás. In Apró István szerk.: *Média és identitás*. Budapest, 2014, Médiatudományi Intézet. 57–116. p.
12. Nagy Éva (2009): A regionális identitás megjelenésének vizsgálata.
13. Forrás [2020. 09. 22.]: http://terd.unideb.hu/doc/konyv/2/h_nagy_eva.pdf
14. Nagy Tamás: *Vélemény 2.0 – Közösségi Média Könyv*. Budapest, 2010, Szerzői kiadás.
15. Papp Z. Attila: A kisebbségi média és identitástermelés viszonyrendszere. In Apró István szerk.: *Média és identitás. Tanulmányok*. Budapest, 2014, Médiatudományi Intézet, 11–37. p.
16. **Pataki Ferenc: Nemzetkarakterológia? Magyar Tudomány**, 1997. 2. sz.
17. **Petrás Ede: Lokalizáció és lokális identitás a globalizáció korában. Szociológiai Szemle**, 2005. 4. sz. 85–98. p.
18. Szűts Zoltán: *Online – Az internetes kommunikáció és média története, elmélete és jelenségei*. Budapest, 2018, Wolters Kluwer Hungary.
19. Torgyik Judit: *A tanulás színterei felnőtt- és időskorban*. Budapest, 2012, Eötvös József Könyvkiadó.
20. Zsigmond Csilla – Papp Z. Attila: A Kárpát-medencei magyar fiatalok médiahasználatára és digitális tájképe a GeneZYs 2015 ifjúságszociológiai felmérés adatai tükrében. In Apró István szerk.: *Média és identitás 3*. Budapest, 2019, Médiatudományi Intézet, 11–60. p.

9

RÖVIDÍTÉSEK

EU	Európai Unió
KMÚEK	Kárpát-medencei Magyar Újságíró Egyesületek Közössége
MNT	Magyar Nemzeti Tanács
MTTK	Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kara
PRTV	Pannon Rádió és Televízió
SZMR	Szabadkai Magyar Rádió
VMMI	Vajdasági Magyar Művelődési Intézet
VM4K	Vajdasági Magyar Képző-, Kutató- és Kulturális Központ
VMÚE	Vajdasági Magyar Újságíró Egyesület
VRTV	Vajdasági Rádió és Televízió

10

JEGYZETEK

